Concept verslag Forum Samenleving 13 oktober 2026

Aanwezig **Voorzitter:** Remco Nunnikhoven **Raadsleden:** Mevrouw M. Batelaan De heer D. van Dam De heer M. van ’t Eind Mevrouw E. van der Ende De heer J. Eygenraam De heer S. Fischer Mevrouw A. Koegler Böhm De heer A. Kösedağ Mevrouw S. Loeff De heer G. van Malsen De heer Z. Osmani De heer N. Ouarraki Mevrouw L. Oude Alink De heer J. van Overmeere Mevrouw H. van Schie De heer T. Steijn De heer F. Stuij Mevrouw S. van de Waart Mevrouw E. Woudstra	
Aanwezige portefeuillehouders: Burgemeester H. Sahin Wethouder L. Bentvelzen Wethouder W. van Damme Wethouder J. Finke Wethouder R. Peters	**Griffie:** Griffier: Mevrouw M.M.A. Tittse Mevrouw R. Jankipersadsing (verslag)

1. Opening

De voorzitter: Dinsdag 13 oktober 2026. Ik wil iedereen in de forumzaal bedanken voor zijn aanwezigheid, mensen op de publieke tribunes en de mensen thuis. Ik wil graag dat we met dit forum respectvol met elkaar omgaan, elkaar laten uitpraten en vooral geen uitingen van of je voor of tegen bent. Dat is gewoon het Reglement van Orde. Er staat iets op de agenda wat met emoties gedaan kan worden, maar behandel elkaar gewoon met respect.

2. Algemeen inspreekrecht

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 2: algemeen spreekrecht inwoners. Er zijn vijf insprekers vanavond, over hetzelfde onderwerp. Voor de insprekers: u heeft allemaal vijf minuten en bij de vier minuten stuur ik even … Dan doe ik mijn hand, net als de scheidsrechter. Dan geef ik aan dat het nog een minuut is, dan kunt u rustig uw verhaal afronden. Dan ga ik eerst vragen of mijnheer Sietsma naar voren komt en die gaat spreken over het azc. Als u begint met praten, begint ook uw tijd, mijnheer.

De heer Sietsma: Goedenavond, mijn naam is Jilt Sietsma. Ik ben geen geboren en getogen Rijswijker, maar ik ben wel een Rijswijker. In 1992 hebben wij ervoor gekozen om in Rijswijk te gaan wonen, zonder de stad te kennen op dat moment. De ligging was gunstig voor ons en het huis was mooi en toen nog betaalbaar. We kregen het goed naar ons zin in Rijswijk en zeker sinds mijn pensionering in 2023 ben ik me meer en meer in de stad gaan verdiepen. Ik heb vooral veel gelezen, en ook geschreven, over de oorlogsgeschiedenis van Rijswijk. En dan zie je het voor je, in je eigen stad. Rijswijkse oorlogsverhalen, mensen in nood, Rijswijkse huizen met nu steeds meer Stolpersteine. Met ook dank aan de gemeente, waarvan de bewoners slachtoffer werden van rechteloosheid en terreur. Veel Rijswijkers probeerden te vluchten in die tijd. Ik hoef u niet te vertellen dat hetzelfde nu ook gebeurt in veel landen. Mensen worden gedwongen te vluchten en komen vaak na veel ontberingen in, bijvoorbeeld, Nederland terecht. Die mensen moeten opgevangen worden. Rijswijk is mooi, maar niet ideaal. Ik hou niet zo van lijstjes, maar lijstjes geven toch wel een beeld, zeker als ze op feiten gebaseerd zijn. Rijswijk staat vervelend vaak hoog op lijstjes waarop je laag wil staan en laag op lijstjes waar je hoog op wil staan. Denk bijvoorbeeld aan luchtkwaliteit en misdaad. Dat zijn onderwerpen waar niet makkelijk een oplossing voor te vinden is en ik stel de pogingen van de gemeente om daar wat aan te doen op prijs. Het is anders met het lijstje weigergemeenten. Dat is een lijstje van gemeenten die zich niet aan de Spreidingswet houden, waarop je helemaal niet wil staan. Het aardige van dat lijstje is dat je er gewoon zelf voor kunt kiezen of je er wel of niet op wil staan. Door je niet of wel aan de wet te houden. Rijswijk staat er nu niet op, want er staat in deze gemeente een mooie, goed functionerende faciliteit om asielzoekers op te vangen, waar de bewoners zich redelijk wel voelen en waarvan omwonenden geen overlast hebben. Ik ben daar twee weken geleden voor het eerst geweest. Ik doe er geen vrijwilligerswerk of zo, ik ben er niet bij betrokken. Ik sprak met bewoners die tevreden waren over Rijswijk. Bewoners die mij niet kenden, dus ook geen reden hadden om het mooier te maken dan het is. Wat zou het zonde zijn om deze faciliteit op te heffen. Maar het huidige college kiest er toch voor om het azc te sluiten en op het lijstje weigergemeenten terecht te komen. Het college wil een lobby voor de regionale opvang, pogingen om asielzoekers buiten de Rijswijkse deur te houden, terwijl ze hier zonder problemen terechtkunnen. Wees constructief, breng het huidige azc in bij de bespreking in de regio. Daarnaast weten we allemaal dat de minister uiteindelijk ook de gemeente Rijswijk zal verplichten de Spreidingswet uit te voeren. Heropening van het azc, later in de bestuursperiode van

dit college, geeft gedoe, onrust en extra kosten. Rijswijkers zullen zich bekocht voelen door loze toezeggingen. En gebruik alstublieft niet het argument: we hebben al zoveel gedaan. De gemeente heeft een taak die uitgevoerd moet worden zolang er vluchtelingen zijn en er zullen altijd vluchtelingen zijn. Opvang van asielzoekers is gewoon een intrinsieke taak van elke gemeente. Dus ik vraag u: houd Rijswijk hoog, houd het azc open. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sietsma. Dat is binnen de tijd, ruim binnen de tijd. Nou kijk ik heel even het forum rond of er … Want tijdens het forum mogen er vragen gesteld worden aan de inspreker. Is er iemand met een vraag? Nee. Dank u wel, mijnheer Sietsma. Dan gaan we naar de volgende inspreker. Dat is mevrouw Baayen, als ik het goed uitspreek. En anders moet u mij gewoon corrigeren. En voor u geldt hetzelfde. U heeft vijf minuten en als u begint met praten, start de tijd.

Mevrouw Baayen: Dank u voor het woord, mijnheer de voorzitter. Geachte leden van het forum, raad, geachte burgemeester en wethouders, geachte aanwezigen. Ik ben dominee Sifra Baayen. Ik ben de predikant van de Protestantse Gemeente Rijswijk. Een paar jaar geleden stond ik hier ook al eens in uw midden, om jullie te vragen of jullie gastvrij wilden zijn voor de mensen die hier in Nederland asiel kwamen aanvragen. Deze mensen komen niet zomaar naar Nederland toe. Sommigen vluchten voor oorlogsgeweld, anderen vluchten vanwege dreiging vanwege hun politieke idealen of hun religieuze overtuigingen. En sommigen vluchten uit angst voor dreigingen vanwege hun seksuele geaardheid. Rijswijk is de afgelopen jaren zo gastvrij geweest om deze mensen op te vangen in een groot azc. Ik heb in mijn jaren hier dus ook verschillende bewoners van het azc gesproken die om deze redenen zijn opgevangen. Ze zijn dankbaar voor veiligheid, voor een open cultuur waarin vrijheid van meningsuiting, vrijheid voor vrouwen en vrijheid van godsdienst een vanzelfsprekendheid is. En daar ben ik blij mee. En nu sta ik hier opnieuw, omdat het college een nulbod wil gaan doen. Het azc moet dicht. Het college gaat willens en wetens mijn belastinggeld verspillen. Want we weten dat langdurige, grote opvanglocaties met voorsprong de goedkoopste plekken zijn. En denk eens aan al die mensen die dat raakt, die weer een eindeloze serie verhuizingen boven het hoofd hangt. Want een gemiddelde azc-bewoner verhuist 8 keer, mensen. 8 keer. En dat is ontzettend veel. 8 keer inpakken en wegwezen, 8 keer weer thuis raken op een nieuwe plaats, 8 keer weer nieuwe studieplaatsen zoeken om je het Nederlands eigen te laten worden. 8 keer op zoek naar werk, want asielzoekers werken hier ook in Nederland. 8 keer op zoek naar een nieuwe basisschool voor je kind. En vanaf volgend jaar mei dragen wij als Rijswijk bij aan die eindeloze loop van kosten, verhuizen, ontheemd raken. Wij zorgen ervoor dat er weer een nieuwe school geld en tijd moet steken om deze kinderen te leren kennen, dat werkgevers weer nieuwe mensen moeten zoeken. En dit college gaat nu een nulbod doen. Ze willen geen asielzoekende mensen opvangen. En dat doen wij met de meest kwetsbare groep. Mensen die trauma's hebben opgedaan in hun thuisland, of onderweg naar ons veilige Nederland. En wij doen dit zelfs met de 24 mensen in ons azc die gehandicapt zijn en die extra zorg nodig hebben. Wat zegt het over ons als Rijswijk als wij zo met de meest kwetsbare groep in onze samenleving omgaan? Het

deed mij denken aan een verhaal van lang geleden, een centraal verhaal uit onze joods-christelijke cultuur. Toen gingen ook een man en vrouw op weg, omdat ze geen keuze hadden. De vrouw was hoogzwanger, maar zelfs zij moest gaan en als vreemdeling in een andere stad verblijven. En jullie kennen hun namen heel goed: Jozef en Maria. Keer op keer klopten zij aan bij de deuren van een stad. En elke keer werd de deur geopend en vond men het iemand anders zijn probleem. Iemand anders mocht het nu eens oplossen, iemand anders was aan de beurt. En het resultaat was dat er geen plaats was voor Jozef en Maria. De herberg was vol, de bewoners van de stad wilden hen niet binnen. En het geschiedde in die dagen dat de redder van de wereld geboren werd in een stal, tussen de dieren. Zo was het toen. Toen was het een schande dat er geen gastvrijheid was. En hoe is het nu? Zijn wij gastvrij of zeggen wij: geen plaats in de herberg, klop maar bij een andere gemeente aan. Het boeit ons niet of er een ander is. Het is nu aan ons, want aan onze deur wordt geklopt. Zeggen wij nu, geen plaats? De beslissing is aan u. Vergeet het kerstkind niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Baayen. Met nog tien seconden op de klok, heel netjes. Is er iemand … Mevrouw Baayen is al weggelopen. Mijnheer Van ‘t Eind heeft een vraag voor u.

De heer Van ’t Eind: Voorzitter, een korte vraag. Dank u wel, voorzitter. Dank voor het mooie verhaal. Ik vroeg me af hoe u aankijkt tegen continuïteit van opvang in Rijswijk. Is dat wat u betreft ook iets waarvan u vindt dat dat op dezelfde locatie moet blijven, of kan dat ook op een andere locatie in Rijswijk? Hoe kijkt u daartegenaan?

Mevrouw Baayen: Voor mij is het niet noodzakelijk dat het precies op die plek in Rijswijk is. Maar wat wel belangrijk is, als ik mensen uit het azc spreek, is dat ze niet weer dus die eindeloze zorgen hebben. Nu al gaat elke dag het verhaal: we gaan verhuizen, waar gaan we naartoe, wat gaat er gebeuren? Daar zijn ze nu al, een half jaar van tevoren, mee bezig. Dus als wij die continuïteit kunnen waarborgen door ergens anders een plek te verbouwen en mensen gewoon over te brengen in mei, lijkt me dat prima. Zolang we er maar voor zorgen dat die mensen niet in de angst hoeven leven om daar dus in die eindeloze maalstroom van de azc's terecht te komen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zie ik voor de rest geen handen. Dan bedank ik u voor het inspreken. En dan komt nu mevrouw Den Besten. En voor u ook: zodra u begint met praten, gaat uw tijd in. Dank u wel.

Mevrouw Den Besten: Dank u wel. Geachte voorzitter, geachte leden van dit forum, mijn naam is Anneke den Besten. Ik spreek hier vanavond als taalvrijwilliger in het azc. Ik geef les aan mensen die naar ons land zijn gevlucht en hier proberen om een nieuw bestaan op te bouwen. Ik wil u vragen om het azc niet te sluiten in mei 2027. In mijn lessen zie ik mensen die hun best doen om Nederlands te leren, woorden oefenen, zinnen maken, en proberen om onze taal steeds beter te begrijpen. Taal begrijpen is een belangrijke stap naar zelfstandigheid. Wie de taal leert, kan beter communiceren, contacten leggen en meedoen in onze samenleving. Heel vaak vragen wij aan

vluchtelingen om zich aan te passen aan onze Nederlandse cultuur. Als ze zich nou nog eens een keertje aanpassen. Maar daarvoor is taal een hele belangrijke voorwaarde. En taal leren kost tijd en het vraagt om rust, om regelmaat en om vertrouwen in de toekomst. En je moet de kans krijgen, vind ik, om verder te bouwen aan je taal. En dat vraagt om continuïteit. En juist die continuïteit staat op het spel als het azc zou sluiten. Mocht u een kind in het onderwijs hebben, dan weet u zelf, denk ik, wel hoe belangrijk het is dat kinderen continuïteit ervaren op hun school. Veel asielzoekers hebben al een lange en moeilijke reis achter de rug. Ze hebben hun huis en hun vertrouwde omgeving moeten verlaten, ze hebben afscheid genomen van familie en vrienden. En ook hier in Nederland hebben zij op verschillende plaatsen gewoond en telkens weer moeten vertrekken, telkens weer naar een ander azc. Sommigen, u hoorde het al van Sifra, wel acht keer. En ik weet van mensen die nog vaker hebben moeten vertrekken. Ik raad u aan om het boek hoe ik talent voor het leven kreeg, van Al Galidi, eens te lezen. En wanneer je steeds weer moet verhuizen, verlies je niet alleen je verblijfplaats, maar ook je contacten en ook de voortgang van je lessen, van mijn lessen. Als taalvrijwilliger zie ik mensen. Geen nummers, geen dossiers. Ik zie mensen die proberen ons Nederlands onder de knie te krijgen en die onze taal willen leren. En zij hebben behoefte aan stabiliteit in een onzekere periode. Ik weet dat in uw coalitieakkoord is afgesproken het azc in mei 2027 te sluiten en dat u zich ook aan die afspraak wilt houden. En ik wil u vragen hiervan af te zien. En ik weet ook dat dat moed vraagt, veel moed. Maar soms is het moediger om van een besluit af te zien dan om je eraan te houden. Tijden, en daarmee ook inzichten, veranderen. Sluit daarom het azc in mei 2027 niet.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Den Besten. Dan kijk ik even het forum rond of er een vraag is. Dat is niet. Dank u wel voor het inspreken. Dan gaan we naar mijnheer Ridder, die komt nu inspreken. En net als uw voorgangers heeft u ook vijf minuten.

De heer Ridder: Mijn naam is Jan Ridder. Als samenloper ben ik vrijwilliger in de noodopvang op het Hof van Elsenburg. Het contract met COA voor de noodopvang loopt op 19 mei 2027 af en de gemeente Rijswijk wil de noodopvang bij die datum definitief sluiten, zonder perspectief op een alternatief. De minister van Asiel en Migratie maakt volgens de Spreidingswet uiterlijk 31 december bekend hoeveel opvangplekken Rijswijk per 1 juli 2027 moet realiseren. Dus op 19 mei sluiten en op 1 juli nieuwe opvangplekken beschikbaar hebben. De coalitie zegt te kiezen voor opvang in de regio, maar hoe reëel is dat? Begin 2026 maakte de minister bekend dat Zuid-Holland in de komende ronde ruim 18.000 opvangplaatsen moet realiseren. Op dat moment waren bijna 7000 plaatsen beschikbaar en dus ruim 11.000 niet. Dat is de achtergrond waartegen Rijswijk de 291 plaatsen in de regio wil onderbrengen. Het lijkt ons een schier onmogelijke zaak. De coalitie zegt in zijn akkoord: we doen alleen wat wettelijk moet en onvermijdelijk is. Maar de coalitie heeft op dit moment geen plan B. Dat bedreigt de continuïteit van de opvang voor de huidige bewoners en wij vinden het in strijd met wat ook in het coalitieakkoord staat. Wij communiceren helder, duidelijk en eerlijk over de opgaves rond de opvang. Wij, de samenlopers en de gezamenlijke kerken, willen dat

vluchtelingen welkom blijven in Rijswijk en dat de opvang goed geregeld is. Het liefst door de huidige locatie, ten minste voorlopig, open te houden. Dat is het beste voor de continuïteit van de huidige bewoners. Ook als de gemeente de locatie een andere bestemming wil geven, zal het nog jaren duren voordat deze plannen worden gerealiseerd. De huidige locatie voldoet. Veilig voor asielzoekers, zonder overlast voor Rijswijkers. Gemelde incidenten vinden plaats op de locatie zelf, niet daarbuiten. In de noodopvang zijn 80 kinderen, waarvan 50 in de schoolgaande leeftijd. Wat betekent sluiten voor kinderen? Voor de zoveelste maal een nieuwe school. In de noodopvang zijn 24 plaatsen voor mindervaliden. De noodopvang in Rijswijk is een van de weinige locaties met die mogelijkheid. Wat betekent sluiten voor de mindervaliden? Grote onzekerheid. Bijna 100 van de bewoners van de noodopvang werken, dragen bij aan de economie van Rijswijk. Het Rijswijks college wil ook dat vluchtelingen werken en bijdragen aan de samenleving, maar sluit de noodopvang. Werkgevers willen continuïteit en bewoners willen niet voor de zoveelste maal opnieuw werk moeten zoeken. Er is een grote groep vrijwilligers actief betrokken bij het wel en wee van vluchtelingen. Dat is sociaal kapitaal dat niet verloren mag gaan. Wij zijn zo bezorgd over de Rijswijkse situatie rond de opvang van vluchtelingen, dat wij daarover een brief gestuurd hebben aan de commissaris van de Koning en de minister van Asiel en Migratie. De huidige coalitie wil geen vluchtelingen opvangen in Rijswijk en heeft gezegd dat de regio het maar moet oplossen. Ze vindt dat Rijswijk al genoeg gedaan heeft. Willens en wetens stevent de coalitie, zonder plan B, op de muur van 31 december af. Vluchtelingen zijn mensen en mensen moeten menswaardig behandeld worden. Daarom pleiten wij, de samenlopers en de gezamenlijke kerken, punt 1: dat ook in 2027 en 2028 er plaats is voor vluchtelingen in Rijswijk. 2: dat de gemeente Rijswijk nu perspectief biedt voor de opvang van 291 vluchtelingen. En 3: dat er continuïteit in opvang is voor de huidige bewoners van de opvang. Zodat de ontstane sociale structuren behouden blijven, de kinderen niet van school hoeven te veranderen, de ouders geen nieuwe baan hoeven te zoeken en de mindervaliden hun aangepaste opvang blijven houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ridder. Mevrouw Van de Waart heeft een vraag voor u.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, mijnheer Ridder. Ik vroeg me af, u benadrukt ook heel duidelijk de tijdsplanning in uw verhaal. Mag ik vragen: heeft u hierover gesprek gehad met de wethouder en had u het idee dat dat gevoel van urgentie dat u uitspreekt, voldoende aan bod kwam in dat gesprek? Dank u wel.

De heer Ridder: Een goed gesprek gehad met de wethouder. Zonder meer, maar ik zie geen plan B op dit moment. En dat zou er wel moeten zijn, in deze situatie waar we op die muur van 31 december naartoe aan het gaan zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ridder. Dan zie ik mijnheer Van ‘t Eind die u nog een vraag wil stellen.

De heer Van ‘t Eind: Ja, voorzitter. Dank u wel voor uw verhaal. En u spreekt namens de samenlopers en de kerk, en de voorgaande twee sprekers ook. Er zijn natuurlijk twee specifieke organisaties. En ik vroeg me af of jullie ook steun zien voor het openhouden van het azc buiten jullie twee organisaties en of jullie daar ook gesprekken over voeren met andere Rijswijkers?

De heer Ridder: Dat doen we zeer zeker. We zijn ook een actie begonnen om gewone Rijswijkers te mobiliseren. En ik kan u zeggen dat we inmiddels meer dan 1000 steunbetuigingen hebben gekregen voor onze actie om het asiel open te houden. Het liefst op de huidige plek, of anders op een andere locatie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ridder. Dan kijk ik nog … Dit was het. Dank u wel, mijnheer Ridder. Dan gaan we naar, en dan ga ik het in het Engels doen, want mevrouw spreekt ook Engels, miss Escobar. You have five minutes and at one minute I will say it with my finger. Sorry, my English is not very good.

Mevrouw Woudstra: Punt van orde. Wordt er voor andere mensen, die niet zo goed zijn in Engels, voor een vertaling naar het Nederlands op schrift gezorgd, als we dat straks op de iBabs plaatsen?

De voorzitter: Ik kijk heel even naar links. Dat is niet standaard, maar ze gaan ervoor zorgen. Ik wilde zeggen, proberen, maar ik hoor dat ze ervoor gaan zorgen. Dus dat is een toezegging van de griffie. Miss Escobar.

Mevrouw Escobar: Good evening, everybody. First of all, I would like to thank you for giving me the opportunity to speak today and share my personal experience as an asylum seeker. I am here, not only to speak for myself and my daughter, but also to express the concerns of many residents and people who live in this camp. We are working very hard to build a better future. I would like you to understand that this centre is so much more than a building for us. It’s a place where we are rebuilding our lives, finding stability, learning and working and becoming part of the Dutch society. First, I would like to talk about my daughter and the kids from the camp, because it must be our biggest concern. For example, my daughter goes to school here. She participates in the sports and extracurricular activities and is also about to start ballet classes. She is becoming familiar with her surroundings, building friendships and building a daily routine. As a mother, I want to give her stability and the opportunity to grow up in a safe and supportive environment. And also, because children need stability, we should consider the effect that relocating the children could have on their emotional wellbeing and development. Secondly, I also would like to talk about our work and effort that we have been doing. Personally, I’m currently working. And it took me actually a long time to obtain my work permit and find an employment. As you know, finding a job as an asylum seeker is kind of hard. I also would like you to know that the people who are working in the camp have to pay monthly. We have to pay certain contribution to COA and we also have financial responsibilities when we earn an income. And we take those responsibilities very seriously. Closing the centre could

stop the progress we have made and it would make it more difficult, in case we have to start from zero. I also would like to explain how much effort the residents are making to integrate into the Dutch society. Personally, sometimes I come here to the library, to the Taalcafé, and as some other residents do, to improve our Dutch. Learning the language is important to us, because we want to communicate better, become more independent and have better opportunities in the future. Also, there are people who are doing the courses and they are even attending to the university. If the centre closes, residents are going to have difficulties reaching their schools, continuing their trainings or keeping their jobs. Their progress could be interrupted, even though they are already making an effort to build a future here. I also would like to talk about the importance of stability for vulnerable residents. They are old people, handicapped and there is even a blind resident, who has learned the route to the shops. He can go there independently. For him, knowing the neighbourhood means independence, confidence and dignity. If he moves to an unfamiliar place, he may lose that independence. This shows that moving people is not always as simple as giving them a new address. For some residents it can also mean losing a familiar environment that allows them to live with greater independence. Fifthly, I would also like to address the negative comments and misinformation about the asylum seekers. I understand that some people have concerns about safety and I believe that everybody has the right to feel safe in their community. However, I don't think it's fair to blame all the asylum seekers as a group for incidents, without evidence. We should not be judged by rumours, as we should be judged fairly, as individuals. And finally, please don't see this centre only as a building or a financial cost. Please see the people who live there. Their efforts, their responsibilities and the progress they have made. And please, don't make us start from zero again.

De voorzitter: Thank you, miss Escobar. Mijnheer Van 't Eind, in English please.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, chairman, whatever. Thank you for coming here tonight and sharing your story. You already said something about that, but I wanted to ask you one question. You already referenced to it, but in the public debate and sometimes in this council too, people living in the asylum centre have been talked about in a negative way. Sometimes with suggestions that simply aren't true. And I was just wondering how that affects you? How does that make you feel? You and the residents and your daughter. What is it like to hear yourselves being disgusted like that?

Mevrouw Escobar: It's kind of hard. Because whenever we see a post, we see the negative comments. So, if we go out, we are afraid that maybe somebody will come to us, just because we look different. Or maybe because we don't speak the same language. So, I find it kind of hard and unfair that everyone is judged like we are doing something wrong.

De voorzitter: Thank you. Miss Van de Waart. U heeft het woord.

Mevrouw Van de Waart: Thank you, chairman. Thank you, miss Escobar. Good to see you again. For the rest, I had the opportunity to meet her before in the azc. And you never told me … Because a lot of the other speakers talk about moving around a lot. And you have one child. Can you tell me, when did you come to the Netherlands? And did you have to move a lot already? Thank you.

Mevrouw Escobar: Personally, I have only been living in this camp since it opened. So, for me, so far, it's good, because I haven't moved. But I also heard about some other residents, that they had been changed three, four, some even more than six times, to different camps with their kids. So, it's difficult.

De voorzitter: Thank you, miss. Nou weet ik eigenlijk niet of het per fractie eentje is met de inspreker. Nee? Dan heeft u het woord, sorry. Mijnheer Osmani.

De heer Osmani: Thank you very much, chairman. And thank you, miss Escobar. I have one quick question. Could you please explain to us if you would like to prefer staying at the centre or if you have no problems moving to a location in Rijswijk? So, not to another city, but in Rijswijk.

Mevrouw Escobar: Personally, I like the camp. But I think, for us it's very good, the location. Like I said … Me, for example, I'm working. My daughter is going to a school here. The kids are going to school, there are also people working around the area. So as long as we stay here in Rijswijk, it's good. And it's a very good location that we have right now.

De voorzitter: Thank you.

De heer Fischer: I understand that my colleague asked you a question about how long you have been staying in Rijswijk at the asylum centre. You said since the opening, so is that 2016?

Mevrouw Escobar: Since May last year.

De heer Fischer: And how long have you already been in the Netherlands?

Mevrouw Escobar: Actually, I came in Rijswijk two months after I came. So, I came here in April and then I got transferred here in May. So, a little bit more than a year.

De voorzitter: Thank you, miss. Thank you for speaking here.

3. Lijst van ingekomen stukken: vaststelling wijze van afdoening

Agenderingsverzoek D66 - RIB 26 075 Kostenstijging Jeugdhulp 2026 om te bespreken bij agendapunt 11 tijdens forum Samenleving 13 oktober 2026

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 3: wijze van afdoening en ingekomen stukken. En er zijn 3 agenderingsverzoeken. Het eerste agenderingsverzoek is van D66. Dat is om de RIB 26 075 Kostenstijging Jeugdhulp 2026 te bespreken bij agendapunt 11 tijdens het Forum Samenleving van 13 oktober. Omdat het een agendering voor vandaag is, heb ik de meerderheid van het forum nodig. We zijn met 22. Als je voor bent, zou je de handen in de lucht willen steken? Ik dacht al dat er een meerderheid zou zijn. Sorry, ik zat al op 11 en toen waren er nog een paar. Sorry, kookdocent. Ben ik heel goed in, in rekenen. Dan gaat hij naar agendapunt 11.

Agenderingsverzoek CDA - RA 26069 Inzake opvang van vluchtelingen en RIB 26 071 Inzake nieuwkomers tijdens forum Samenleving 17 november 2026

Agenderingsverzoek PRO Rijswijk - RA 26069 Inzake opvang van vluchtelingen en RIB 26071 Inzake nieuwkomers tijdens forum Samenleving 17 november 2026

De voorzitter: En dan hebben we eigenlijk 2 agenderingsverzoeken voor hetzelfde. RA 26069 inzake opvang van vluchtelingen en RIB 26071 inzake nieuwkomers tijdens forum Samenleving van 17 november. En met 4 partijen die hem hebben ingediend, is dat eigenlijk al een akkoordstuk voor het volgend forum van 17 november. Is de rest van het forum akkoord met de rest van afdoening?

4. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 4: vaststelling van agenda. Is het forum akkoord met de agenda? Dan zie ik niemand voor de rest.

5. Mededelingen college

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 5: mededelingen college. En dan gaan we naar onze burgemeester. Die weet wel … Mevrouw Sahin, u heeft als eerste het woord.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de mogelijkheid om een mededeling te doen, ook aan de leden van het forum, naar aanleiding van de recente gebeurtenis in de Muziekbuurt. Al geruime tijd zien we een toename van incidenten in de Muziekbuurt die invloed hebben op de openbare orde en veiligheid. En we zien dat daar mogelijk dezelfde groep jongeren bij betrokken is. En ondanks de inzet van de politie en handhaving in de afgelopen tijd zien we dat de overlast helaas niet afneemt. Integendeel, afgelopen weekend is de situatie behoorlijk geëscaleerd. Twee scooters zijn in brand gestoken en een politieauto is bekogeld met zwaar vuurwerk. En dit is volstrekt

onacceptabel. Wat mij betreft, is ook de grens daarom bereikt. En gisteren hebben we samen met de politie en onze medewerkers veiligheid en handhaving een goed overleg gevoerd en besproken welke repressieve maatregelen we nu moeten nemen. Ten eerste, ik wil daar even iets meer duidelijkheid over geven. Allerlei plannen zijn nu in voorbereiding. Allereerst zal de politie direct en consequenter optreden tegen strafbare feiten. Waar dat juridisch mogelijk is, volgen aanhoudingen en nemen we ook … Neemt de politie, moet ik zeggen, vervoersmiddelen en andere voorwerpen in beslag. Ten tweede, en dat is ook wel een vergaand middel, ben ik voornemens om een samenscholingsverbod in te stellen voor een deel van de Muziekbuurt, dat van kracht zal blijven tot na de jaarwisseling. En dat is nu in voorbereiding. Zo'n dergelijke maatregel hebben we ook genomen rondom het Kruisvaarderspark en dat is toen effectief gebleken. En ten derde zal ik cameratoezicht instellen bij het Waldhoornplein. Om al deze maatregelen te kunnen nemen, heb ik natuurlijk informatie nodig van de politie en die heb ik vandaag gekregen. Die zijn dermate goed, en ernstig, dat ik deze maatregelen rechtvaardig vind. Ook, maar dat is denk ik ook van belang, dat we de jongeren die in beeld bij ons zijn … Sommigen zijn bij ons in beeld vanwege de persoonsgerichte aanpak, dat is gewoon een intensief traject wat we hebben. Die zullen wij ook aanspreken en ook hun ouders. Want wie de veiligheid van anderen in gevaar brengt, en dat is gebeurd, ook van de politie, moet ook rekening gaan houden met de consequenties. Ook gaan we met bewoners in gesprek en die gesprekken voeren we natuurlijk al regelmatig. Ik begrijp hun zorgen en soms zie ik ook bij hen een soort van, maar we hebben het al eerder gemeld. En soms zie ik ook een soort van terughoudendheid, ook angst, om bijvoorbeeld een melding te doen. En dat wil ik ook wegnemen door een heel laagdrempelige inloopbijeenkomst te organiseren. En ik roep ook via deze mededeling onze inwoners nadrukkelijk op om incidenten en misdrijven te melden. En ook kan dat uiteraard anoniem. Ook zullen we natuurlijk naar preventieve maatregelen gaan kijken, want we hebben niet voor niks een Preventie met Gezag-programma. Waarbij we ook allerlei maatregelen hebben genomen, zoals extra jongerenwerk, een veiligheidscoördinator op school, inzet van jeugdboa en dergelijke, want dat is ook van belang. Voorzitter, wat ons betreft, zijn dit de maatregelen. Het zal natuurlijk nog verder uitgewerkt moeten worden, maar daar zijn onze medewerkers volop mee bezig en ook de politie is daarmee bezig. Ook een gebiedsverbod dat de politie bijvoorbeeld kan opleggen voor 72 uur, daarvoor heb ik hen gemandateerd, zal nu ook zonder waarschuwing gebeuren. Normaal gesproken doen we eerst een waarschuwing en daarna een verbod, maar dat waarschuwingsonderdeel zal weggelaten worden. Ik hoop dat met deze repressieve aanpak, een zerotolerancebeleid, wat je het ook noemen wilt, de situatie in de Muziekbuurt, waar ik zelf met veel plezier heb gewoond, de wijk ken ik dus echt op straatniveau heel goed, ook zal verbeteren. En het leek me goed om u vandaag al deze mededeling te doen en later zal ik u verder informeren, schriftelijk, over de genomen maatregelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw de burgemeester. Dan kijk ik even naar de rest van het college. Niets?

6. Terugkoppeling vanuit regionale samenwerkingsverbanden

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 6: terugkoppelingen Gemeenschappelijke Regelingen. Heeft iemand van het forum of van het college iets voor terugkoppeling? Nee.

7. Overzicht toezeggingen en moties

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 7: overzicht toezeggingen en moties. En dan ga ik, even met akkoord van mevrouw Oude Alink … Want ik en mijnheer Osmani hadden ook vragen gesteld en het is een beetje hetzelfde onderwerp en dezelfde wethouder. Dat de wethouder het combineert, dat is … Dan geef ik wethouder Peters het woord. En het gaat over de voedselbank en de motie ruilwinkels die lopen. Mijnheer Peters, u heeft het woord.

De heer Peters: Dank u wel, voorzitter. En dank u wel voor de vragen rondom dit belangrijk onderwerp uiteraard. In de motie stond dat wij actief zouden zoeken en helpen proberen te participeren, te stimuleren, te faciliteren om een rol te nemen in gesprekken met alle partijen rondom de voedselbank, en ook rondom de ruilwinkels. En dat is ook wat wij hebben gedaan. Het is niet zo dat, wat ik dan wel in de media lees, dat zou betekenen, en ook niet kan betekenen, dat wij een locatie gaan zoeken en vinden en ook gaan betalen, zonder dat ik daar financiële dekking voor heb gekregen vanuit de raad. Dat was niet de strekking van de motie. En zo heb ik hem ook niet gelezen en uiteraard ook niet uitgevoerd. Met de voedselbank heb ik een gesprek gevoerd en in juli vorig jaar, voor de zomer, met jullie drie scenario's besproken. Scenario 1 was, we doen helemaal geen uitgiftepunt in Den Haag. Scenario 2, we doen het samen met de kerken. Scenario 3, we doen het samen met Dude Goed. En we hebben toen als meest kansrijke en belangrijke gezegd: we moeten scenario 3 verder uitwerken. Scenario 3 is verder uitgewerkt door te spreken met beide partijen, met Dude Goed en ook met de voedselbank in Den Haag, en we hebben hen met elkaar in gesprek gebracht. 2 punten daaraan. 1, zoals ook keurig al in de krant staat: Den Haag Voedselbank geeft aan dat er nogal wat kosten mee gemoeid zouden zijn. Zo'n 2 ton incidenteel en 50.000 euro structureel. Ik heb vergelijkbare bedragen gehoord, dus dat zou nog wel een ding zijn. En een ander ding is dat Dude Goed en de voedselbank het samen wel eens moeten zijn over hoe zoiets er dan uit zou moeten komen te zien en ze dat dan gaan doen. Op dit moment zijn zij met elkaar in gesprek en moeten zij komen tot een plan. Waarvan ik hoop dat ze tot een plan komen, dat ze het ook eens worden. Dat is niet gezegd. Ik ben niet de voedselbank, ik ben ook niet Dude Goed. Ik hoop dat zij het samen eens worden van wat kan en dan kom ik … De vraag is ook hoe de raad dan weer in beeld komt. De raad komt in beeld, omdat dat gewoon echt serieus geld gaat kosten, waar ik in ieder geval op de begroting geen bedrag voor heb staan. Dat tot zover over de voedselbank. Als het gaat om die ruilwinkels is eigenlijk ongeveer hetzelfde aan de hand. Wij hebben gesproken met alle partijen die je maar kan bedenken hiermee. Van de woningbouwvereniging … Ik heb ze allemaal op papier. Van het financieel netwerk, noem maar op. Alle partijen. En gekeken of mensen zelf ook misschien een idee hadden over waar dat dan zou kunnen, als dit de huidige pand straks niet meer kan. Ze hebben

een aantal mogelijke panden aangegeven die om verschillende redenen afvielen. 1. ze zijn helemaal niet geschikt, 2. ze zijn al in gebruik door een ander of misschien 3. Ze zijn helemaal niet bij ons in bezit, dus dan wordt het ook allemaal wel ingewikkelder. Op dit moment zijn zij zelf aan het zoeken, en hebben we iedereen met iedereen in contact gebracht, naar een mogelijkheid. En wij houden onze ogen ook open. Maar nogmaals, wij hebben, bij mijn weten in ieder geval, niet zelf vastgoed in bezit waarvan we kunnen zeggen dat ze daar morgen aansluiten. Dus ik zie een mogelijkheid zelf, heel eerlijk. Dat is misschien ook bij Dude Goed, maar dat zal ook niet voor niks zijn. Dus zodra dit op niks uit zou lopen, men vindt niks en er is niks, dan koppel ik keurig aan u terug dat ik zelf een mogelijkheid zie en dan zal daar een financieel plaatje bij hangen. Dus misschien dat ik … In de volgorde der dingen lijkt het mij verstandig, maar misschien dat iemand anders daar een andere tip over heeft, dat we eerst kijken of de voedselbank er met Dude Goed uit zou kunnen komen en dan alles aan elkaar koppelen. Maar ik heb in ieder geval de motie zo gelezen, dat een faciliterende rol niet is: zoek en betaal. Dat is niet de opdracht en ik heb hem naar eer en geweten, tot zover, uitgevoerd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dan kijk ik heel even eerst naar mevrouw Oude Alink. Heeft u een verhelderende vraag of opmerking?

Mevrouw Oude Alink: Ik ben blij met de inspanningen die tot nu toe zijn geweest. Nou heb ik begrepen van de ruilwinkels dat zij inderdaad zelf op zoek zijn, maar kunnen zij misschien … Mochten zij iets vinden en zij zien bijvoorbeeld een belemmering. Zou het dan kunnen dat de gemeente daartussen gaat staan om te kijken of die belemmering weggenomen kan worden? Want om het helemaal aan de organisatie zelf te laten, is natuurlijk ook wel lastig voor hun.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Wethouder Peters.

De heer Peters: Dank u wel, voorzitter. Alhoewel ik niet van de school ben dat een burgerinitiatief eigenlijk een startup is die door de gemeente moet worden overgenomen, maar ik neem aan dat dat aan de andere kant ook het geval niet zal zijn, ben ik natuurlijk bereid om mee te denken bij iedere mogelijkheid die er is. Om te kijken wat we wel kunnen doen, binnen de grenzen die er zijn en met de financiële kaders die ik heb. Die zijn op dit moment niet groot, maar als daar iets anders voor nodig is dan kom ik gewoon terug bij u. En dan moeten we de raad aangeven of dit is wat we willen of niet. Maar uiteraard, als iemand zegt: ik heb hier een mogelijkheid en met een klein beetje hulp links of rechts zou het kunnen. Ik zie het als een inspanningsverplichting. En zoals ik in juli heb gezegd: ik heb gewoon geen panden die ik kan uitdelen en ook geen geld om uit te delen, maar de inspanning die zie ik. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar mijnheer Osmani. Wilt u nog een vervolgvraag stellen?

De heer Osmani: Dank u wel, voorzitter. Een korte vraag. Voor de ruilwinkels ben ik even benieuwd of zij een deadline hebben. Dus is er een bepaalde datum wanneer zij vertrekken? En is dat ook belangrijk en heeft de gemeente die in gedachten? Ook omdat de wethouder net zegt dat er een bepaald beloop is die we kunnen afwachten. Eerst Dude Goed en de voedselbank en als daar dan het een en ander uitkomt, eventueel doorpakken met een ander idee. Graag zijn reflectie daarop. En voor de voedselbank, meer ter informatie, is daar een deadline of kunnen wij daar gewoon rustig aan doen? Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Osmani. Wethouder Peters.

De heer Peters: Voorzitter, om te beginnen bij de voedselbank. Die is er op dit moment niet. Ik zou niet rustig aan doen. Als u bedenkt dat hij er moet komen, dan denk ik dat ik best wel druk moet zetten. Proberen om de partijen die nu met elkaar in gesprek zijn of zouden moeten zijn, want ik zit daar niet bij, te zeggen: kom eruit of zeg dat je er niet uitkomt. Zodat ik kan handelen naar bevind van zaken en u kan informeren. Ik zit niet op mijn lauweren te rusten of te denken dat we niks gaan doen, ik schets alleen dat het niet zo gemakkelijk is. Dat gaat het over die ruilwinkel. Ik las ambtelijk dat Q4 nog in de motie stond. Dat ze in Q4 zo langzamerhand de bestemming zouden moeten vinden. Maar ik heb daar geen exacte datum van bijgekregen ambtelijk. Ik kan navragen of die al gecommuniceerd zou zijn. Ik weet het niet.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Mijnheer Osmani, duidelijk? Dan had ik nog wel voor de wethouder … Want het is mijn onderwerp, dus ik zet even mijn andere pet op. Maar in het dictum van wat er gedaan moest worden, volgens mij bij punt 3, stonden ook wel instanties bij Dude Goed. En dat ging dan ook over Sam Sam, KrijgDeKleertjes. Dus wat u eigenlijk al oppert, wat bij Dude Goed kan … En het is geen geheim dat we allemaal een afvaardiging naar Dude Goed hebben gehad. Daar werd ook gezegd dat er een gebouw aan de andere kant is en dat we begrijpen dat het allemaal geld kost. En dat dat eerst naar de raad moet komen en dat er een beslissing over moet komen, maar dat het wel de weg is die we unaniem hadden gekozen de vorige periode. Wilt u daar nog op reageren? Hoeft niet, maar dat was nog even …

De heer Peters: Volgens mij was er unaniem gekozen, zo heb ik de motie gelezen, om te onderzoeken wat kan en dan ga ik daar scenario's op maken natuurlijk, als er een plan uitkomt. Maar niet dat er al unaniem gekozen is voor welke uitkomst dan ook, via die motie, want dat gaat heel veel geld …

De voorzitter: Dat klopt. Maar het gaat erom, de instanties die u net zei, van de wetgeving, die werden daar ook al bij betrokken in de motie? Dan vraag ik aan het forum of ze voor de rest akkoord gaan met de voorgestelde afdoeningen?

8. Vaststellen verslag

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 8. Dat is vaststellen verslag. Dat is van Forum Samenleving van 15 september 2026.

Mevrouw Woudstra: Ik heb nog …

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: U keek naar beneden, dus sorry. Maar ik heb nog punten bij moties en toezeggingen.

De voorzitter: U heeft het woord. Sorry.

Mevrouw Woudstra: Dank. Maar zo snel, dan moet ik hem er ook weer even bij pakken. Maakt het nog uit of ik met de motie of met de toezegging begin?

De voorzitter: U bent vrij. Wat u als eerste gevonden heeft, mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dank. Bij de toezeggingen in het algemeen: fijn dat er is gewerkt aan het erbij zetten van wie dat nu op zich gaat nemen. Maar wij missen bij een aantal de momenten waarop het komt. En bijvoorbeeld bij 624 van de heer Weterings, dat we worden geïnformeerd over het onderwerp, zouden wij wel graag zien dat we dat voor de begroting ook krijgen. Dat gaat over wonen er ook dieren in Rijswijk? Dus dat zouden we wel graag mee willen geven aan het college, die termijn. En dat geldt ook voor de uitvoeringsstrategie geld uit Den Haag benutten voor Rijswijkse wijken, dat is 623. En het geldt ook voor 622 over seniorenhuisvesting. Daar wordt aangegeven dat we in de cyclus worden opgenomen, maar we zien niet precies wanneer dan de eerste keer is. Of dat nu bij de begroting is of later. Dus als daar een antwoord op kan komen, graag. En de andere zal ik schriftelijk toesturen, want dat zijn oudere en voor ons richting de begroting iets minder van belang.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan weet ik de eerste. De heer Weterings is er niet, dus ik kan geen toezegging doen voor de heer Weterings. Ik kan het alleen toegeven aan het college en dan vragen of het doorgegeven kan worden dat die gedaan is. En de andere twee punten kan mevrouw … Ik weet even niet onder welke wethouder het valt.

Mevrouw Woudstra: Als er op teruggekomen kan worden, wanneer? Maar dat het college nu notie neemt van dat we het graag voor de begroting krijgen, snap ik, als de wethouders hier nu niet zijn.

De voorzitter: Ik hoorde ook dat, als u het naar de griffie stuurt, de griffie zorgt dat het juist terechtkomt. Kan het forum voor de rest …

Mevrouw Woudstra: Zal ik meteen door over de moties?

De voorzitter: De motie? Ik dacht … U zei namelijk, de rest doe ik schriftelijk. Dus ik ging ervanuit dat …

Mevrouw Woudstra: Van het lijstje van de toezeggingen. Ik begon bij de toezeggingen.

De voorzitter: Ik dacht dat het moties waren. Ik denk, ik doe de vaart erin. Maar u heeft het woord, mevrouw Woudstra. Gaat uw gang.

Mevrouw Woudstra: Dank. Er is zo hard gewerkt aan al die mooie overzichten dat we er ook daadwerkelijk werk van hebben gemaakt om naar te kijken. Want dat is voor iedereen van belang. We zagen bij een aantal dat ze afgehandeld zijn of binnenkort afgehandeld worden. Daarvoor dank. Dank ook voor de updates, het overzicht is echt stukken beter geworden. We wilden nog bij bruisende Bogaard aangeven, dank voor de acties. We horen graag of het winkelcentrum natuurlijk nog … Want we lazen dat het nog in gesprek is, met het winkelcentrum. Oké om hem af te doen, maar mochten daar nog veranderingen in zijn dan worden we nog wel graag op de hoogte gehouden. Of moeilijkheden. Als zij teruggeven dat evenementen of pop-ups in de Bogaard moeilijk te organiseren zijn, dan horen we dat nog graag. Daar krijgen we graag een toezegging op van de wethouder. En de andere punten, denk ik, zijn ook meer voor later en ook meer voor de griffie. Maar die zullen we dan schriftelijk toe doen komen. Het gaat dan vooral over stukken waarbij nog niet een datum staat of waarbij het nog onduidelijk is wanneer het terugkomt.

De voorzitter: Die is duidelijk. Dat heeft de griffie genoteerd in het stuk. Dan kijk ik, rechtop, naar de rest van het forum of dit voor de rest akkoord is van afdoen? Dan gaan we naar agendapunt 9: RV 26 027 het Raadsvoorstel Rekenkamer om ...

Mevrouw Woudstra: Excuus. Ik had een vraag aan de wethouder gesteld.

De voorzitter: Maar u zei toch dat dan schriftelijk …

Mevrouw Woudstra: Ik zei: ik heb een vraag aan de wethouder, over die toezegging op bruisend Bogaard. En de rest schriftelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Sorry. Mijnheer Van Damme, mag ik u het woord geven?

De heer Van Damme: Voorzitter, dank u wel. Dank u wel voor de vraag ook. Het is inmiddels mijn collega die mkb doet, die contact heeft met Bogaard Stadscentrum. Maar ik kan via deze weg wel toezeggen dat als er knelpunten zijn met het bruisender maken van het winkelcentrum … Dat gebeurt nu overigens ook al met de toevoeging van allerlei winkels. Ik vind dat het onwijs goed gaat, positief op dat vlak. En we gaan natuurlijk kijken of daar nog meer activiteiten kunnen plaatsvinden.

Zitten daar echt hiccups, dat we daar iets moeten doen, zullen we daar zeker bij uw raad op terugkomen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Is het zo oké, mevrouw Woudstra?

9. RV 26 027 Raadsvoorstel Rekenkameronderzoek Financiële risico's

De voorzitter: Dan gaan we nu verder met het Raadsvoorstel Rekenkameronderzoek Financiële risico's. We hebben vooraf aan het forum al een presentatie gehad waar wij technische vragen konden stellen. Dan ga ik gewoon even het rondje af. Is er iemand die het woord wil? Mijnheer Van Overmeere, u heeft het woord. Uw microfoon, mijnheer Van Overmeere. Want dan komt u ook mooi op beeld te staan en dan volgt iedereen het.

De heer Van Overmeere: Sorry, ik ben het niet gewend. Dank u wel, voorzitter. Namens Rijswijks Belang wil ik graag zeggen dat het goed is om te zien dat deze coalitie echt werk maakt van een stabiele …

De voorzitter: Mijnheer Van Overmeere, u kunt uw apparaat naar voren en dan hoort iedereen het goed in de zaal, maar ook de kijkers thuis. Alstublieft.

De heer Van Overmeere: Nogmaals, namens Rijswijks Belang wil ik graag zeggen dat het goed is om te zien dat deze coalitie echt werk maakt van een stabiele financiële toekomst voor onze gemeente. We weten allemaal dat Rijswijk financieel best kwetsbaar is, maar het is mooi dat we nu al zien dat de solvabiliteit verbetert en het eigen vermogen groeit. Dat geeft vertrouwen voor de toekomst. Het is belangrijk dat we blijven letten op onze financiële kerngetallen, zodat wij ook de komende jaren een gezonde en verantwoordelijke gemeente blijven. De stappen die nu gezet worden in het coalitieakkoord en de kadernota zijn daar duidelijke voorbeelden van. Verder vind ik het positief dat het college het belang van goede en tijdige informatie aan de raad onderstreept. Het opstellen van een informatieprotocol, zodat we als raad weten waar we aan toe zijn en goed geïnformeerd blijven, is echt een stap vooruit. Tot slot heb ik een vraag aan het college: hoe worden wij als raad actief betrokken bij het verder uitwerken van het informatieprotocol, zodat het echt aansluit bij wat wij als raad nodig hebben? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Overmeere. Dan kijk ik naar mijnheer Fischer. Mijnheer Stuij, u heeft het woord.

De heer Stuij: Dank, voorzitter. Voor de Rijswijkse VVD is het natuurlijk van belang dat de overheidsfinanciën op orde zijn. Dus ook dank voor het onderzoek namens de Rijswijkse VVD aan de Algemene Rekenkamer. Ik had tijdens de presentatie een vraag, daar is antwoord op gegeven. Die zag op het betrekken van het coalitieakkoord in dit onderzoek een beschouwing. Ik denk dat ik vanuit de VVD de komende periode ook scherp ga blijven zijn op ook de financiële risico's bij de

invulling van dat coalitieakkoord. En daarmee heb ik verder ook geen vragen meer aan u, maar wel richting de wethouder. Dat ik ook hoop dat de begroting die eraan komt ook deze geest van de uitvoering van het Algemene Rekenkamerrapport meeneemt. Dus dank daarvoor.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuij. Dan mevrouw Van Schie, want die wordt altijd overgeslagen. Dus ik denk: ik moet nou mevrouw Van Schie.

Mevrouw Van Schie: Daarom word ik ook graag als eerste …

De voorzitter: Sorry. Het volgende raadsstuk krijgt u hem als eerste. Als u wel de microfoon een stukje naar voren doet, dan hoort iedereen het goed. En geen dropjes eten, hoor ik van mijn collega's. U heeft het woord.

Mevrouw Van Schie: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Wij zijn ook blij met het rapport. Het rapport geeft een goed inzicht van de financiële risico's en de kwetsbare situatie. Dat is iets waar het CDA ook altijd aandacht voor heeft gevraagd. We zijn blij dat raad en college steeds beter in staat zijn om de financiële situatie goed te managen. En het is ook nodig om de komende periode goed te kunnen besturen. De Rekenkamer heeft een aantal voorstellen gedaan. We zijn in principe wel voor die voorstellen. We hebben gekeken naar de reactie van het college en we zouden daarop nog graag een nadere toelichting willen hebben.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Mijnheer Ouarraki, DENK-PGenR. Wilt u het woord?

De heer Ouarraki: Geen vragen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Dam, Wij. Rijswijk. U heeft het woord.

De heer Van Dam: Zeker. Dank, ook vanuit deze positie. Dank aan de Rekenkamer voor het voor het opstellen van het rapport. Zoals mijn voorgangers al zeiden, geeft het best een goed overzicht over de financiële situatie van Rijswijk. Ook met de nodige risico's. Gelukkig waren die wel bekend bij ons. Een paar maanden geleden stonden ze namelijk ook in de kadernota en zijn ze daar al goed besproken. Daarom denk ik dat we ook best wel blij zijn met de aanbevelingen die de Rekenkamer doet. Maar wij hebben wel in deze vergadering nog wat vragen over de uitwerking en toepassing van die voorstellen. En daar wil ik beginnen bij het plan voor het eigen vermogen. De Rekenkamer stelt voor dat er een tijdspad komt dat weergeeft hoe wij ons vermogen weer op peil gaan krijgen. En het college bevestigt dat in haar reactie. Die bevestigt ook het belang daarvan, maar het wordt mij nog niet helemaal duidelijk wanneer dat plan dan precies zou komen. Nou neem ik aan dat dat in de begroting gewoon komt. Dus even een checkvraag bij de wethouder: komt dat plan in de begroting die we over een paar weken bespreken? Dan, de tweede maatregel die voorgesteld wordt, gaat over de doorrekening bij raadsvoorstellen op de meerjarenraming. Dus als we een voorstel krijgen, wat is dan het effect op de meerjarenraming en de kerncijfers? Reactie van het

college daarop is dat die zegt: het is inderdaad best wel een goed idee, alleen dat kunnen we niet bij elk raadsvoorstel doen. Dat snap ik ook, want bij elk prullenbak die er wordt bijgeplaatst hoeven we niet te gaan kijken of onze solvabiliteit daarmee verandert. Het college geeft daarbij aan dat we dat dan alleen doen bij een substantieel financieel effect of bij een bijzonder risico. Alleen dan komt weer de vraag wanneer daar dan precies sprake van is. En dat staat er dan vervolgens niet bij. Dus dat rest ons met de vraag: bij welk raadsvoorstel gaan we wel een doorrekening van de kerncijfers krijgen en op de meerjarenrekening en wanneer niet? Dus mijn eerste vraag aan het college zou zijn: waarom is het in de reactie daar in het midden gelaten en heeft u misschien een idee waar we die grens moeten leggen? Zodat we niet in de toekomst bij raadsvoorstellen hier de discussie in de raad gaan krijgen van, we zouden toch een effectenrapportage krijgen op de meerjarenraming en op de kerncijfers. Want die discussie wil ik graag uit de weg gaan en ik denk dat we hem hier al kunnen afhangen, in deze raad. En daarbij wil ik het even laten voor de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar D66. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dank u wel. Complimenten aan de Rekenkamer en ook aan het college. Dit rapport kijkt terug en een heel klein beetje vooruit. Nog zonder de Begroting 2027, maar het geeft wel duidelijk richting. Het is goed om te zien dat we de afgelopen jaren geen grote punten hebben gemist en onze risico's ook vanuit de raad in beeld hebben, als het om de financiën gaat. D66 Rijswijk vindt het belangrijk om door te gaan met het verbeteren van onze financiële positie en onze financiële sturing en ook te kijken naar de langetermijneffecten van besluiten en die goed in de gaten te houden. Zeker omdat duidelijk is dat de kwetsbaarheid van de financiën voorlopig niet afneemt en juist ook toe kan nemen, aangezien we nog weinig structurele maatregelen nemen. De meerjarenraming is net genoemd. Kan de wethouder aangeven hoe de doorrekeningen nu worden gedaan bij de P&C-cyclus? En wat de achtergrond was dat we toen hebben gezegd, ook in het antwoord gaf ik dat al deels aan, dat we dat bij de P&C-cyclus doen? Mijn vraag daarbij is ook, als we bij de meerjarenramingen van investeringen de lange termijn aan gaan geven … Er zijn ook dingen die een positief effect kunnen hebben. Dus krijgen we als raad dan ook sturing op als er positieve effecten zijn op de meerjarenramingen of alleen bij besluiten en investeringen op de rest? En zit daar ook een link met de P&C-cyclus? En aansluitend op de net gestelde vragen, wellicht is dat ook iets voor het informatieprotocol wat Wij. Rijswijk net noemde. Over het informatieprotocol: we hebben vaker als raad aangegeven dat we meer zicht willen op tijdigheid en volledigheid van de informatievoorziening. Natuurlijk hebben we daar samen met het college ook naar gekeken. Dank voor het voorstel en ik denk dat wij dat vanuit D66 Rijswijk graag overnemen. We zouden voor willen stellen om het presidium daar anders een voorstel voor te gaan laten doen vanuit de griffie, om te kijken of een commissie daar al een suggestie voor een informatieprotocol kan doen. Maar dat is een voorstel, om in het presidium aan de griffie te vragen om dit nader uit te gaan werken. Ik hoop dat mijn collega's dat ook zo zien. Een tijdlijn bij de voorstellen, dat is iets wat in het vorige verbetertraject over informatie en communicatie tussen raad en college ook naar voren is gekomen.

Het zou ook uitgevoerd gaan worden. Weet de wethouder of dat voorstel inmiddels ook zover is dat we bij elk nieuw raadsvoorstel al kunnen verwachten dat er een tijdlijn bij zit? Of zijn er nog maatregelen in de organisatie nodig om dat voor elkaar te krijgen? Dan moet hij dat navragen bij een van zijn collega's, dan horen we dat graag later nog. En dan nog een vraag over projecten zoals RijswijkBuiten, wellicht ook aan de Rekenkamer en/of aan de wethouder. Wij voorzien niet en zien ook nog nergens dat we zo'n groot project of grondexploitatie als RijswijkBuiten ooit nog gaan doen in de komende twee decennia, want we hebben geen grond meer. Is de aanbeveling daarmee ook bedoeld voor grondexploitaties als het Havenkwartier of voor grote herconstructie en renovatiewerkzaamheden zoals we in de wijk Te Werve Oost aan het doen zijn? Of welke grootte heeft u het dan over en welke risico's gaat het dan om? Want anders kunnen wij moeilijk duiden wanneer dat weer het geval is. Dank alvast.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan kijk ik naar PRO. Zoals jullie gezien hebben, ben ik een invalvoorzitter. Ik had dit stuk onder mij, maar alle vragen van Beter voor Rijswijk zijn net vooraf allemaal beantwoord door de Rekenkamer. Ik heb een paar vragen gehoord voor de Rekenkamer zelf. Wat een twijfelgeval is, maar ik ga wel het woord geven aan mijnheer Beekmans van de Rekenkamer. Het is altijd leuk om even de voorzitter van de Rekenkamer ook op beeld te hebben voor de mensen thuis.

De heer Beekmans: Dank u wel, voorzitter. Het doet mij deugd dat de raad met zoveel interesse en goede vragen dit rapport gelezen heeft. En dank voor alle complimenten. Het doet mij meer dan deugd dat wij ook als Algemene Rekenkamer worden aangeduid. Zover zijn we nog niet. De Algemene Rekenkamer is echt een gemeente verderop. Ik heb daar wel jarenlang gewerkt, maar wij zijn slechts de Rekenkamer Rijswijk. Maar dat doen we met veel plezier. Dan de specifieke vraag over, wat is groot? Die speelt op een aantal punten. Die speelt bij het informatieprotocol, maar speelt ook bij de vraag van mevrouw Woudstra. En inderdaad, van grote projecten van de omvang van RijswijkBuiten deel ik wel de aanname dat die niet heel snel zullen worden herhaald. Maar de dynamiek van grote projecten, ook de voorbeelden die u zelf gaf, is natuurlijk niet anders als het bedrag iets lager is. Dus voor grote herstructureringsprojecten geldt ook, wat eerder ook naar voren kwam, dat sturen aan de voorkant meer effect heeft dan proberen bij te sturen. Of zelfs achteraf via een evaluatie lessen eruit te trekken. Dus ik onderschrijf van harte de voorbeelden die genoemd worden, dat het zinvol is om bij aanvang daar goede, laten we zeggen, mijlpalen, interventiemomenten, verwachtingen, ijkpunten, hoe je het ook wil noemen, te formuleren. Volgens mij kan uw raad dat prima en dat helpt de sturing van dit type projecten. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Beekmans. Dan ga ik voor de overige vragen aan het college naar wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Voorzitter, dank u wel. En ook dank voor de vragen van de raad, ik heb er wel een aantal gehoord. En ik wil ook bij deze nogmaals de Rekenkamer danken voor het rapport. Ik herken mij ook in wat daarin staat. Ons financiële beheer en controle gaat steeds beter, we komen ook steeds meer in control. Tegelijkertijd blijft onze positie risicovol en dat zit hem met name in het solvabiliteitspercentage. Dat is een van de indicatoren. En dat zal ook wel een tijdje zo blijven, want de investeringswensen van de raad zijn enorm en de ambitie is groot, terecht ook. En dat betekent, als je meer gaat investeren, dat je meer moet lenen, dat je meer moet activeren, dat je balanstotaal toeneemt en dat je eigen vermogen daar ook mee zou moeten gaan groeien. Maar nogmaals, ik meen dat mevrouw Woudstra dat ook zei in de presentatie voorafgaand aan hier. Die sturing op de kerngetallen is natuurlijk geen doel op zich, maar dat is iets om te komen tot iets wat we goed doen voor de stad. Dat een beetje in algemene zin. En het klinkt mij als wethouder financiën als muziek in de oren dat iedereen goed op de portemonnee wil passen en goed de kerngetallen in beeld wil hebben, voordat er een besluit wordt genomen. Daar ben ik natuurlijk wel voor. Tegelijkertijd is het ook zo, als ik maar een voorbeeld kan noemen van de Beatrixlaan. Mochten we daar tot een enorme investering komen, dan doet dat ook wat met de kerngetallen. En gaat u dan die beslissing niet nemen, omdat dan het kengetal laag is? Of gaat u dan kijken naar wat het oplevert voor de stad? Dat is maar een voorbeeld van hoe alles op elkaar inspeelt. We kwamen uit de situatie in 2018, dat het solvabiliteitspercentage rond de 9 procent zat, ongeveer. We zitten inmiddels nog steeds in een gevarenzone als je die VNG-norm hanteert, maar we zitten wel boven de ondergrens van 20 procent, dus 22 procent. Bij de jaarrekening 2026 is daar een enorme dotatie aan gedaan. Het eigen vermogen is fors toegenomen, omdat zowel het college en ook u als raad heeft gekozen omdat overschot toe te voegen aan algemene reserve. Dus dat helpt op dat moment. Dat is dan wel met incidenteel geld vooral, omdat we ook zien dat de uitkering met het Rijk ontzettend volatiel is, om het maar met een mooi woord te zeggen. Wisselvallig. Je weet eigenlijk nooit wat er komt vanuit het Rijk, zeg ik dan ook weleens. Dus dat is 1. En de jaarrekening ‘26 is natuurlijk niet in de analyse van de Rekenkamer meegenomen, omdat ze de begroting hebben genomen en ook een doorrekening van het collegeakkoord. Dat plan voor het eigen vermogen, waar mijnheer Van Dam over zat, is een aanbeveling om te doen. We hebben plannen gemaakt, dat zit ook in de financiële bijlage. Dat hebben we ook in de kadernota laten zien, wat we daarmee doen. Daar voegen we ook 6 miljoen aan toe. Ik denk dat een heel concreet plan sturen, met zulke wisselende getallen die je krijgt vanuit het Rijk, gewoon heel lastig is. Maar waar we vooral echt, ook als organisatie, flink naar moeten kijken, is: hoe verhoudt zich dan het totaal investeringen tot de toename van het balanstotaal en de relatie met het eigen vermogen? En hoe werken die 3 dingen in elkaar, grijpen die op elkaar in? Daar moeten we steeds meer achter komen en daarbij ons solvabiliteitspercentage in ogenschouw nemen. Ik kan natuurlijk heel makkelijk zeggen: we hadden 50 miljoen over, 13 miljoen hebben we genoteerd, ongeveer, aan het eigen vermogen en de komende jaren doen we ook 6 miljoen en dat is 20 miljoen. Dat is natuurlijk een heel makkelijk antwoord. Dat vind ik ook geen reëel antwoord, want we moeten daar altijd naar blijven kijken in de context van ook de andere kerngetallen. Dat alles gezegd hebbende, zou ik ook naar het informatieprotocol. Mijnheer Van Overmeere vroeg wanneer

het college ermee komt. Ik denk dat we wel ook hebben afgesproken dat daar de raad ook precies naar kijkt. Want wij proberen natuurlijk altijd, als college, zo open en transparant mogelijk te communiceren. Misschien is het handiger dat we dat via een bepaald format doen. Soms doen we het via een mededeling, soms doen we het in de P&C-cyclus. Maar als we daar een informatieprotocol voor zouden kunnen opstellen …Ik ga die uitdaging graag aan, maar ik zou het initiatief ook wel … Misschien dat de auditcommissie nog een rol kan spelen in dit vlak, geen idee. We hadden gisteren nog heel goed overleg met de auditcommissie. Maar ik zou die bal niet per se bij het college neer willen leggen, want wij proberen juist … En daar sturen we ook echt op, in die organisatie, van, zorg nou dat die raadsvoorstellen evenwichtiger in elkaar zitten, ook met de financiële paragraaf. En juist voor de financiële paragraaf ben ik dan voor, want ik kijk elke collegevergadering. Ik zeg, maar als we dit raadsvoorstel zo sturen dan moeten we wel volledig zijn, ook op de financiële consequenties. Dus dat doen we, dat willen we graag doen, en als het beter kan dan gaan we graag met u in overleg hoe dat dan beter zou kunnen. Maar om maar even een voorstel hier neer te leggen dat het college dat moet gaan doen. Dan zitten wij ook te zoeken, waar zit uw behoefte dan precies? Want wij hebben altijd een beetje de afspraak, ook met uw raad, dat we geen voorstellen zonder dekking naar de raad sturen. Toch een beetje een herenakkoord wat er gesloten is. Dat kan natuurlijk altijd wel. Of u kunt ook zelf een voorstel doen die ook graag gedekt zou zijn, maar om dan ook per voorstel een hele doorrekening te presenteren. Dat is dan ook op dat moment een momentopname. Waar wij echt op sturen, is dat we al die investeringen bij elkaar zo veel mogelijk clusteren en op de P&C-momenten, dus de kadernota, begroting en jaarverslag, zoveel mogelijk eenduidige besluitvormingsmomenten hebben. Zodat u integraal een afweging kan maken en al die investeringen tegenover elkaar kunt zetten. Ik denk dat dat ook belangrijk is waar we naar streven. Natuurlijk komt er weleens een raadsvoorstel tussendoor met een investeringsbeslissing. En het is ook nu niet te zeggen … En ik vind het moeilijk. Wat wij dus doen, of wat we de afgelopen jaren hebben gedaan, en de organisatie is daar ook vooral mee bezig. Dan komt er een Schilp aan en dan denk je, dat is gewoon echt een groot investeringsbesluit. En dan ga je ook kijken wat dat doet met onze financiële gezondheid, zo'n investering. Wat moet je dan laten? Maar het voorstel wat u straks hier behandelt, heeft niet zo'n uitgebreide doorrekening, over de school. En dat is misschien een wat kleinere investeringsbeslissing die u neemt en die ook gedekt is deels vanuit het IAP, of dat zit er al een beetje in. Dus ik denk dat we daar altijd wel een goede afweging in maken, maar als dat beter kan. En voor welke projecten dat is, dat is natuurlijk gewoon gissen. Ik kan nu niet zeggen dat we over vijf jaar weer een grondexploitatie hebben à la RijswijkBuiten. Ik acht de kans aannemelijk dat we niet zo'n zelfde grondexploitatie als RijswijkBuiten krijgen, maar het zou best ook kunnen zijn over 5, 6 jaar, ik kan niet in de toekomst kijken, dat we wel iets groots moeten doen. Al is het maar omdat het Rijk dat van ons vraagt of een taak neerlegt die wij moeten oppakken, als het gaat om herstructurering van een bepaald gebied of bepaalde delen van gebieden in je stad. Dus ik vind het lastig aan te geven welke projecten dat zijn. Ik kan mij voorstellen, overigens, dat zo'n Beatrixlaan wat betreft grote investeringen er dan wel eentje is, om die toch maar even te noemen. Dan blijf ik een beetje bij mijn eigen onderwerpen, van mijn andere portefeuille. En de meerjarendoorrekening

van die kerngetallen ziet u ook altijd in die P&C-cyclus documenten. De begroting, maar met name het jaarverslag. Het jaarverslag is dan heel belangrijk, want dat is daadwerkelijk gerealiseerd. Een begroting is toch altijd een inschatting van hoe je er in de toekomst mee omgaat, die wordt ook vaak bijgesteld. Ik kan me nog een keer herinneren, toen hebben we een begroting afgeleverd met negatieve getallen. Dan werkt dat door en dan zie ook meteen dat die solvabiliteit ongeveer naar 0 gaat, maar hoe reëel was het nou dat het naar 0 ging? Het ravijn is deels opgelost en we hebben zelf ook maatregelen genomen om te werken aan onze financiële positie en de financiële gezondheid. Het is allemaal een heel lang verhaal misschien, maar het is wel zoals het is. En het is misschien ook meteen de nadere duiding van mevrouw Van Schie waar ze naar op zoek was. Ik ken ook voorbeelden van gemeenten die werken met een commissie Middelen, bijvoorbeeld. Dat kan ook. Dat kan je ook voorstellen en bespreken. De auditcommissie kan je beter gebruiken. Dus we moeten op die manier met elkaar omgaan hoe we daarin een goede balans kunnen vinden, wat mij betreft. Voorzitter, ik denk dat ik hiermee, hopelijk, zo veel mogelijk van de vragen heb beantwoord. Ik bedank nogmaals de Rekenkamer voor het rapport en de raad voor de vragen en getoonde interesse bij de presentaties. Een goed vertrekpunt om als raad de komende 4 jaar ook goed de financiële gezondheid in de gaten te houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dan kijk ik even naar mijnheer Van Overmeere. Tweede termijn? Dan kijk ik verder. Die anderen kijken mij niet aan en ik durf niet … Mevrouw Van Schie wordt altijd een beetje … Geen tweede termijn? Ik was het rijtje aan het afgaan en u reageert niet, dus dat zal misschien … Mevrouw Van Schie, u heeft het woord.

Mevrouw Van Schie: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. U bent heel aardig voor mij deze vergadering. Ik zit toch nog een beetje met die aanbevelingen van de Rekenkamer. En ik zou toch wel graag van u echt een reactie willen hebben, mijnheer de wethouder, op de afzonderlijke voorstellen. Want ik kan het nog niet zo goed volgen, zal ik maar zeggen. Dat is mijn tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Mijnheer Van Dam, u heeft het woord.

De heer Van Dam: Om verder te gaan waar mevrouw Van Schie dan stopte, het gaat ook over de raadsvoorstellen en het overzicht daarop. Ik kan u grotendeels volgen. Niet voor elk raadsvoorstel weet je precies wat de effecten zijn op de kerncijfers en zijn wellicht de kerncijfers niet altijd even relevant voor de discussie die je voert in de raad. Dat neemt natuurlijk niet weg dat het wel belangrijk is voor onze raad om te weten en om goed in beeld te hebben wat het effect is van waar wij eventueel voor of tegenstemmen. Een investering van 8 ton die we straks wellicht gaan doen, doet namelijk wel wat. Het risico is, bijvoorbeeld, dat we in 2030 volgens onze eigen kadernota 57.000 euro ruimte hebben op de begroting. Dat is best klein en daar kan een investering van een paar ton misschien al best wel wat effect op hebben. En als we daar gewoon iets meer over weten tijdens een raadsvoorstelbehandeling in de raad zou dat al enorm helpen. Nu staat er vaak alleen

het bedrag, de jaarlijkse kosten die we daaraan hebben, en waar we de dekking vandaan halen. Maar als we daarbij iets meer informatie zouden kunnen hebben, zodat wij als raad ook inzicht hebben in wat het effect is op onze cijfers in de begroting, denk ik dat dat heel erg zou helpen. Daarbij ben ik het wel eens met wat D66 in de eerste termijn al aangaf. Het is niet alleen een taak van het college om daar nu met een voorstel te komen. Wij gaan zelf namelijk over de informatie die wij krijgen, dus lijkt het me heel goed om het er ook met de raad, in aanloop naar de raadsvergadering, over te hebben wat we hiermee gaan doen. En wellicht in een presidium of een ander overleg het hier nog over te hebben. En daarbij wil ik het laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank, mijnheer Van Dam. Mevrouw Woudstra, tweede termijn.

Mevrouw Woudstra: Dank. Ik ben nog niet helemaal gerust op het meerjarenraming antwoord en waarom dat nou wel of niet in de … We moeten vooruitkijken naar de P&C-cyclus, dan wordt het achteraf verantwoord en dan zien we het terugkomen. En dan mis ik toch een stukje sturing door de raad op die meerjaren. Dat gaat zowel over positief als negatief resultaat. Wat mij betreft is dat ook iets dat we in zo'n informatieprotocol wellicht dan anders mee kunnen gaan nemen, hoe we daartegenaan kijken. Dank, voor de reacties van een aantal collega's op dat ze dat dan vorm gaan geven op een manier. Het informatieprotocol, zoals de wethouder zegt, ligt inderdaad allereerst bij de raad om daar actie op te ondernemen als ze dat willen. En van de auditcommissie tot een aparte commissie, ik denk dat het goed is als we die opties op een rij zetten en er dan een besluit over nemen. Ik had nog een vraag gesteld over de tijdlijn bij voorstellen, die heb ik niet terug gehoord. Komt de tijdlijn nu terug bij de voorstellen of is er vanuit de raad, of op een andere plek in de organisatie, nog iets nodig, zodat bij alle volgende raadsvoorstellen die tijdlijn, met ook de financiële tijdlijn, erbij zit? Dank. En dank voor de antwoorden.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan ga ik naar wethouder Van Damme voor zijn tweede termijn.

De heer Van Damme: Dank u wel, voorzitter. Ook dank voor de vragen van uw raad in de tweede termijn. De tijdlijnen. Dat lijkt mij wel iets waar wij mee aan de gang willen gaan. Dat moet natuurlijk wel even ingeregeld worden, ook in zo'n format van die raadsvoorstellen. Dat zullen we zeker gaan doen, want ik denk dat dat ook de kwaliteit van de besluitvorming in brede zin ten goede komt. Niet alleen de financiële besluitvorming, maar de besluitvorming het algemeen. En ik denk dat het ook heel belangrijk is dat we zo evenwichtig mogelijk en zo goed mogelijk de besluiten met alle contexten kunnen nemen. Dus daar gaan we zeker mee aan de slag. Dan toch even, mevrouw Van Schie, u vraagt wat we precies van die voorstellen allemaal willen.

De voorzitter: Sorry. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ik hoef hier niet op te staan voor interrupties, toch?

De voorzitter: Nee, dit is het forum.

Mevrouw Woudstra: Er gebeurde niks, dus ik dacht, ik vraag het even als dat het duidelijker maakt. Dank voor de toezegging op de tijdlijn. Het verzoek om dan ook even terug te kijken naar de verzoeken die we eerder hebben gedaan over de tijdlijn uit de vorige rapporten. Want als het goed is, zou er al een opzet of iets moeten liggen die we ook zouden gaan toepassen. Dus misschien is dat nog ergens blijven liggen. En hopelijk kan het dan snel, dus ik ben een beetje op zoek naar een termijn of een termijn waarop u daarop terug kan komen.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ik weet het niet. Ik zat in die werkgroep, overigens, van Samen naar Beter. Ik zit nu in een nieuwe periode, misschien dat ik het daardoor vergeten ben. Maar als het heel makkelijk te vinden is, zullen we dat zo snel mogelijk doen. We komen daar gewoon dit jaar nog op terug bij u.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Van Damme: Dan, de aanbeveling. U vraagt, mevrouw Van Schie, als ik het goed begrijp, per aanbeveling die de Rekenkamer doet een reactie. We hebben ook een bestuurlijke reactie meegestuurd, ik kan het daarin op zich herhalen en nog wat explicieter maken. Ik zou zeggen, als het gaat om het opnemen van die financiële consequenties als vast onderdeel en het effect op de meerjarenraming en de kerngetallen. Daar hebben we van gezegd, de financiële consequenties en de dekking, dat zit nu standaard al als paragraaf in een raadsvoorstel. En we moeten kijken wanneer het nou wel of niet doelmatig is om dat te doen. Dus bij grote investeringen doen we dat wel, hebben we dat ook gedaan, zullen we dat blijven doen. Maar dat is niet altijd even makkelijk te zeggen, dus dat is gewoon een reactie op die aanbeveling. En ik denk dat dat informatieprotocol wat verderop als aanbeveling is, dat is de volgende aanbeveling, daar misschien ook wel wat meer duidelijkheid over kan verschaffen. En dan een resterende opgave voor het eigen vermogen, een concreet pad. Ik heb u gezegd dat ik een heel makkelijk antwoord kan geven. Voor de komende vier jaar hebben we zes miljoen gereserveerd om het eigen vermogen toe te laten nemen en we hebben de afgelopen jarenrekening een positief resultaat gehad, wat toegevoegd is aan het eigen vermogen. Dat daarmee eventueel die twintig miljoen zou worden ingevuld. Maar dat vind ik dus, nogmaals, een te makkelijk antwoord, want je moet altijd alle posities en alle kerngetallen in de context met elkaar beschouwen. Want wat nu is, qua financiën, is over vijf jaar en over drie jaar heel anders. Dat kan gebeuren door de relatie met het Rijk, dat kan gebeuren door een extra taak, dat kan gebeuren door meer investeringen die de raad wil of juist investeringen die niet worden opgeleverd. Dat heeft allemaal effect op ons balanstotaal. En dat balanstotaal heeft weer effect op hoeveel eigen vermogen je nodig hebt in relatie tot je balanstotaal, want dat is het solvabiliteitspercentage. Ik hoop dat ik daarmee dan toch nog wel iets meer heb gezegd over de

aanbeveling van de Rekenkamer. Misschien dat ik er nog aan kan toevoegen dat het heel waardevol is. Bedankt, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dan was dit de tweede termijn van het forum. Dan heb ik een vraag voor het forum voor ons rekenkameronderzoek, want dat moeten we niet vergeten. Kan dit als akkoordstuk naar de raad of wordt dit een bespreek stuk? Nu moet ik erbij zeggen voor de nieuwelingen: het kan niet geamendeerd worden, er kan alleen een motie worden ingediend. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Misschien een vraag daarover. Voor mij kan het informatieprotocol ook als iets dat we bij het presidium neerleggen. Maar als we daar echt als raad over moeten besluiten, bouw ik anders graag een motie.

De voorzitter: Ik ben forumvoorzitter. U vraagt nu iets aan mij. Ik mag daar niet over …

Mevrouw Woudstra: Het is een vraag aan de griffie.

De voorzitter: Ik vraag aan u of het een akkoordstuk is of een bespreekstuk.

Mevrouw Woudstra: En ik vraag aan de griffie of het volgens de reglementen noodzakelijk is dat ik daar een motie over indien, of dat ik het ook via het presidium kan doen?

De voorzitter: Het mag ook via het presidium.

Mevrouw Woudstra: Via het presidium, zodat we het om die reden niet hoeven te agenderen.

De voorzitter: Iedereen akkoord daarmee? Dat het dan een akkoordstuk wordt en besproken wordt in het presidium? Mijnheer Van Dam, uw lichtje ging aan en toch weer uit?

De heer Van Dam: Ik zat te denken over wat dit nu betekent, omdat we een reactie van het college hebben, maar wel een besluit nemen over de aanbevelingen die de Rekenkamer zelf doet. En de reactie van het college is net iets anders dan wat er in het besluit staat. En als u zegt dat er geen amendement mag komen ...

De voorzitter: Het is een onderzoek. Een onderzoek van de Rekenkamer kan je niet amenderen. Er kan alleen een motie komen door het college iets op te dragen, maar u kunt geen tekst aanpassen.

De heer Van Dam: Ik sluit een motie vanuit Wij. Rijswijk niet uit.

De voorzitter: Dus dan kan het zijn dat het een akkoordstuk is met eventueel een motie? Of wilt u het gehele bespreekstuk?

De heer Van Dam: Nee, dan is het een akkoordstuk met een motie, als dat een optie is.

De voorzitter: Dank u wel. Ik begrijp nu van de griffie, als er een motie komt, wordt het een bespreekstuk. Is dat akkoord, mijnheer Van Dam?

De heer Van Dam: Zeker.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we of naar agendapunt 10, of ik stel voor dat we even 10 minuten schorsen, omdat we toch best wel lang zitten en er zijn mensen die naar het toilet moeten. Voor de drinkpauze. Dan schors ik de vergadering voor 10 minuten. Dan open ik weer de vergadering, want ik zie dat er van elke fractie weer mensen aanwezig zijn.

10. RV 26 028 Raadsvoorstel aanvullende investering multifunctionele ruimte GSR De Akker

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 10: RV 26 028 Raadsvoorstel aanvullende investering multifunctionele ruimte GSR De Akker. En dan had ik … Dan ga ik even spieken. Dan ga ik eerst naar mevrouw Van Schie, want die had ik net beloofd om als eerste het woord te geven. Wilt u het woord voeren?

Mevrouw Van Schie: Ja. Nu wordt het echt hè?

De voorzitter: Soms misschien handig om toch … Nee hoor, mevrouw Van Schie.

Mevrouw Van Schie: Het ontbreekt een beetje aan goede voorbereiding.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Van Schie: Het eerste wat mij opviel bij dit raadsvoorstel, zijn die aanvullende kosten. Had dit voorstel niet veel beter bij het begrotingsdebat meegenomen kunnen worden? Want ik zat een beetje te zoeken naar de dekking. Hoe vaak per jaar is de extra ruimte nu echt nodig voor de examens? Dat zijn mijn twee vragen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Mijnheer Van Dam, u heeft het woord.

De heer Van Dam: Dank. Net op tijd terug. Wij hadden ook twee vragen. De eerste sluit wederom heel mooi aan bij mijn voorganger en gaat over waar het geld vandaan komt voor deze investering. Het voorstel vraagt om ruim 8 ton en vanaf 2030 kost dat de gemeente ongeveer 22.000 per jaar. En over die dekking staat er een zin in: de kosten worden verwerkt in de begroting. En dan is mijn vraag: uit welke post komt dat dan straks en wat moet daarvoor wijken? Of hoeft er niks voor te wijken en past het simpelweg gewoon? Want dat is informatie waarover wij nu niet beschikken. Dat valt vanavond extra op, na het vorige onderwerp waar we hebben gesproken over gezonde

gemeentelijke financiën. En het is ook een van de risico's die de Rekenkamer benoemt voor Rijswijk. Dan een tweede vraag, die gaat over het uitsluiten van het gebruik van de Marimbahal. Volgens het voorstel kan de GSR daar geen examens afnemen. Er staan twee redenen in: examens moeten tegelijkertijd gebeuren en onder toezicht gebeuren en de hal heeft genoeg ander gebruik. En ik begrijp eigenlijk die twee redenen allebei niet zo goed, dus ik hoop dat daar vanavond wat duidelijkheid over kan komen. Tot nu toe maakten de leerlingen hun toetsen in de gymzaal van de school, dus waarom kan dat straks niet gewoon in die nieuwe sporthal? En ook de bezetting snap ik niet helemaal. De sporthallen zijn 's avonds vooral druk, dan zijn er verenigingen die daar gebruik van maken. Maar overdag, tijdens de schooltijden, is het een stuk rustiger. En die examens zijn, neem ik aan, gewoon overdag en niet ’s avonds, dus waarom kan het dan niet gewoon in de nieuwe Marimbahal?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Dan kijk ik naar mevrouw Woudstra. U heeft het woord.

Mevrouw Woudstra: Dank. Dank ook voor het vooraf beantwoorden van onze vragen, daar zijn we uiteraard gelukkig mee. We wilden nog wel een extra vraag naar aanleiding daarvan stellen. We hadden een vraag gesteld, voor mensen die meeluisteren, over hoe het past in het investeringshuisvestingsplan, hoe het met het krediet zit en ook, die vraag kwam net ook al langs, of er voldoende maatschappelijke partners zijn. Dat er voldoende maatschappelijke partners zijn, is sowieso goed om te horen. Nu hebben we in het verleden met multifunctionele ruimtes wel wat gedoe gehad over, hoe gaan we dat nou inregelen en gaat dat goed? Zeker bij een school. Dat is een beetje de reden dat we nog willen doorvragen. Er staat: hoe het precies wordt ingevuld, wordt in de volgende fase uitgewerkt. Wij gaan ervan uit dat daarbij de ervaringen uit het verleden, over wat wel en niet werkt, worden meegenomen. We krijgen daar graag nog even bevestiging op van de wethouder, zodat we daar straks ook een goede terugkoppeling van haar over kunnen krijgen en het voor iedereen ook duidelijk is op welke manier er met zo'n multifunctionele ruimte om wordt gegaan en er niet verkeerde verwachtingen bij partijen ontstaan.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Kösedağ, PRO Rijswijk.

De heer Kösedağ: Dank, voorzitter. Ik denk dat de vragen die ik had al door D66 schriftelijk zijn gesteld, dus die hoef ik niet meer te noemen. Ik had nog wel een aanvullende vraag naar aanleiding van het antwoord op de vraag over de maatschappelijke doeleinden. Ik lees in het voorstel van wethouder Bentvelzen dat ze geen aanvullend participatietraject gaat doen, want dat komt dan in een latere fase. Die snap ik. Tegelijkertijd lees ik ook in de beantwoording dat er al wel belangstelling is gekomen vanuit een aantal partijen. En als ik me goed herinner, voorzitter, was het zo dat in de vorige raadsperiode ook een motie kwam van mevrouw Van Nunen, die ook expliciet vroeg om ook periodiek in contact te treden met bewonersorganisaties. Dus mijn aanvullende vraag

zou zijn of dat in deze ook is gedaan? Of er juist vanuit de bewonersorganisatie een contactverzoek is gekomen richting het college? Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Fischer, u heeft het woord.

De heer Fischer: Voorzitter, bedankt voor het woord. De behoefte aan een goede examenruimte begrijpt Forum voor Democratie. Maar is dit dan op deze manier echt nodig? Aansluitend op de vraag van mijn voorgangers: we vragen de raad om 826.000 euro extra, terwijl de businesscase, het Programma van Eisen en de precieze invulling nog moeten volgen. Dat komt allemaal na de vraag voor meer geld. Er wordt 50 vierkante meter extra voor inclusie genoemd. Waar is die financiële ruimte precies voor nodig? En voor natuurinclusief bouwen wordt 150 euro per vierkante meter genoemd. Welke voorzieningen levert dat bedrag op? Waar moet Forum voor Democratie aan denken bij dit soort zaken? De Rijswijker heeft in onze optiek weinig aan een vinkje als de rekening steeds verder oploopt. Mijn vraag aan het college, concreet: geef voor kredietverlening inzicht in de volledige kosten, de alternatieven en de jaarlijkse lasten en maak duidelijk welke onderdelen noodzakelijk zijn voor het onderwijs en welke extra ambities zijn. Zo kunnen we een afgewogen besluit nemen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Fischer. Rijswijks Belang, mijnheer Eygenraam. U heeft het woord.

De heer Eygenraam: Dank u wel, voorzitter. Rijswijks Belang begrijpt dat scholen ruimte nodig hebben voor examens. Maar waarom vraagt het college ruim acht ton aan terwijl de noodzaak, alternatieve maatschappelijke benutting en exploitatie nog niet voldoende zijn uitgewerkt? De kernvraag is ook of deze investering noodzakelijk, doelmatig en financieel beheersbaar is. Noodzaak: hoe is de behoefte aan precies tweehonderd vierkante meter onderbouwd met aantallen kandidaten, gelijktijdige examens en wettelijke eisen? Is een eigen examenruimte wettelijk verplicht of betreft dit een aanvullende ambitie? Waarom is bij het vervallen van de gymzaal geen vervangende examenruimte opgenomen in het IHP of het nieuwbouwontwerp? Welke alternatieven zijn er onderzocht? Bijvoorbeeld, zoals de rest ook genoemd heeft, de Marimbahal of andere externe locaties, roosteraanpassingen en gecombineerd gebruik van bestaande ruimte. Waarom is dit, als dit onderzocht is, afgevallen? Hoe verhouden de kosten van huur en andere alternatieven zich op lange termijn tot nieuwbouw en exploitatie van de voorgestelde ruimte? We hebben het over maatschappelijk gebruik. Is de behoefte aan maatschappelijk gebruik onderzocht? En hoeveel uur per jaar wordt een ruimte naar verwachting gebruikt voor examens en andere activiteiten? Wie beheert en verhuurt de ruimte? En hoe wordt daadwerkelijk maatschappelijke beschikbaarheid geborgd? Zijn alle kosten inbegrepen in het krediet van ruim acht ton, waaronder inrichting, installaties, btw, prijsstijgingen en risicoreserveringen? Wanneer moet de raad opnieuw toestemming geven bij overschrijdingen? Waarom wordt volledig krediet nu al gevraagd, terwijl de omvang, kwaliteitseisen en maatschappelijke invulling nog moeten worden uitgewerkt? Welke

informatie en controlemomenten krijgt de raad voordat verplichtingen onomkeerbaar worden en hoe wordt de raad geïnformeerd over aanbesteding, risico's en budgetoverschrijdingen? Kan het krediet nog worden verlaagd als er minder ruimte nodig blijkt of maatschappelijk gebruik onvoldoende haalbaar is? Waarom krijgt dit project een aanvullende voorziening buiten de IHP-norm? Heeft het college ook de mogelijke precedentwerking en financiële gevolgen van vergelijkbare aanvragen andere scholen onderzocht? Voorzitter, ter afsluiting, Rijswijks Belang betwist niet dat er behoefte kan zijn aan examenruimte. Wel vinden wij dat een investering van ruim acht ton vraagt om een duidelijke onderbouwing van de noodzaak, een zorgvuldige afweging van alternatieven en inzicht in de totale kosten en maatschappelijke opbrengst. Kan de wethouder garanderen dat ruim acht ton het maximale krediet is en dat de raad tijdig wordt geïnformeerd en betrokken bij eventuele wijzigingen of overschrijdingen? Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Eygenraam. Nu kijk ik naar de rest van het forum, want ook dit punt viel onder mij, dus ik zet even mijn andere pet op. Beter voor Rijswijk begrijpt dat die ruimte nodig is. Beter voor Rijswijk gaat er dan ook vanuit dat het ook een soort gymzaaltje gaat worden met de vloer. Dat hij multifunctioneel is. En dan vraag ik me af, met die 200 vierkante meter: is dat een judozaaltje à la in De Altis of is dat echt zo'n klein gymzaaltje wat vroeger in de P. van Vlietlaan was? Want het woordje Marimbahal stond erbij en dat triggerde mij natuurlijk. Waarbij gezegd wordt, we hebben De Altis, dat werd ook ander. Maar onderhand zijn er dus twee verenigingen in De Altis die al vier van de vijf doordeweekse dagen in de nieuwe Steenvoordeschool gaan bemannen. En we zitten nu in 2026, dus als we naar de toekomst gaan kijken. Als we dan geld gaan investeren in deze ruimte, kan die dan niet meteen zo ingericht worden dat de vechtsporten of iets anders in de avonduren … Wat, en dan ga ik even terug naar mijnheer Van Dam, voor de Marimbahal geldt, maar misschien ook voor deze ruimte zou kunnen gelden? Dat waren de vragen van Beter voor Rijswijk. En dan wacht ik heel even tot de wethouder klaar is met schrijven en dan krijgt zij van mij het woord.

Mevrouw Bentvelzen: Dat is aardig, voorzitter. Dank u wel. En voorzitter, ik ga het niet helemaal chronologisch doen, want ik ga beginnen bij de vele vragen die ik heb mogen krijgen van de fractie van Rijswijks Belang. Want daar zitten al heel veel antwoorden in, denk ik. Hoe is de behoefte aan precies 200 vierkante meter onderbouwd met aantallen kandidaten, gelijktijdige examens, wettelijke eisen, et cetera? Die 200 vierkante meter is berekend op basis van het aantal examenleerlingen dat tegelijkertijd een examen maakt en de ruimte voor personeel is daarin meegenomen. Daarnaast gebruiken beide scholen, namelijk GSR, de middelbare school en De Akker, de basisschool, want die worden aan elkaar gebouwd, de ruimte voor vieringen en projectweken. Zodat die ruimte het hele jaar wordt ingezet en dus niet alleen voor de examenperiode. En dan geef ik meteen antwoord op mevrouw Van Schie. Die vindt natuurlijk een keer per jaar plaats, 3 weken lang. Zoals dat al, volgens mij, sinds jaar en dag is. En uiteraard hebben we dan ook nog herexamens. Maar dus niet alleen de examenperiode. En daarmee is hij multi-inzetbaar is en zal hij niet alleen

tijdens de examenperiode gebruikt worden, want anders zou ik ook niet vragen om iets neer te zetten van 200 vierkante meter, voor 3 weken per jaar. Een school is wettelijk verplicht om examens af te nemen onder passende en gecontroleerde omstandigheden. En die wet schrijft geen eigen examenruimte voor en de normbekostiging uit het IHP voorziet hier ook niet in. De ruimte is daarom een aanvulling op het IHP, waarover de raad beslist. En het IHP is, voor de mensen thuis, het Integraal Huisvestingsplan. Deze is unaniem aangenomen door de gemeenteraad enkele tijd geleden. En aan de heer Fisher vertel ik dan maar, van Forum voor Democratie, dat die 50 vierkante meter inclusie te maken heeft met passend en inclusief onderwijs. En dat die 150 euro per vierkante meter voor natuurinclusief bouwen onderdeel was van het IHP, die toentertijd unaniem is aangenomen door de gemeenteraad. Waarom is bij het vervallen van de gymzaal geen vervangende examenruimte opgenomen in het IHP of in het nieuwbouwontwerp? Het IHP gaat alleen over het onderwijs, over de onderwijshuisvesting van scholen. De normbekostiging dekt de school, de kinderopvang en de gymvoorziening. De leerlingen van beide scholen krijgen hun bewegingsonderwijs in de toekomstige Marimbahal. En daarmee, zeg ik tegen de heer Van Dam, is de zaal dus overdag ook bezet. Want gymmen doen ze heel de dag, onder schooltijd, tussen 8.30 uur en 15.00 uur. Een aparte examenruimte valt niet onder de normbekostiging. En in het IHP is afgesproken dat de raad besluit over voorzieningen of toevoegingen die daarbuiten vallen en daarom ligt dit voorstel nu voor. En met het gymmen in de Marimbahal zeg ik dan vanaf groep 3, want groep 1 en 2 laten we niet door de straten lopen. Die gymmen straks dus ook in deze multifunctionele ruimte van basisschool De Akker. Welke alternatieven zijn onderzocht, waaronder de Marimbahal, externe locaties, roosteraanpassingen, gecombineerd gebruik van bestaande ruimtes en waarom zijn deze afgevallen? Dat was een vraag. Examens moeten gelijktijdig en onder gecontroleerde omstandigheden in een ruimte worden afgenomen. De toekomstige Marimbahal is als alternatief onderzocht, maar die is tijdens een examenperiode 3 weken aaneengesloten niet beschikbaar, omdat die ook door anderen wordt gebruikt. Middelbare scholen gebruiken meestal hun eigen gymzaal als examenruimte en bij de GSR kan dat niet, omdat de gymzaal in de nieuwbouw vervalt en omdat we de nieuwe, toekomstige Marimbahal gaan bouwen. Een geschikte externe locatie is niet beschikbaar en zou ook kostbaar zijn. Bovendien biedt een externe locatie geen oplossing voor projectweken en vieringen van allebei de scholen. Een ruimte in het eigen gebouw kan het hele jaar door en zonder extra verplaatsingen worden gebruikt. De volgende vraag was: hoe verhouden de kosten van de huur en andere alternatieven op lange termijn zich tot nieuwbouw en exploitatie van de voorgestelde ruimte? Een geschikte externe huurlocatie is niet beschikbaar en daarom is er ook geen concrete huurprijs om mee te vergelijken. Huur zou ieder jaar kosten met zich meebrengen, zonder eigen voorziening, en zou alleen een oplossing bieden voor de tijd van de examens. Dus niet voor de gymles van groep 1 en 2, niet voor de vieringen en de andere dingen die ik genoemd heb. De voorgestelde ruimte kost eenmalig 826.800 euro. En de kapitaallasten zijn circa, en dat had mijnheer Van Dam goed uitgerekend of goed gevonden, 22.000 euro per jaar, vanaf 2023, en nemen daarna ook af. De ruimte wordt het hele jaar door gebruikt voor examens, projectweken, vieringen en maatschappelijke activiteiten. En door hier nu deze voorziening mee te

nemen in het totale project, worden hogere kosten op een later moment voorkomen. En vraag 5 van Rijswijks Belang: is de behoefte aan maatschappelijk gebruik onderzocht? Wie beheert en verhuurt de ruimte en wordt er daadwerkelijk maatschappelijke beschikbaarheid geborgd? De ruimte wordt multifunctioneel ingericht, zodat de ruimte het hele jaar door breed inzetbaar is. En naast examens gebruiken beide scholen de ruimte dus voor projectweken en vieringen. Er is al belangstelling van maatschappelijke partners, namelijk een muziekvereniging die zich heeft gemeld bij de school en een kerkgenootschap. De verwachte bezetting in uren, het beheer en de verhuur worden in de volgende fase in een businesscase, zoals we dat met elkaar noemen, verder uitgewerkt en daarin wordt ook vastgelegd hoe de beschikbaarheid wordt geborgd. Dit is afgestemd met het schoolbestuur. En of daar ook een vechtschool bij kan, ik weet het niet, mijnheer Nunnikhoven, maar ik zal het de school meegeven. Zijn alle kosten inbegrepen in het krediet van 826.000 euro, waaronder de inrichting, installaties, btw, et cetera? Ja. Dit is het maximale bedrag en zal worden toegevoegd aan het krediet van het IHP, zoals dat ook is afgestemd met het schoolbestuur. Het totale bedrag van investering. Als die wordt overschreden, zal de raad hierover moeten beslissen. Dat kan ik niet op eigen houtje doen. Waarom wordt het volledige krediet nu al gevraagd, terwijl de omvang, kwaliteitseisen en maatschappelijke invulling nog moet worden uitgewerkt? Om een ontwerp te kunnen maken, moet aan het begin van een project vaststaan wat er in het Programma van Eisen komt, in een zogenoemd PvE. Pas dan kan een architect de ruimte in het ontwerp opnemen en het krediet geeft daarvoor het financiële kader. De uitwerking van de indeling, kwaliteitseisen en het maatschappelijk gebruik vindt daarna binnen het krediet plaats. Als de ruimte later wordt toegevoegd, loopt een project vertraging op en ontstaan er onnodig extra kosten, bijvoorbeeld aanpassingen van het ontwerp. Uw volgende vraag was: welke informatie en controlemomenten krijgt de raad voordat verplichtingen onomkeerbaar worden en wordt de raad geïnformeerd over aanbesteding, risico's en budgetoverschrijdingen? Met dit besluit stelt de raad het krediet beschikbaar en het schoolbestuur is uiteindelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het project, dus ook voor de aanbesteding. Het bestuur ontvangt het totale bedrag en moet het project binnen dat budget realiseren. De raad wordt via de eerstvolgende raadsinformatiebrief over de projecten onderwijshuisvesting op de hoogte gehouden van de voortgang van alle projecten in onze stad, dus ook van deze. En vanwege de grote hoeveelheid van schoolprojecten is het wenselijk om de informatie via deze manier te delen. Als er een budgetoverschrijding plaatsvindt of dreigt, dan wordt de raad uiteraard opnieuw betrokken. Kan het krediet worden verlaagd als er minder ruimte nodig blijkt of maatschappelijk gebruik onvoldoende haalbaar is? Nee. Het krediet is een vast bedrag dat het kader voor het project bepaalt en het wordt opgeteld bij het budget dat voortvloeit uit het Integraal Huisvestingsplan, het IHP. De omvang van 200 vierkante meter is gebaseerd op het aantal leerlingen dat tegelijk examen doet en gelijktijdig in die ruimte moet zijn. En gebruikt kan worden, vervolgens weer, voor die andere genoemde dingen, de maatschappelijke doeleinden. Vraag 10: waarom krijgt dit project een aanvullende voorziening buiten de IHP-norm en heeft het college mogelijke precedentwerking onderzocht? De andere middelbare scholen in de gemeente hebben een eigen gymzaal, die ze ook als examenruimte gebruiken. Bij de GSR is dat met het nieuwe

idee, tot op heden dan, niet mogelijk, omdat de leerlingen hun bewegingsonderwijs in de toekomstige Marimbahal zullen krijgen en de school dus geen eigen gymzaal heeft. Dat maakt de situatie voor dit project uniek en daarom verwacht het college ook geen enkele vergelijkbare aanvraag van andere scholen, want dat is niet aan de orde. Voorzitter, de laatste vraag van Rijswijks Belang was of ik kon garanderen dat de 8 ton die ik vanavond vraag het maximale krediet is en dat de raad tijdig wordt geïnformeerd en betrokken bij eventuele wijzigingen, dan wel overschrijdingen. Ja, dat kan ik. Het krediet van 826.800 euro is een vast bedrag dat wordt toegevoegd aan het project en het schoolbestuur moet die multifunctionele ruimte binnen dat budget realiseren. Dat is hen echt heel duidelijk gemaakt. De raad wordt via de raadsinformatiebrief over projecten onderwijshuisvesting op de hoogte gehouden van de voortgang. En als er een wijziging of overschrijding dreigt, wordt de raad daar tijdig over geïnformeerd en bij betrokken. Voorzitter, dan is mij nog gevraagd … Even kijken. Het geld is er nu niet, mijnheer Van Dam. Vandaar dat ik het ook moet aanvragen via de normale cyclus, hoe we dat in principe met alle dingen doen. En de overkoepelende vraag is dat er dekking moet zijn. Die dekking vraag ik vooraf aan en die zou in de begroting staan, die is in de begroting meegenomen die jullie in november op tafel hebben liggen. Maar vandaar dat het op deze manier … Vandaar dat dit voorstel er ligt voor de begroting en niet daarna. Die vraag heb ik beantwoord. Ervaring uit het verleden, kwam mevrouw Woudstra nog mee, met D66. Ik heb daar heel erg hoofdpijn van gehad, van die situatie. Want u refereert volgens mij, denk ik, onder andere aan bassischool De Melodie. Ik zal daar zeker lering uit trekken en we hebben daar heldere afspraken over gemaakt, met zowel de schoolbesturen in haar geheel, maar ook hier intern. Dat we er goed naar kijken of het wel past binnen een schoolcultuur, om het zo te noemen. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen beantwoord van de eerste termijn. Volgens mijnheer Kösedağ niet, maar …

De voorzitter: Dan mag hij hem in de tweede termijn herhalen en anders heeft hij ook nog drie interrupties om het antwoord eruit te krijgen. Of als ik heel lang praat, dan kunt u …

Mevrouw Bentvelzen: De partijen komen vanuit de school zelf. Dat was een antwoord. De partijen komen vanuit de school zelf, mijnheer Kösedağ.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dan kijk ik even het forum rond voor een tweede termijn. Mevrouw … Ik zit te wachten op het vingertje, mevrouw Van Schie. Dan doe ik de volgorde netjes.

Mevrouw Van Schie: Ik ben heel tevreden, mijnheer de voorzitter. Ik heb nog een vraagje aan u, mevrouw de wethouder. Waarom is niet voorzien bij de besluitvorming over de 10,6 miljoen dat er nog ruim 8 ton bij zou komen?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Dank voor de antwoorden. En ik begrijp dat u nu de aanvraag doet voor dekking. Alleen over een maandje is de begroting, dus ik vroeg me af of u al een tipje van de sluier kan oplichten waar deze acht ton dan uitgehaald gaat worden? Want volgens mij moet het toch, denk ik, al bekend zijn, aangezien we over een maandje die begroting bespreken.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Om daaraan toe te voegen dat ik inderdaad bij de berekeningen ervan uitga dat het uit de onderwijsbegroting gaat. Maar dan vraag ik me wel af wat de gevolgen voor de onderwijsbegroting en andere plannen in het IHP zijn of dat het ergens anders wordt gevonden? Dus als daar zicht op is, heel graag. Dank voor het antwoord over de multifunctionele ruimte. Het is in de Muziekbuurt. In de Muziekbuurt zijn veel verenigingen en stichtingen op zoek naar extra ruimte, er zijn al vaker gesprekken met de gemeente over gevoerd. De gemeente heeft ook naar meer opties gekeken. Is dit dan ook een ruimte die daarvoor in aanmerking gaat komen? Als het vanuit de school zelf partners zijn, dan kan ik ze niet heel goed benoemen. Ik hoop dat het ook de verenigingen en stichtingen uit de buurt zijn die daar gebruik van kunnen maken.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Kösedağ? Mijnheer Fischer, u heeft het woord.

De heer Fischer: Bedankt, voorzitter. En ook de wethouder bedankt voor de beantwoording. Mijn vraag was echter niet of het is opgenomen, de 150 voor de natuurinclusiviteit. Dat kan ik zien. Mijn vraag was: wat krijgen we aan voorzieningen terug voor dat geld? Kan de wethouder voorbeelden noemen van natuurinclusie? Ik merk dat ik het lastig vind om dat te vertalen naar zaken die om extra budget vragen in een ruimte. Is dat dan kunst over inclusiviteit of zijn er planten in het kader van natuurinclusiviteit? Komt er een aquarium, terrarium? Zeg het maar. Ik kan het lastig plaatsen, dus graag nog eventjes daarop het antwoord.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Fischer. Mijnheer Eygenraam, u heeft het woord.

De heer Eygenraam: Dank u wel, voorzitter. Wij willen de wethouder bedanken voor de hele duidelijke beantwoording van onze vragen. Daarnaast ook nog de extra uitleg over de nut en de noodzaak van deze ruimte. En we zijn blij met de toezegging dat de raad tijdig geïnformeerd wordt bij risico van overschrijding van het budget.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Eygenraam. En dan had ik op mijn vraag niet het volledige antwoord. Maar mevrouw Bentvelzen zei wel dat ze niet wist of er een vechtsport in kon. Dus ik ga ervan uit dat het de grootte van een judozaaltje is. Want dat was de vraag, of het de grootte van een judozaaltje is of de grootte van het oude gymzaaltje op de P. van Vlietlaan. Of dat het naar een

Steenvoordeschool ... Maar dat geloof ik niet voor dit bedrag. Dank u wel. En dan moet ik natuurlijk zeggen dat u het woord heeft, wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. Om dan maar met uw vraag te eindigen. Ik ben een vrouw, dus ik heb echt geen idee hoeveel 200 vierkante meter is, man. Mijn hele huis is, weet ik veel, 135 vierkante meter of zo, van boven naar beneden. Maar als ik dat bij elkaar optel, is het denk ik groter dan een judozaal. Maar ik heb geen idee. Ik heb echt geen idee, het spijt me.

De voorzitter: Ik weet waar u woont, dus het wordt een sporthal. Dank u wel.

Mevrouw Bentvelzen: Dan komt u even langs. Dan doen we een meetlint en dan komen we er vast wel uit samen. Voorzitter, alle gekheid op een stokje. Ik heb mevrouw Woudstra gehoord over de … Ik weet dat daar veel verenigingen en stichtingen zitten in de buurt die naarstig op zoek zijn naar een ruimte waar ze iets kunnen. Nu hebben we bijvoorbeeld ook een KrijgDeKleertjes, om maar een stichting te noemen. Maar die is denk ik niet helemaal handig om in die multifunctionele ruimte te hebben, want dan moet je continu kledingrekken in en uit gaan rijden. Maar we gaan zeker kijken naar wat er wel kan. En daarnaast heeft de school ook een hele grote wens om echt iets terug te doen in de Muziekbuurt, wat de Muziekbuurt, denk ik, ook wel verdient. En dat zit meer in de zin van koken voor ouderen en dat soort zaken, dat wordt daar ook in meegenomen. Dus dat zeker wel. De vraag van … U heeft gelijk. Volgens mij is het zo dat het in de onderwijsbegroting zit, dus dat de onderwijsbegroting daarin is bijgeplust. Maar ik moet dat vragen. De business controller is niet online, kreeg ik. Dus sorry, mijnheer Van Dam, ik moet u teleurstellen. Het zit in de onderwijsbegroting, het zit in de onderhoudsbegroting van de scholen uiteindelijk en het IHP. En daarin heb ik dus een verhoging gevraagd, of vraag ik u dat nu te doen. Voorzitter, om een beeld te krijgen, Remco. Of mijnheer Nunnikhoven, moet ik zeggen, krijg ik door … Om een beeld te krijgen: een schoollokaal is 85 vierkante, dus het is ongeveer 2,5 schoollokaal. Maar dat snapt u wel, want u bent ook onderwijzer.

De voorzitter: Dank u wel. Dat kan ook nog verschillen. Mijnheer Van Dam wil u interrupteren.

De heer Van Dam: Dank. Ik snap dat u alle informatie niet per se vanavond beschikbaar is, maar kunt u het dan wellicht nog toesturen voor de raadsvergadering?

De voorzitter: Dat is een toezegging.

De heer Van Dam: Super. En daarin misschien meenemend dan, ik weet niet hoever die informatie gaat, maar het punt dat mevrouw Woudstra maakte over … Ik weet het niet meer precies, dus ik pas op mijn woorden. Maar wat de effecten zijn op de rest van waar het geld vandaan wordt gehaald.

De voorzitter: Daar zie ik ook een knik, dat is ook een toezegging.

Mevrouw Bentvelzen: Ik ga mijn best doen en ze mogen het opschrijven als toezegging, zeker. En ik ga ervan uit dat u dat voor de begroting wil hebben?

De heer Van Dam: Nee, voor de raadsvergadering.

Mevrouw Bentvelzen: Voor de raadsvergadering, 27 oktober. Gaat goedkomen. Voorzitter, dan heeft mevrouw Van Schie mij nog gevraagd: dat is allemaal wel leuk, maar waarom heb je dit nou niet vooraf ingezien? Dat vroeg ik mijzelf ook af toen ik aan tafel zat met dit gedoe. Dat was eigenlijk een beetje gedoe. Het is aan het licht gekomen na het vaststellen van het IHP, na een gesprek waarin we wederom in gesprek zaten met de school over de nieuwbouw van de GSR zelf en De Akker, de basisschool die daarbij hoort. En toen kwamen we op het gesprek van de Marimbahal, waar mijnheer Nunnikhoven al een aantal keren aan heeft gerefereerd. En toen zei ik, maar dat wordt jullie gymzaal en daar gaan jullie dit doen en dat doen. En toen zeiden ze: wethouder, dat is wel leuk. Maar toen wezen ze mij op een aantal dingen waar ik zelf niet goed genoeg over had nagedacht, blijkbaar. Dus die optie hebben we niet goed genoeg met elkaar besproken tijdens het behandelen van het IHP. En het IHP gaat natuurlijk niet alleen over de GSR en over De Akker, dat gaat over heel veel scholen in Rijswijk. Vijf middelbare scholen. Iedereen denkt altijd dat het er maar drie zijn, maar er staan er daar een tweetal met de ruggen tegen elkaar of aan elkaar. Stanislas, Stanislas Pro, Rijswijks Lyceum en Van Vredenburch Lyceum. Dat zijn er al vier en dan hebben we nog de GSR. Dus het is misschien wel dom te noemen dat ik dat niet heb overzien van tevoren in dat IHP, maar naar aanleiding van de gesprekken dacht ik: dit is eigenlijk helemaal niet heel handig. Voor examenleerlingen niet, maar ook voor projecten en vieringen en maatschappelijke randzaken niet, dus vandaar dat het nu voorligt. Meer kan ik er ook niet van maken, maar ik vind het wel hard nodig voor de school. Dus ik hoop ook op akkoord vanuit de gemeenteraad. En voor mijnheer Fischer, wat krijg je daar nou voor terug? Geen aquarium, ik moet u teleurstellen. We krijgen dadelijk wel SERPO, dus daar kunnen ze wel weer naartoe. Dus dat is leuk, dan kunnen ze wel kijken naar allemaal mooie beesten. Maar wat krijg je nou voor natuurinclusie? Dan moet u denken aan allemaal fantastische dingen die we tegenwoordig met elkaar bedenken in dit land. Als het gaat om bouwen, dus natuurinclusief bouwen, dan heb je bepaalde dingen die ook goed zijn voor dieren en je hebt groene schoolpleinen waar ze voor kunnen kiezen vanuit het schoolbestuur. Dus daar zit het hem in als het gaat om natuurinclusief bouwen. Dat zijn dan een paar voorbeelden die ik u kan geven. En op inclusie of passend onderwijs, ik denk dat u die wel in de snor heeft al en zo niet, dan … Dat heeft te maken met het feit dat het Rijk heeft bedacht dat we niet zoveel clusterscholen meer moeten bouwen, dus dat kinderen met een rugzak gewoon op een reguliere school terecht zouden moeten kunnen. En dat we dan ook een ruimte moeten aan kunnen bieden voor … Of tenminste, er moeten ruimtes gemaakt of aangeboden worden, zodat die kinderen dan een op een, of in een wat kleiner groepje, een moment kunnen hebben met een begeleiding of iemand die daar op school loopt. En wij hebben vanuit Rijswijk eigenlijk een beetje primeur om dat vast te leggen in ons Integraal Huisvestingsplan. Het moet straks ook van het Rijk. Maar ik vind het wel heel erg belangrijk dat we

kinderen zo veel mogelijk kind laten zijn en zo veel mogelijk bij hun vriendjes en vriendinnetjes op school kunnen neerzetten. En niet omdat je dan net even anders bent of een wat lichtere vorm hebt van autisme of ADHD … Dat we die ook gewoon op school kunnen houden en als het nodig is even in die toch aparte ruimte, maar wel binnen de school. Dat we die wel kunnen houden. Dus ik ben daar eigenlijk ook, vanaf de dag dat we dat IHP vast hebben gesteld, heel trots op. Dat de gemeenteraad hier daarvoor gekozen heeft.

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen, ik liet u even uitspreken, maar mijnheer Kösedağ stond al een paar tellen dat hij wil interrupteren. Maar u zat zo in uw betoog. Mijnheer Kösedağ.

De heer Kösedağ: Naar aanleiding van de vragen van de heer Fischer en het antwoord van wethouder Bentvelzen. Waar ik ook bij inclusie aan dacht, was een toegankelijke ruimte. Zodat bijvoorbeeld kindjes die in een rolstoel zitten ook die ruimte kunnen betreden als zij op die school komen. Kan de wethouder bevestigen dat het ook om dat soort gevallen gaat?

De voorzitter: Mijnheer Kösedağ gaat het al leren, dat een interruptie vragend moet zijn. Trots. Wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, volgens mij telt ieder kind. Dus ook als een kind een handicap heeft aan het lichaam in plaats van een stoornis in het hoofd of een … Zo is het. Dan wordt daar door school altijd naar gekeken of dat lukt en of dat kan en of dat past. En of dat in precies die ruimte is, weet ik niet. Want er zitten ook kindjes in een rolstoel in een gewone klas, gelukkig, want die mankeren niks aan de hersenen. Maar misschien dat dat ook wel toegankelijk is voor hen. Ze moeten er in ieder geval in kunnen, dat is het belangrijkste, maar dat geldt voor eenieder, denk ik. Dan heb ik twee toezeggingen gedaan, voorzitter. Die zijn, denk ik, genoteerd.

De voorzitter: Dat is correct.

Mevrouw Bentvelzen: En dan heb ik bij mijn weten alle vragen beantwoord.

De voorzitter: Ik denk, mevrouw Woudstra pakte de microfoon omhoog, die gaat … Dan kijk ik het forum rond. Wethouder, bedankt voor de beantwoording. Is dit een akkoordstuk of willen we dit als bespreekstuk?

De heer Van Dam: Bespreekstuk. Vooralsnog krijgen we nog informatie toegestuurd.

De voorzitter: Dan wordt het een bespreekstuk.

11. RIB 26 067 Herbeoordeling verlengen ambulante jeugdhulp en RIB 26 047 Staat van de Rijswijkse Jeugd en Tussenstand Uitvoeringsprogramma Kostenbeheersing Jeugdhulp ’24-‘28

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 11. Dat is een RIB 26 067 Herbeoordeling verlenging ambulante jeugdhulp en RIB 26 047 Staat van de Rijswijkse Jeugd en Tussenstand Uitvoeringsprogramma Kostenbeheersing Jeugdhulp ‘24 tot ’28. En daar is door agendering van D66 en akkoord van jullie forum 26 075 bijgekomen. En die moet ik uit mijn hoofd doen. Dat is Kostenstijging Jeugdhulp 2026. En hij is als eerste geagendeerd door PRO. Mijnheer Kösedağ, u heeft als eerste het woord.

De heer Kösedağ: Dank, voorzitter. PRO heeft dit onderwerp geagendeerd, omdat deze pilot die door de wethouder is aangekondigd, die zelf zo actief is over het herbeoordelen van ambulante jeugdhulptrajecten, voor ons niet op zichzelf staat. Achter de herbeoordeling van verlengingen zit voor PRO een veel grotere vraag, misschien een wat fundamentelere vraag. Hoe gaan we ervoor zorgen dat specialistische jeugdhulp ook in onze gemeente beschikbaar blijft? En dan vooral ook voor de jongeren die deze echt nodig hebben. En als ik de stukken in samenhang lees, en dat heb ik gedaan, zie ik eigenlijk twee ontwikkelingen tegelijkertijd gebeuren hier. Aan de ene kant zoekt het college naar grip op kosten, naar volumes en naar de groei van jeugdhulp. En aan de andere kant lezen we ook over stress bij kinderen, bij jongeren en bij mentale druk en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op hoe kinderen en jongeren in onze gemeente opgroeien. En ik begrijp de beweging van de wethouder, voorzitter. En dat het college daarbij ook minder afhankelijk wil zijn, nu en in de toekomst, van dure zorgtrajecten. Ik heb ook de artikelen gelezen die in de media zijn verschenen, waarbij de wethouder ook duidelijke woorden heeft gegeven hieraan. En dit is ook een beweging die ook vanuit de Hervormingsagenda Jeugd komt. Want niet iedere hulpvraag hoeft immers een zorgvraag te worden. Soms is het opvoeden met ondersteuning voor het gezin, een steungroep in de wijk met bijvoorbeeld jongerenwerkers, of net even extra aandacht op school, of bijvoorbeeld de coach van de sportvereniging die dan net de taal van de jongeren spreekt, net wat beter. Maar voorzitter, jeugdhulptrajecten afbouwen kan wat PRO betreft niet zonder tegelijkertijd ook iets op te bouwen. Anders bestaat er een risico dat we problemen niet oplossen, maar vooral aan het verplaatsen zijn naar de toekomst. En volgens mij kunnen wij ons dat ook niet permitteren. Dus daarom zouden we er denk ik goed aan doen om die beweging, die de wethouder en het college willen inzetten, ook nadrukkelijk te gaan verbinden aan drie zaken. Allereerst, het versterken van de sociale basis in de wijken en dus daarbij ook de leefomstandigheden van die jongeren. Twee, het verstevigen van de pedagogische basis. Ik heb mevrouw Van Schie ook eerder daarover horen spreken, in een eerder debat. En daarnaast ook kijken hoe wij de organisatie van jeugdhulp op een laagdrempelige, wijkgerichte manier kunnen gaan doen. Dat we ook aan die toegang gaan werken, met stevige lokale teams en vooralsnog wel ruimte voor specialistische hulp wanneer dat echt nodig is. Ik zie dus ook een duidelijke opdracht voor dit college om ervoor te zorgen dat minder individuele zorg samengaat met meer Rijswijkse gemeenschapskracht, meer

collectieve en laagdrempelige oplossingen en ondersteuningen die ook dichter bij de leefwereld van jongeren en gezinnen staan. Dit onderwerp gaat nog vaak genoeg aan bod komen, maar het leek mij, en mijn fractie, ook goed om nu al wat gedachten met elkaar uit te wisselen, ook zeker richting het begrotingsdebat. Ik denk dat de inwoners van Rijswijk, maar ook de maatschappelijk partners die wij hebben, maar zeker ook de ambtenaren die misschien aan het meeluisteren zijn, ook een stukje duidelijkheid verdienen over de koers die wij als gemeente hierop willen gaan inzetten. PRO had net als D66 ook wat vragen van tevoren opgestuurd en ik realiseer me dat het misschien te kort dag is om al die vragen te beantwoorden. Dus die snap ik. Dus allereerst het verzoek aan de wethouder om die, als het even kan, voor de raadsvergadering van de 27ste te beantwoorden, schriftelijk. En anders hoor ik het ook. Ik ga wel, for the sake of discussion, nu al twee vragen stellen aan de wethouder. Allereerst: deelt wethouders Peters mijn opvatting, en die van mijn fractie, dat deze ingezette beweging via de pilot niet op zichzelf kan staan, maar hand in hand moet gaan met het versterken van de sociale en pedagogische basis en de wijkgerichte toegang tot ondersteuning? En ziet hij daarin ook een nadrukkelijke opdracht voor dit college, mogelijk met steun van de raad, om daar stappen in te zetten? En de tweede en tevens laatste vraag: ziet de wethouder deze pilot ook als een kans om ons lerend vermogen als organisatie ook te benutten? En te versterken, overigens. Evalueren wij straks alleen maar hoeveel jeugdhulptrajecten er zijn beëindigd of zullen worden doorgezet? Of gaan we wat breder kijken wat het daadwerkelijk oplevert voor gezinnen en jongeren? En wat wij als gemeente ook mee leren met deze pilot en dat een plek kunnen geven in de evaluatie? Dat zijn even de twee vragen die ik vandaag wil stellen aan de wethouder. En dat is, voor nu even, voor de eerste termijn. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kösedağ. Even voor de zekerheid, want u vroeg het voor de raadsvergadering. Dan bedoelt u aankomende raadsvergadering? Want dit stuk komt niet in de raad, want het is geen raadsstuk. Het is een RIB-brief.

De heer Kösedağ: U heeft helemaal gelijk. Ik loop vooruit op de zaken, inderdaad. Ik laat het even aan de wethouder.

De voorzitter: Duidelijk. Dan kijk ik naar de fractie van D66. Mijnheer Osmani, u heeft het woord.

De heer Osmani: Dank u wel, voorzitter. Samen met mijn fractiegenoot Henri en ikzelf hebben wij ons verdiept in de recente jeugdhulpontwikkelingen in Rijswijk. En daarbij willen we als D66 in ieder geval aangeven dat ook wij erkennen dat er stijgende kosten zijn van de jeugdhulp. En dat dit een belangrijke uitdaging vormt voor Rijswijk en dat een koerswijziging noodzakelijk is. Wij vinden het belangrijk dat we de schaarse middelen ook echt doelmatig inzetten. Wij zien ook dat het beroep op jeugdzorg is toegenomen en wij delen ook het standpunt van het college om dit proberen terug te brengen naar een op de tien, en dat zijn de getallen uit 2015. De wethouder heeft een pilot aangekondigd en daar waren we ook zeer geïnteresseerd in. En samen met Pro en DENK-PGenR hebben we dit geagendeerd, omdat wij dit ook zien als een van de mogelijke interventies op

kostenbeheersing van de ambulante jeugdhulp. De wethouder nodigt de raad uit om van gedachten te wisselen en om die reden hebben ik en mijn fractiegenoot Henri een aantal vragen voorbereid en ook schriftelijk toegestuurd, die ik niet allemaal zal noemen. Maar wij zien dit als een handreiking en wij pakken deze graag op. Wij willen graag meedenken. En wat D66 betreft, gaat het hier niet alleen om sec de kwantiteit van de jeugdhulp. Daar hebben we het vaak over, het aantal jongeren en de hoeveelheid en de duur. Maar het gaat ook over de kwaliteit van jeugdhulp. En wat ons betreft gaat kwaliteit en kosteneffectiviteit altijd hand in hand. Het een bestaat natuurlijk niet zonder het ander, want we hebben nou eenmaal een aantal centjes en die kun je maar een keer uitgeven. Dus wij hebben een aantal vragen voor de wethouder die ik graag globaal wil toelichten. De eerste twee vragen gaan over de prognose die gesteld is door de wethouder. Wij hebben namelijk ook bericht gekregen dat er voor dit jaar wordt voorzien dat we een tekort van zo'n vijf miljoen gaan krijgen op jeugdhulp. En wij willen graag met deze twee vragen van de wethouder weten waar dat precies op gebaseerd is. En dan met name bij ons de vraag wat de prognose is van het aantal jongeren dat jeugdhulp ontvangt in Rijswijk dit jaar. Neemt dat aantal toe of hebben we het ook over een toename van de gemiddelde kosten per jeugdige? Dat vinden wij een belangrijke vraag. Daarnaast hebben we een vraag over de inzet van POH-GGZ Jeugd-ondersteuning in de huisartsenpraktijken en hebben we gevraagd aan de wethouder welke kansen hij ziet om de inzet en de verdere uitbreiding van deze ondersteuning te bevorderen voor de huisartsenpraktijken in Rijswijk. Wij lezen in de pilot dat het voornaamste doel, ook voor ons, is dat er een kortere gemiddelde duur van ambulante trajecten gerealiseerd wordt, waar dit ook verantwoord mogelijk is. Dus zonder af te doen op de kwaliteit. Dat vinden wij natuurlijk ook heel belangrijk. En om die redenen vragen wij de wethouder of het mogelijk is om gedurende die pilot juist de kwaliteit te monitoren, op basis van een aantal prestatie-indicatoren. En een aantal daarvan, hebben wij begrepen, zijn ook sinds begin januari dit jaar verplicht. En als het goed is zou dit, maar dat kan de wethouder bevestigen, niet extra inzet vergen van de gemeente, maar juist van de jeugdzorgaanbieders. Dus het gaat hier over een overzicht van het percentage jeugdigen wat uitvalt van een traject, het percentage jeugd wat weer een nieuw vervolgtraject moet aangaan. Dus wat is de herhaalfrequentie? Is er sprake van een doelrealisatie? En ook een cliënttevredenheidsonderzoek. Daarnaast vragen we de wethouder om dat niet alleen te doen voor de pilot met een aantal vormen van ambulante jeugdhulp. Maar we vragen de wethouder ook of het mogelijk is dat de raad geïnformeerd wordt van deze prestatie-indicatoren voor alle jeugdzorg wat aangeboden wordt in Rijswijk. Omdat wij het niet alleen voor deze pilot en deze groepen ambulante jeugdzorg belangrijk vinden, maar voor de gehele jeugdzorg. Als laatste zijn we ook benieuwd wat de risico's zijn van de pilot. En met risico's … Daar denken wij heel breed over na. Dit vergt ook inzet van de gemeente, het beoordelen van zo'n verlengingsaanvraag van jeugdhulp. Hoeveel personele inzet dan wel financiële middelen gaat dit de gemeente kosten? En kunnen we ook dat personeel vinden? Zitten daar enige risico's in? En hebben die ook de benodigde ervaring en expertise? Als allerlaatste wilden we de wethouder nog meer prikkelen met toch wel hetgeen wat we hier naast ons zien gebeuren in de gemeente Den Haag, implementatie van het Haags toekomstperspectief. Wij zien dat dit namelijk een grote invloed heeft

gehad op het aantal cliënten en de kosten per cliënt in de gemeente Den Haag. Wij kunnen dit zelf niet goed beoordelen, omdat dit niet heel makkelijk te vergelijken is tussen de gemeentes in de Regiovisie Monitor Jeugdhulp. Maar we vragen de wethouder of Rijswijk daar lering van kan trekken. Zijn er een aantal zaken waar we als Rijswijk van kunnen leren en die we misschien ook zouden kunnen toepassen? Dit zien wij dan als een andere mogelijke interventie op kostenbeheersing, laat dat duidelijk wezen. En hartelijk dank aan de wethouder alvast voor de beantwoording.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Osmani. Dan was, even kijken, DENK-PGenR. Mijnheer Ouarraki, sorry. U heeft het woord.

De heer Ouarraki: Dank, voorzitter. Dank voor het woord. Voorzitter, om te beginnen, mijn fractie deelt de zorg van dit college over de betaalbaarheid van de jeugdhulp. De kosten van de jeugdhulp moeten uiteraard beheersbaar blijven. Maar juist omdat het gaat om kinderen die hulp krijgen, omdat het thuis, op school of mentaal niet goed gaat, verwachten wij grote zorgvuldigheid. Het college is vorige maand gestart met een pilot Herbeoordeling jeugdhulp. Mijn fractie heeft de raadsinformatiebrief met veel interesse gelezen en heeft daar een aantal vragen en opmerkingen bij. Het college suggereert in de brief dat jeugdzorg vaak automatisch wordt verlengd, maar in de raadsinformatiebrief en de beleidsregels staan daar verder geen cijfers over. Mijn vraag aan de wethouder is dan ook: welk probleem is er nu concreet als het gaat om de verlenging van jeugdhulp, zoals het op de huidige manier gaat? En wat is de aanleiding voor het college om juist te focussen op die verlengingen? Graag een toelichting van de wethouder. Dan, de wethouder heeft het in de brief over, en ik citeer: “het monitoren van verlengingen van jeugdhulp”. Voorzitter, dat is volgens mij niet wat deze pilot is. Monitoren is namelijk kijken hoe het nu gaat en wat er beter kan, maar deze pilot is het totaal veranderen van de werkwijze rondom verlengingen van ambulante jeugdhulp. Elke verlenging wordt namelijk een integrale herbeoordeling. Sinds september vorig jaar werkt de regio Haaglanden met een regionaal normenkader. Voor de trajecten individuele begeleiding middel en specialistische jeugd-ggz staat daar een traject van twaalf maanden voor. In deze pilot wordt nu een maximum van zes maanden ingevoerd als uitgangspunt. Mijn vraag aan de wethouder is: worden er met deze pilot ook wijzigingen doorgevoerd in de uitgangspunten voor de verlengingstermijnen ten opzichte van het huidige uitvoeringsbeleid? Dus worden daar in die termijnen ook wijzigingen aangebracht? Een pilot is bedoeld om te leren. Werkt deze aanpak, en voor wie? Maar als we kijken naar de gewenste resultaten in de brief, dan merkt mijn fractie op dat het doel vooral lijkt om kosten te besparen. Minder verlengingen, kortere trajecten en eerder afschalen. Wat ons betreft, moet er vooral gemeten worden wat er met kinderen gebeurt nadat hun hulp is afgeschaald. Komen ze terug, belanden ze in zwaardere hulp, vallen ze uit op school? Want als we niet oppassen, dan kan het zomaar zijn dat deze pilot op de lange termijn zorgt voor een hogere rekening in plaats van een lagere. De pilot duurt zeven maanden, daarna volgt binnen drie maanden een evaluatie. Maar hoe kan deze pilot nu goed geëvalueerd worden als de resultaten pas zichtbaar zijn op de lange

termijn? Vraag ik aan de wethouder. Of het verstandig is om de jeugdhulp af te schalen in een individueel geval, daar kun je natuurlijk pas veel later uitspraak over doen dan na die drie maanden. En dan, in deze pilot beslist, volgens mij, een jeugdconsulent van de gemeente of een verlenging nodig en nuttig is. Het oordeel van de consulent kan dan ook afwijken van het oordeel van een behandelaar. Mijn vragen aan de wethouder hierover zijn: hoe komt een jeugdconsulent tot een juist oordeel over een lopende behandeling en heeft deze hiervoor de juiste expertise? Wat gebeurt er als de behandelaar een andere inschatting heeft dan de consulent? En tot slot sluit ik graag aan bij de vraag van de heer Osmani over de benodigde financiële middelen en de extra ambtelijke inzet die deze pilot vergt. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ouarraki. Mijnheer Stuij van de Rijswijkse VVD.

De heer Stuij: Dank, voorzitter. Ook met het oog op de tijd en wat zuurstof in de vergadering krijgen, hou ik het wat korter dan mijn voorgangers. Ik ben in ieder geval de D66-fractie erkentelijk voor het feit dat ook het RIB 26 075 bij de agendering van dit stuk kan worden behandeld. Eigenlijk vanuit het oogpunt 2 vragen. Als je ziet dat 36 procent van de instroom volgt op een doorverwijzing van de huisartsen, voor de mensen die binnen jeugdzorg binnenkomen, vraagt de Rijswijkse VVD zich af: op het moment dat de wethouder vraagt, daar gaan we met de huisartsen in gesprek om bepaalde problemen ook weer als opvoedproblemen te zien, kan er dan ook een reflectie worden gegeven hoe daar vervolgens ook met ouders eventueel over wordt gepraat, dan wel andere verzorgers? Hoe we daar weer van proberen om dat percentage naar beneden te krijgen? Een andere korte vraag. We zijn ook met een deel van de raad langs geweest bij de welzijnsorganisatie Welzijn Rijswijk. Ik weet dat dat een ander beleidsterrein is, van een andere wethouder, maar ik kan die twee toch niet los van elkaar zien, jeugdhulp en welzijnswerk. En op het moment dat we het over de opvoedproblemen hebben, dan hebben we daar de welzijnsorganisaties, die de oren en de ogen zijn in de straten van Rijswijk. En ik vroeg me af of er eventueel op gereflecteerd kan worden, door 1 of 2 wethouders, hoe daar eventueel samen in op wordt getrokken binnen het domein van jeugdhulp? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuij. Dan kijk ik verder het forum … Beter voor Rijswijk? Rijswijks Belang? Die had ik niet verwacht. Ik denk, jeugd is … Maar inderdaad. Mijnheer Steijn, u heeft het woord.

De heer Steijn: Dank u, mijnheer de voorzitter. Ik ga even het voorbeeld van de heer Stuij achterna, ik houd het ook liever wat kort. Ik heb nog een aantal vragen uitgeschreven in vier blokken. Voordat u denkt: we zijn bijna tegen het einde aan, komt hij weer met een werkstuk. Maakt u geen zorgen, ik heb niet het oude testament overgetypt. Het is iets minder dan een A4-tje, lettertype Arial, grootte 11, om een beetje een kader te bieden van, zo lang is het ongeveer. Dus dat ongeveer. Voorzitter, ook Rijswijks Belang erkent zeker dat de toename en kosten voor jeugdhulp vragen om aanpassingen in het proces, maar juist over dat proces hebben we toch nog een aantal vragen en

deze zou ik graag aan de verantwoordelijke wethouder willen stellen. Als eerste: in de raadsinformatiebrief lezen we dat verlenging van ambulante jeugdhulp in beginsel voor maximaal zes maanden worden toegekend en vervolgens opnieuw worden beoordeeld. Hoe voorkomt het college dat deze kortere verlengingscyclus leidt tot extra administratieve lasten, onzekerheid en complexiteit voor ouders en gezinnen? En op welke manier wordt ervoor gezorgd dat de nieuwe werkwijze voor ouders duidelijk en begrijpelijk blijft? Dan blok twee: het college geeft aan dat het met deze pilot zowel maatwerk wil bieden als meer uniformiteit in de besluitvorming wil realiseren. Hoe wordt bij een herbeoordeling vastgesteld of een jeugdige nog specialistische hulp nodig heeft? Wordt hierbij altijd de individuele situatie van het kind en het gezin onderzocht? En welke rol spelen ouders en betrokken hulpverleners in deze beoordeling? Daarnaast vraag ik me af hoe het college voorkomt dat de wens om uniformer en doelmatiger te werken ten koste gaat van noodzakelijk maatwerk. En tot slot: welke extra uitvoering brengen deze herbeoordelingen met zich mee en hoe worden deze afgewogen tegen eventuele financiële besparingen? Dan blok drie: een van de achterliggende doelstellingen van deze pilot is het bevorderen van financiële houdbare hulp. Heeft het college een concrete financiële besparingsdoelstelling voor deze pilot vastgesteld? En als de pilot daadwerkelijk tot een netto besparing leidt, is het dan de bedoeling om deze middelen opnieuw te investeren in de jeugdhulp, bijvoorbeeld voor kinderen met complexe problematiek, of vloeien deze terug naar de algemene gemeentelijke middelen? Dan blok vier: het college geeft aan dat de pilot wordt geëvalueerd op onder andere kwaliteit en zorg, cliëntenuitkomsten, doorlooptijd en de inzet van gemeentelijke middelen. Welke concrete indicatoren hanteert het college om te beoordelen of deze pilot succesvol is? En hoe worden de ervaringen van ouders en jeugdigen meegenomen deze evaluatie, zodat niet alleen financiële resultaten, maar ook kwaliteit en toegankelijkheid van de jeugdhulp worden gewogen? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Steijn. Dan vergat ik Forum voor Democratie. Mijnheer Fischer?

De heer Peters: Voorzitter, dit ging wel heel, heel vlug. Misschien zou u mij de vragen even kunnen mailen, dan heb ik ze hier voor me. Ik heb er maar vier kunnen meeschrijven in de rapheid.

De voorzitter: Wordt geregeld, wethouder. Het wordt op iBabs gezet. Dan kijk ik … Mijnheer Van Dam is naar achteren gaan zitten, maar ik vergat ook even … Heeft u … Geen inbreng? Mijnheer Peters, op hetzelfde tempo.

Mevrouw Woudstra: Voorzitter, misschien een ordevoorstel, want ik kan begrijpen dat het dan niet in een keer lukt om het allemaal te beantwoorden.

De voorzitter: Dat klopt. En dan kunnen misschien sommige vragen, denk ik, schriftelijk afgedaan worden. Mijnheer Steijn? Dat is oké, dus ze gaan via de griffie naar de wethouder en die gaat ze schriftelijk beantwoorden en dan komen ze op iBabs.

De heer Peters: Ik kom een heel eind, denk ik.

De voorzitter: Wethouder Peters, u heeft het woord.

De heer Peters: Dank u wel, voorzitter. En dank u wel voor de vele mooie, passievolle vragen. Ik zie er echt naar uit om hier de komende jaren met jullie mee van gedachten te wisselen en het samen mooier te maken dan dat het nu eigenlijk al is. Allereerst een ding vooraf. Jullie hebben een raadsinformatiebrief gehad en bijna alles wat erin staat klopt, maar een aantal percentages van doorverwijzingen kloppen niet en die wil ik even rectificeren. Die doen niets af aan het verhaal wat er staat, maar voor de helderheid. Het was te laat om het opnieuw te sturen. Het blijkt dat huisartsen 44 procent van de verwijzingen doen, in plaats van de gemelde 36. De GI's 13 in plaats van de gemelde 38. Wat heel goed nieuws is, want dat betekent dat we er meer invloed op kunnen uitoefenen. Jeugdteam en gemeente 22 in plaats van 16. Het doet verder niet veel af aan het verhaal, maar deze getallen kloppen wel en dan heb ik jullie in ieder geval niet verkeerd voorgelicht. Ik ben blij dat eigenlijk forumbreed, zoals hier nu gezegd wordt, iedereen het ermee eens is dat we toch wel een beetje in de problemen zitten, daar waar het gaat om de jeugdzorg. Niet alleen in deze prachtige gemeente, maar op veel plekken meer. Grote tekorten. Niet nu, niet vorig jaar, niet het jaar daarvoor, maar eigenlijk al vanaf het begin dat we verantwoordelijk zijn voor de jeugdzorg. Een enorm stijgend aantal mensen die gebruikmaken van de jeugdzorg. Nu zou je van dat laatste natuurlijk kunnen zeggen, is het een probleem dat steeds meer mensen gebruikmaken van de jeugdzorg of is dat juist een oplossing? Als het nou zou helpen dat wij met zijn allen veel gelukkiger werden van steeds meer gebruik maken van jeugdzorg en dat de jeugdzorg, meetbaar, alleen maar positieve effecten zou hebben, dan zouden we nog tot de conclusie kunnen komen: weet je wat, die tekorten zijn zo erg nog niet. Die investeringen zijn de moeite waard, het helpt namelijk. Maar het blijkt toch ook wel anders. Het geven van jeugdzorg is niet alleen maar positief, niet alles gaat goed in de jeugdzorg. Dus we zitten echt wel met een opgave, die wordt breed gezien. En ik denk, om met D66 te beginnen, als we het nou zo zouden framen en zo zouden maken dat we het … Zoals Obama zou zeggen: saving lives, saving costs. Als we het nou veel beter maken, dan wordt het vanzelf ook goedkoper. Maar dat vereist wel hele duidelijke keuzes die ik niet alleen moet maken, maar die we met de hele raad zouden moeten ondersteunen. Tenminste, dat denk ik. Landelijk, en dat wil ik langs twee stappen doen, is duidelijk waarom de kosten van de jeugdzorg zo uit de hand zijn gelopen. 3 grote punten. Ten eerste: we zijn steeds meer dingen erg gaan vinden. We zijn van 1 op de 20 naar 1 op de 12, 1 op de 10, naar nu 1 op de 7 kinderen in de jeugdhulp terechtgekomen. Waarvan 1 op de 4 jongetjes in de bovenbouw van de basisschool, landelijk, want die vertonen druk gedrag. Dat doen ze al eeuwen, maar nu heet het jeugdzorg. We zijn steeds meer dingen erg gaan vinden, dat is ook gewoon een belangrijk statement. Ten tweede, niet onbelangrijk: we hebben een bureaucratie opgetuigd die 30 cent van iedere euro kost. Om dit hele circus draaiende te houden, hebben we gewoon heel wat mensen nodig en dat kost geld. En het vierde, of derde, sorry, is: eenmaal in de zorg is eigenlijk bijna nooit meer uit de zorg. Er zegt bijna nooit iemand: dit is goed

genoeg. U zit in de zorg, het was een 4 hoe het ging thuis, nu is het een 6- en een 6- is goed genoeg. Het wordt niet beter, hier heeft u het mee te doen. Die 3 dingen maken het in Nederland eigenlijk steeds duurder. Dat is niet mijn idee, dat is het onderzoek. Dat is landelijk allang gedaan natuurlijk. Pro zegt heel duidelijk: laten we nou eens zorgen dat we, als we iets af gaan bouwen, tegelijkertijd iets op gaan bouwen. Laten we dan zorgen dat we sommige dingen beter maken. Daar moet je natuurlijk geld voor hebben, maar wellicht kunnen we het een het ander combineren. En ik ben het ermee eens, als jij … Hoe je het zou moeten noemen, of je het nou sociale basis, pedagogische basis of een stevig jeugdteam noemt. Of zoals ik het zou noemen: bestaanszekerheid voor mensen. Ik bedoel, als we wel accepteren dat je dik in de schulden zit en we accepteren ook de stress die dat met zich meebrengt, maar niet de opvoedingsproblemen daarbij, dan doen we ook iets geks. Dus bestaanszekerheid is belangrijk. Als je dat kan verbeteren, zou de vraag naar zorg af kunnen nemen. Dat kan je wel aannemen. Ten tweede noem ik pedagogische basis, ik zou het noemen: gemeenschapszin. Dat is in principe ook hetzelfde. Steunstructuren bouwen, laten we zorgen dat we weer terug naar elkaar omkijken en dat actief bevorderen. In plaats van zeggen: deze vertoont lastig gedrag, ik verwijs hem door. Of nog erger: daar heb ik een meldpunt voor. Want verwijzen is niet helpen, zo zie ik het. Helpen is helpen. Verwijzen is niet helpen, melden is ook niet helpen. Dus laten we die pedagogische basis of die steunstructuur uitbouwen. Daar ben ik het volledig mee eens. Ik zou andere woorden gebruiken, maar het is hetzelfde. En laten we nou zorgen dat we ook beter kijken naar, bijvoorbeeld, perspectief. Als het met iemand slecht gaat en we kunnen door middel van goed onderwijs perspectief op een goede toekomst aanbieden, dat helpt ook. En zingeving, zou ik zelf zeggen. Dat ieder mens een reden heeft om uit bed te komen. Dat soort dingen. Als je dat beter regelt, wordt de zorg aan alle kanten beter, dat wordt goedkoper. Wacht even, de achterkant van mijn blaadje. Het bestaat zeker uit gemeenschapszin, zingeving, perspectief. U geeft er andere woorden aan, ik denk dat het hetzelfde is. Als we daarop insteken, zou de vraag naar zorg moeten afnemen. Maar, dat is het opbouwen. Als we het dan hebben over het afbouwen, denk ik dat we toch met zijn allen hier de vraag moeten voorstellen waar we nou eigenlijk voor willen zijn? In de wetenschap, in het licht, dat hele kleine problemen aanpakken met een professional niet alleen maar goed is. Als je dat een huisarts zou zeggen, die weet ook wel: als ik ga ingrijpen, kost dat ook altijd iets. Dus die zweren niet voor niks: first, do no harm. Eerst zeker weten dat wat je gaat doen beter is dan niks doen. Dat het op geen enkele andere manier kan en dan pas gaan we ingrijpen. Dus laten we zeggen, geen kerstwensen tot beleidsdoelen verheffen, maar gewoon zeggen: wij zijn hier voor de kinderen allereerst, met de meest ingewikkelde problematiek. Dus we zijn er voor kinderen die thuis crimineel gedrag vertonen, jeugdreclassering. Wij zijn er voor kinderen die mishandeld worden, via de jeugdbescherming, en we zijn er voor ernstige psychiatrische problemen. Daarvoor zijn wij hier, als allereerste. Als we dat geregeld hebben, kunnen we daarna kijken waar we nog meer in zouden willen investeren. Maar deze kinderen, waarvan we heel zeker weten dat die echt niet zonder ons kunnen, daarvoor zouden we er moeten zijn en blijven. En altijd zijn en blijven. Maar dat betekent dus ook dat we voor een heel aantal kleinere problemen, en ik kan een paar voorbeelden geven, moeten zeggen: maar daarvoor zijn we er dan eigenlijk niet. Of althans, wij

vinden niet dat onze euro's in professionele hulp moeten voor dit soort kleine problemen. Bijvoorbeeld, je zou kunnen zeggen dat als iemand lichte faalangst heeft, dat die daarvoor bij een kindercoach terecht kunnen. Die kindercoach kun je betalen, dat helpt ook, die doen goed werk. Maar je zou ook het standpunt kunnen hebben dat ze dat op school ook wel zelf kunnen organiseren of dat daarvoor een goed gesprek met een ervaren volwassenen voldoende zou moeten zijn. Als je wat moeilijk sociale contacten maakt, dan kun je natuurlijk beweren dat we daar een kindercoach of een therapie voor nodig hebben. Maar je zou ook kunnen zeggen … Dat helpt ook, dat is ook goed, dat is ook een serieus standpunt. Maar je kunt ook zeggen: voor deze kinderen hebben wij toch ook wel … Is eigenlijk de judovereniging, weet ik veel, gewoon goed genoeg. Dat was het altijd al, namelijk. Die kinderen zijn er niet erger aan toe dan vroeger. Vroeger deden we dat op die manier af. Als iemand niet zo weerbaar is, kun je daar trainingen op loslaten, maar je kunt ook zeggen dat we dat vroeger niet deden. Dan ging je naar de boksvereniging of je ging bij de scouting en dat werkte goed genoeg. Dus als we zeggen: we zijn er voor alle kinderen met de allergrootste problemen het meeste, dan betekent dat ook dat niets doen voor ons, op professionele wijze gezien, ook soms een keuze moet kunnen zijn. Dus zeggen: we zijn van sommige dingen wel en van hele lichte problemen zijn we gewoon niet, of in principe niet. En natuurlijk monitoren wij dat, want die vraag wordt uiteraard ook gesteld. Een dan zou ik een jeugdteam zien als een eerste hulp, bijvoorbeeld bij een ziekenhuis. Je komt daarbinnen en als je bij een eerste hulp in een ziekenhuis komt met helemaal niks, dan zegt de dienstdoende arts: dit gaat vanzelf wel over, keert u maar terug naar huis. Hier leert u mee leven. Als het een iets zwaarder probleem is, dan gaat hij er zelf iets aan doen. Als het een nog zwaarder probleem is, dan vraagt hij een chirurg uit het ziekenhuis om mee te kijken. En als het een echt groot probleem is, verwijst hij naar het ziekenhuis. En zo zou ik denken dat ons jeugdteam ook zou moeten werken. Eerst kwamen we zeggen, dit ziet er misschien akelig uit, maar u lost het zelf maar op. Of leer ermee leven, want het is niks. Als je zegt, ik heb wel een probleem, want mijn kind komt niet in slaap. Dan zouden ze kunnen zeggen, probeert u eens een maand lang hetzelfde tijdstip naar bed, een uur van tevoren geen schermtijd, op hetzelfde tijdstip op en leg die telefoon alstublieft beneden, niet naast het bed van het kind. En als dat na een maand nog geen enkel effect heeft, dan komt u bij me terug. Ik bedoel, er zijn problemen die zo moeilijk zijn dat je denkt als medewerker van een jeugdteam: ik heb hier een expert bij nodig om mee te kijken hoe ik hiermee om moet gaan. Die haal ik erbij en daar leer ik zelf van. En die kan meekijken, omdat die beter gespecialiseerd is, of dit zo ernstig is dat het doorverwezen moet worden of dat het dat niet is en dan samen tot een probleem komen. En er zijn kinderen die je gewoon direct moet doorverwijzen en daar ben je niet gauw te snel. Ik denk, als we het op die manier zouden kunnen organiseren, dat het dan aan alle kanten … Dan gaan we veel minder kinderen helpen. Daar gaan we steunstructuren voor bouwen, dan gaan we zorgen dat op de bestaanszekerheid ook nadruk gelegd wordt. Gemeenschapszin, zingeving, hoe je het ook maar wil noemen. Het jeugdteam gaat doen waar ze ook voor is, namelijk meer hulp bieden dan nu, zelf hulp bieden, minder doorverwijzen dan nu. Maar wel heel goed kijken naar, wat kan ik wel en wat kan ik niet? Iemand vroeg langs welke kaders dat dan gaat. Het zijn mensen met een hoge opleiding,

eigenlijk dezelfde opleiding als degene naar wie ze doorverwijzen. Dus als er iemand is die dat kan, dan zijn zij het wel. En dat zijn niet ambtenaren. Zoals we vroeger weleens hoorden, dan gaan ambtenaren van grote afstand bepalen wat er moet gaan gebeuren. Zoals ik het zie, dan denk ik: iemand die van de inhoud is, dus die dat kan bepalen, is ook van de schaarste. Die kan ook zelf kiezen en triageren. Daar is men tenslotte voor opgeleid en dat gaan we dan ook vragen. Dat betekent ook wel weer iets anders, namelijk voor ons. Niet alleen dat we zeggen: jullie moeten kiezen, maar jullie krijgen ook steun, beste mensen van het jeugdteam. Als je zegt, ik kies ervoor om dit probleem niet erg genoeg te vinden om onze schaarse euro's voor in te zetten, laten we het zo zeggen, daarmee ontkennen ze niet dat het problematisch is. Maar wel, je kiest dat wij als bestuurders van de stad met zijn allen zeggen, oké. En als ouders dan klagen van, ik krijg niet de hulp die ik had gehoopt te krijgen. Maar we hebben wel een jeugdteam dat dat met opleiding, met onze opdracht, strenger is gaan bekijken. Want we moeten gewoon kiezen voor degenen met de grootste problemen het eerste. Dat we dan niet met zijn allen de boom in springen en zeggen, wat gebeurt hier nou zeg, gaat dat jeugdteam ook een keer nee zeggen. Dat was de opdracht die we dan met zijn allen hebben gegeven en voor die opdracht hebben ze dan ook in ieder geval, dat denk ik, steun nodig. Want als je een iemand zegt: u bent verantwoordelijk, maar zodra dat het fout gaat dan ben ik toch achteraf verantwoordelijk. Dat is gewoon een opdracht die je nooit zou mogen geven en die in den lande helaas best wel vaak gegeven wordt. Jeugdteams zeggen: als ik nee zeg, dan word ik toch gecorrigeerd door van hoger af en dan worden ze nog boos ook dat ik doe wat ze zelf hebben gevraagd, dus ik geef dan altijd maar ja als antwoord en dan ben ik ook van gezeur af. Het is bovendien makkelijker en ook nog leuker, punt. Dat zou ik dan van ons vragen. Volgens mij, die koerswijziging die we hebben, vraagt iets van de huisartsen. Ook hetzelfde, die vraag werd gesteld, wat doen we dan met de huisartsen? We werken we dan met POH-ers. Ik denk dat een POH-er hetzelfde zou kunnen als een jeugdteamlid. Zelf tips geven, zelf heel goed kijken of het ernstig genoeg is om door te verwijzen. En verwijzen ze door, verwijs dan ook alstublieft door via ons jeugdteam en niet rechtstreeks naar een zorg waar je toevallig nog het telefoonnummer van in je telefoon hebt staan. Want dat kan natuurlijk ook. We moeten wel … Je kunt hier overal verstand van hebben en niet overal evenveel verstand. We moeten de verwijzingen daar laten plaatsvinden waar ze er het meeste mee te maken hebben. En in ons geval zou dat, denk ik toch, het jeugdteam moeten worden, want op dit moment gebeurt dat via de huisarts. POH kan daar een belangrijke rol in spelen. Ik zeg er wel bij dat dat weer een investering is. Wij betalen dan in principe het personeel van een huisarts. Ik denk dat je dan ook mag vragen of die alstublieft meewerkt aan de visie die wij hebben met zijn allen, want anders dan wordt het alleen maar duurder. Zijn er dan prestatie-indicatoren? Ik ben het deels met … De vraag was wat langer, uiteraard, van D66. Maar ben ik het ermee eens dat we heel goed moeten monitoren: wat doen we nou en wat zijn de gevolgen er nou van? Ja, dat ben ik. Maar ik ben er ook wel van overtuigd dat hoe meer verantwoording ik vraag, hoe meer bureaucratie ik toevoeg. En laat dat nou net het tweede van de drie dingen zijn, waardoor de kosten zo gruwelijk uit de klauwen lopen. Bovendien vinden de meeste mensen die zorgverlener zijn geworden het niet heel prettig om de hele dag vinkjes te zetten van, wat doet dit dan. Dus ja, maar

met redelijkheid en billijkheid daarin. Dan in grote lijn nog over die pilot Verlenging jeugdzorg. Nog niet zo lang geleden was het duidelijk. De jeugdzorg duurde tot 18 jaar, daarna niet meer. Wat gebeurde er toen? Toen zeiden we: er zijn mensen die er nog net niet helemaal aan toe zijn om daarmee te stoppen. Is het niet mogelijk om in dat enkele geval die jeugdhulp te verlengen, zodat het wel aanslaat en we dan echt waar voor ons geld hebben? En niet, DENK zei het niet, penny wise pound foolish, maar daar kwam het wel op neer: ik heb een investering gedaan, die stop ik en dan heeft die investering niks opgeleverd. Dat is verschrikkelijk natuurlijk. Laten we er gewoon heel eerlijk in zijn. In den lande, en ik vrees ook hier, is dat verworden tot vrijwel automatisch: als het niet een 8 is geworden, of als we niet zeker weten of het helpt, dan zeggen we dat het nog niet helpt en dan gaan we ermee door. En als ik zeg dat het wel helpt, dan kan het altijd nog beter. Als er niemand zegt: jongens, een 6- of een 6 is ook goed genoeg, dan willen zorgverleners altijd nog wel graag zorg verlenen. En ook, heel eerlijk, mensen die al hun zorg hebben, willen ook wel graag hun zorg houden. Ik heb al het voorbeeld gegeven, ik heb ooit mijn schouder uit de kom geslagen met een boksoefening, lekker. Dan krijg je 6 behandelingen van de fysiotherapeut en de fysiotherapeut zegt: die oefeningen kun je naderhand zelf ook doen en masseren doet je vrouw, u krijgt gewoon niet meer dan die 6 oefeningen. De fysiotherapeut had er echt nog wel een paar meer willen geven en ik had er zeker nog een hoop bij willen krijgen, maar het ging niet. En het was wel goed genoeg. Ik denk dat dat zo'n beetje de visie is die we op zouden moeten gaan. En ik ben blij, maar die conclusie kan ik beter aan DENK en … Sorry, aan de Partij … Nog een laatste keer, want ik zeg het echt niet expres verkeerd. Aan PRO en D66 laten. Omdat ik denk dat het een aardig eind overeenkomt met de visie die ze er zelf op hebben, dat dat nog een hoop punten en komma's betekent. Ik kan de vragen beantwoorden die jullie hebben gemaild, ik kan ze allemaal voorlezen en beantwoorden. Geen probleem, doe ik wel even, maar ik wil …

De voorzitter: Een punt van orde, wethouder. Want volgens mij hebben de heren zelf de vragen al herhaald. Want we zouden … Ik heb gevraagd aan het begin van de vergadering, kort en bondig. En wij zitten nu op een RIB-brief en ik heb iedereen lang aan het woord gehouden, maar ik heb het idee dat er straks ook nog een tweede termijn komt. En over een kwartier is het 23.00 uur, dus ik stel voor dat we gewoon kort en bondig de vragen beantwoorden en dat, als er nog een vervolgvraag is … En anders misschien dat het forum moet besluiten dat er een informatieavond komt over deze voorstellen. Want we moeten nog twee agendapunten en het vragenuur, dus mijn vraag om kort en bondig de vragen te beantwoorden.

De heer Peters: In ieder geval heel kort en bondig dan.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Peters: De allerbelangrijkste vraag: deelt hij bovenstaande dat het om opbouwen van sociale basis, pedagogische basis en stevig wijkteam ... Ja. In andere woorden zou ik het zeggen, maar het antwoord is ja. Dat moet je zeker opbouwen. En is lerend vermogen belangrijk? Ja,

uiteraard is lerend vermogen belangrijk. Ik zeg er wel bij terug wat ook belangrijk is. Stevige keuzes maken als gemeenteraad door te zeggen: we zijn niet van hele kleine problemen en we zijn wel van hele grote problemen. En steunen van mensen die dat dan ook vervolgens uit gaan voeren. Want als we dat allebei niet doen, dus we geven met zijn allen geen duidelijke richting, dan kan ik hier praten als Brugman, maar dan is het gewoon kansloos. En als we, omdat ze toevallig een coalitie hebben die dan in het coalitieakkoord iets hebben gezegd, een meerderheid hebben, maar we gaan iedere keer wanneer er ergens iemand een klacht heeft dat hij iets niet kreeg wat hij wel had gehoopt hier een hele avond over delibereren, dan is het alsnog kansloos. Dus het vraagt ook van de raad iets. Van D66, de aantallen. Waar komen de kosten nou vandaan, zijn er steeds meer jongeren of worden de kosten per jongere groter? Het is allebei. Dus de POH-jeugd heb ik gehad en de prestatie-indicatoren. Ik ben het ermee eens, maar laten we voorzichtig zijn met steeds zeggen, ik wil steeds meer weten. Want hoe meer ik wil weten, hoe meer mensen moeten bijhouden en dat kost tijd. Dan nog de risico's. Dat was de vierde vraag en dan stop ik, voorzitter. Lopen we met dit alles dan geen risico's dat dingen ook een keer fout gaan? We hebben levensgrote risico's dat dingen fout gaan in de hele jeugdzorg. Altijd, ook nu. En ik weet ook zeker dat er ook dingen foutgaan, ook nu. Ook hele vreselijke dingen die wij misschien nog niet allemaal in beeld hebben, maar die hebben we. Niemand heeft een bol waarin ik kan zien: als ik deze persoon deze kleine zorg niet geef, gaat het fout of weet ik het. Dat doe je naar eer en geweten, met vier ogen, met al je professie, je kennis, je levenservaring en je kracht. En dat gaat ooit verkeerd, ook hier. En dan de raad ook. Dat dingen verkeerd gaan, is omdat het een ongelooflijk moeilijk beroep is om jeugdbeschermer te wezen, bijvoorbeeld. En niet omdat die mensen niet deugen of weet ik het wat. Daarom betekent het ook, wat mij betreft: als het zich hier ooit voor zou doen, dan zult u van mij horen: we gaan proberen te leren en het nooit meer te laten voorkomen, in de wetenschap dat de herhaling onvermijdelijk is. En dat vraag ik ook aan u. Dus dat is een hele heftige die ik nou zeg, maar dat ga ik toch maar even doen. Dank u wel. En de rest van de vragen zal ik dan wel schriftelijk doen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dan kijk ik even het forum rond. Mijnheer Kösedağ, voor een verhelderende vraag.

De heer Kösedağ: Dank, voorzitter. Ik denk dat ik uw voorzet gewoon ga inkoppen, om in voetbaltermen te praten. Als de wethouder daarvoor openstaat, en dan kijk ik ook naar de rest van de raad, zou ik het wel interessant vinden om aan het einde van de pilot, na die evaluatie, een raadsinformatiesessie te doen. Waarbij we ook mogelijk met de ambtenaren van wethouder Peters dit gesprek verder kunnen voeren. Want als ik me niet vergis, heeft hij ook in zijn RIB aangekondigd dat die evaluatie naar de raad komt. Misschien daarvoor tijdig met elkaar even iets langer hierover doorpraten en samen reflecteren op de uitkomst van de evaluatie. Dat zou ik als voorstel willen doen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kösedağ. Dan kijk ik even het rondje langs of er nog … Mijnheer Stuij.

De heer Stuij: Dank, voorzitter. Moet ik reageren op wat de heer Kösedağ zegt of..

De voorzitter: Nee, uw tweede termijn. De heer Kösedağ doet een voorstel in zijn tweede termijn. En als iedereen zijn tweede termijn heeft, ga ik naar de wethouder. Zoals het hoort.

De heer Stuij: Prima. Dank u, voorzitter. Ik heb wel veel reflectie gehoord, veel dank daarvoor. Een koerswijziging op deze manier, met de visie invullen, kan ik alleen maar onderschrijven. Ik heb wat minder gehoord waar mijn vragen op zaten. Als die ook schriftelijk mee kunnen worden genomen in het rondje, prima, dan wel dat we ze betrekken bij de raadsinformatieavond. Vind ik ook best, maar ik zou wel graag even willen markeren dat dat in mijn ogen ook wel bij elkaar hoort. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zag ik mijnheer Osmani zijn vinger opsteken.

De heer Osmani: Dank u, voorzitter. Ik heb nog even een paar vragen ter verduidelijking en misschien ook enkele toezeggingen van de wethouder.

De voorzitter: Zou u iets dichter naar de microfoon? Want wij horen u hier niet goed.

De heer Osmani: Uiteraard. Een paar vragen ter verduidelijking en voor eventuele toezegging. De instroom en de gemiddelde kosten per jeugdige blijken beide te stijgen. Zou de wethouder er schriftelijk op kunnen terugkomen wat de exacte verwachting, berekening, is van de prognose voor dit jaar, zodat wij ook beter weten waar het naartoe gaat? Is het die vijf miljoen of zit daar nog een onzekerheidsmarge in voor dit jaar? Dat willen we graag weten. Iets anders is dat de wethouder aangeeft: hoe meer indicatoren we meenemen, ook om die kwaliteit te borgen of te monitoren, hoe bureaucratischer, hoe meer werk dat oplevert. Dat hadden wij inderdaad ook verwacht en vandaar ook de vraag, vanuit niet alleen de financiële haalbaarheid, maar ook de haalbaarheid in termen van personele inzet. Als je iedere aanvraag goed moet beoordelen, vinden wij ook dat je goed moet kijken naar doorrealisatie, herhaalfrequenties, cliënttevredenheidsonderzoek en om daar een compleet beeld van te maken. Kan de wethouder toezeggen dat die in ieder geval terugkomt met … Want de wethouder geeft aan dat hij dit wel graag wil doen. In ieder geval voor de pilot, begrijp ik. En is dat alleen voor de pilot of is dat voor de gehele jeugdhulp in Rijswijk? Dat is even een belangrijk onderscheid waar we antwoord op willen. En als hij dit dan alleen voor de pilot zou doen, en hij geeft aan dat hij dat wel wil doen maar dan beperkt, kan de wethouder er dan op terugkomen, ook schriftelijk, welke indicatoren de wethouder wil meenemen voor deze pilot? Dus is het de doelrealisatie, cliënttevredenheidsonderzoek, gaat het om andere cijfers, zoals outcome-indicatoren, die worden meegenomen? En ik hoop dan dat de wethouders samen met de ambtenaren er goed over nadenken om een goede kwalitatieve beoordelingsmatrix te creëren waar

wij als raad ook steun aan hebben, zodat wij concreter weten hoe de kwaliteit gemonitord wordt. En dan zien wij de rest van de vragen ook schriftelijk tegemoet.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Osmani. Mijnheer Ouarraki.

De heer Ouarraki: Dank u wel, voorzitter. Ik heb heel wat vragen gesteld die nog niet beantwoord zijn, dus die antwoorden zie ik dan ook heel graag schriftelijk tegemoet.

De voorzitter: Zou u die dan ook kunnen toezenden naar de griffie, uw vragen?

De heer Ouarraki: Als dat nodig is, kan ik dat doen.

De voorzitter: Voor de zekerheid. Dan weten we zeker dat ze allemaal beantwoord zijn en staan ze op iBabs.

De heer Ouarraki: Ja. Dan nog twee algemene punten van mijn kant. Wat ik nog een beetje mis, is: wat gaat er nu veranderen ten opzichte van de huidige werkwijze? En wat is er mis met de huidige werkwijze waarom de wethouder juist kansen ziet bij het proces van verlengingen? Daar ben ik benieuwd naar. En tegelijkertijd mis ik ook wel het stukje zorgvuldigheid, want er wordt nu heel erg gestuurd op strengere beoordelingen, dus we moeten minder snel gaan toekennen. Dus de ambtenaren zullen ook gewoon strenger zijn. En ik hoor dat er keuzes gemaakt moeten worden. Dat snap ik wel, maar tegelijkertijd hoor ik de wethouder ook heel voorzichtig zijn als het gaat om evaluatie, monitoring. Die combinatie, daar voel ik me niet helemaal lekker bij. En dan ben ik bang dat er ongelukken kunnen gaan gebeuren. Dus dat waren nog twee algemene punten van mijn kant. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ouarraki. En kijk ik naar mijnheer Steijn. Heeft u nog een tweede termijn? Dan geef ik het woord voor de tweede termijn aan wethouder Peters.

De heer Peters: Dank u wel, voorzitter. We kunnen natuurlijk niet met zijn allen zeggen: het is een beetje uit de hand gelopen, maar terug boeren vinden we wel zo eng, dat we dat met zoveel bureaucratie moeten omgeven dat dat eigenlijk ook geen zin meer heeft. Dus ik ben stellig, omdat ik ook echt vind dat we echt moeten kiezen. Want we zijn heel goed in Nederland, en hier eigenlijk ook wel een beetje, om iets te gaan vertellen wat de hele raad unaniem gaat pruimen, maar waardoor de uitvoering echt geen idee heeft wat er nou anders vandaag is dan gisteren. Laat staan dat mensen buiten weten wat er gaat veranderen. Dus als het aan mij ligt, en ik ben daar wel heel stellig in, maken wij met zijn allen heel duidelijk de keuze: wij zijn ervoor mensen met de zwaarste problemen, die ik net heb genoemd, en de hele kleine problemen lossen we anders op. Als het gaat om die verlengingen. Ik wil niet dat mensen die een verlenging nodig hebben hem niet meer krijgen. Ik wil dat wij gewoon gaan afwegen of dit de juiste keuze is, in plaats van dat het een automatisme wordt. Dus dat betekent aangeven waarom dit wel gaat werken als het tot nu toe nog niet heeft

gewerkt. Als u al 3 jaar hetzelfde heeft gehad en het gaat niet werken, waarom werkt dan een verlenging wel? Als je dat niet aan kan geven, dan zou ik me toch afvragen waarom we dat eigenlijk gaan betalen. Dat lijkt me een hele normale. Als ik zeg dat ik van die 6,5 graag een 8 wil maken, dan zou ik mezelf afvragen waarom eigenlijk? Ik vind, politiek gezien, als je inmiddels volwassen bent een 6,5 wel genoeg, of zo. Dan leg maar uit waarom dat dan moet. Dat soort vragen wil ik laten stellen. Die zijn bij iedere persoon natuurlijk een klein beetje anders, omdat iedere situatie een klein beetje anders is. Dat maakt het ook zo'n ingewikkeld vak en daarom maakt het het ook zo moeilijk om administratie bij te houden. Want als we een heel gemakkelijk denkkader hadden, zoals als je een beenbreuk hebt. Dan kan ik het zien en daar is deze oplossing voor. Maar als jij in de jeugdzorg zit, zijn er zoveel kindfactoren. Ik heb ooit iemand gesproken die zei: het is veel erger dan rocket science, want rocket science kun je kopiëren en dat lukt hier niet eens. Er zijn zoveel factoren aan dat dat bijna niet bij te houden is. Dus ik ben voor hele duidelijke keuzes. Ik ben voor zorgvuldigheid, natuurlijk, maar niet wanneer zorgvuldigheid gaat verworden tot verlammen en helemaal niks meer doen. En ik ben voor zorgen dat we de juiste dingen willen weten en dat we die ook te weten komen, maar wel om daar heel goed over na te denken welke dingen dat dan zijn. Want opzadelen met nog meer bureaucratie, dat zou ik helemaal niet willen. Dus dat zijn misschien niet precies de antwoorden die gehoopt waren, kijk ik even naar de overkant, maar dat zijn wel de antwoorden die ik wil geven. Want ik ben gewoon bang dat ik …

De voorzitter: Even een interruptie van mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Het was niet mijn bedoeling om te mengen in dit debat vanavond, maar ik doe dan toch een poging. Volgens mij, als ik de bijdrages van DENK, PRO en D66 goed begrijp, dan zijn ze niet tegen duidelijkheid of zijn ze niet tegen de plannen die op tafel zijn geworpen, maar willen zij vooral in gesprek blijven over de uitvoering daarvan. En volgens mij was dat ook de geste van PRO om een keer, niet in een raadsvergadering maar bij een informatiesessie, dat gesprek verder te voeren. Volgens mij kan daar toch niks op tegen zijn?

De heer Peters: Sorry, voorzitter, maar dan eindig ik hierbij om te zeggen: daar sta ik bij te juichen. En dat meen ik vrij letterlijk. Dat vind ik ongelooflijk.

De heer Van Dam: Dan juichen wij met u mee.

De heer Peters: Dat is heel, heel, heel belangrijk, ook voor ambtenaren en voor mensen in het veld. Dat ze weten dat we als gemeenteraad en wethouder op een lijn zitten en zouden zitten en ook dezelfde keuzes maken die goed onderbouwd zijn. Dat is ontzettend belangrijk. Dus als u meejuicht dan zijn we al met tweeën.

De voorzitter: Dan heb ik een toezegging op het voorstel van mijnheer Kösedağ en heb ik wel het idee dat sommige vragen niet helemaal beantwoord zijn van de mensen die dat graag willen. Maar

ik wil wel graag even het voorstel doen om die schriftelijk even allemaal naar de griffie te sturen, zodat dat allemaal beantwoord kan worden en dat het voor iedereen duidelijk is. En dan heb ik ook een andere vraag, want dat moet ik officieel. Het is 23.00 uur en met nog twee RIB's en op dit tempo en nog vragen, dan wordt het 01.00 uur, 01.15 uur. Dus ik vraag het forum: willen we door en houden we het kort en bondig, oftewel het mandje van Tichelaar, of gaan we donderdag verder? Het voorstel voor nu door en kort en bondig, handen in de lucht alstublieft. Dan hebben we een meerderheid. Dan gaan we door.

Mevrouw Koegler-Böhm: Voorzitter, punt van orde. Het zou ook fijn zijn als de vragen die schriftelijk afgedaan kunnen worden, in ieder geval van het vragenuur, ook gewoon schriftelijk afgedaan kunnen worden. Dan hoeven we daar geen tijd meer aan te besteden.

De voorzitter: Ik wilde gaan zeggen bij de volgende stap: alle vragen zijn beantwoord, dus als iedereen wel vast wil kijken of de vragen afdoende zijn beantwoord. En niet dat we straks tijdens het vragenuur gaan kijken dat we het nog niet gezien hebben. Is er een heel dringend ordeverzoek?

De heer Osmani: Ik had nog even de vraag of de wethouder de toezeggingen zojuist, dat heb ik even gemist, van de cijfers en van de kwaliteitsindicatoren meeneemt in de pilot, ja of nee.

De heer Peters: Ik heb ze hier liggen. Als ik ze mag voorlezen, dan heb je ze ook, maar dat is ...

De heer Osmani: De toezeggingen mogen ook per mail of schriftelijk.

De voorzitter: Als u iets dichterbij … U zit heel ver, ik hoor u heel slecht.

De heer Osmani: Excuus. De toezeggingen en de terugkoppeling met de exacte cijfers. En ook rondom wat de wethouder wel of niet meeneemt in de pilot aan kwaliteitsindicatoren, ontvangen wij graag schriftelijk dan.

De voorzitter: Dat is beloofd.

12. RIB 26 049 Afdoen motie Vrijwillige activiteiten ambtenaren en politici Rijswijk

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt, moet ik even kijken, 12. Dat is de RIB 26 049 Afdoening motie Vrijwillige activiteiten ambtenaren en politici Rijswijk. Die was naar voren gehaald door de Rijswijkse VVD, dus die krijgen als eerste het woord. En ik zie dat hij het heel kort gaat doen. Mijnheer Stuij, u heeft het woord.

De heer Stuij: Dank, voorzitter. Ik ga het niet zo snel doen als de heer Steijn, maar wel kort. De RIB, dank daarvoor. Over het afdoen van de motie die gaat over de vrijwillige inzet van de ambtenaren in algemene zin.

De voorzitter: Mijnheer Stuij, voor u ook: de microfoon iets dichter … De microfoon moet echt een paar centimeter van de mond.

De heer Stuij: Gewoon in mijn mond moet hij zitten.

De voorzitter: Ja. Want de mensen thuis, als ze nog kijken, horen het dan niet.

De heer Stuij: Ik hou hem nog dichterbij. Dit gaat beter. Wat ik zei, de RIB. Dank daarvoor aan het college. Die gaat over de vrijwillige inzet van ambtenaren in algemene zin bij het uitvoeren van vrijwilligerswerk. En de strekking van de motie 2025 ging juist ook op om te zien dat we niet alleen het vrijwillige karakter op alle terreinen, maar juist ook op het beleidsterrein waar ambtenaren actief zijn. En dat is nou precies ook wat de Rijswijkse VVD mist in deze motie, hoe die wordt uitgevoerd. Laat ik daar wel, overigens, bij vooropstellen dat het weer onder de aandacht brengen van de regelingen rondom het vrijwilligerswerk in de gemeente Rijswijk bij de ambtenaren een goed streven is van het college. Echter is ook te lezen in dezelfde RIB dat deze regeling minimaal wordt gebruikt door de ambtenaren en dat bevestigt dan, in mijn ogen, ook weer de noodzaak voor een goede uitvoering van die motie. Dus op het moment dat de motie kan worden uitgevoerd in de geest die uit november ‘25 erin zit, namelijk kijken hoe we op een bepaalde manier ambtenaren die niet alleen in de systeemwereld zitten of in de papieren werkelijkheid zitten, maar proberen ze in de leefwereld te krijgen van het beleidsterrein waar ze actief zijn. Hoe we daar proberen als gemeente op in te gaan zetten? En dan verzoek ik eigenlijk het college om op zo'n manier uitvoering te geven aan die motie en als dat niet lukt, hoor ik graag waarom niet. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuij. Dan had het CDA mede geagendeerd. Mevrouw Van Schie.

Mevrouw Van Schie: Klopt. Wij hebben het mede geagendeerd, maar wel met een heel andere insteek. Allereerst, we hebben in november 2025 tegen deze motie gestemd. En nu zijn wij het ook niet eens met de uitbreiding van het koppelen van vrijwilligerswerk aan de beleidsterreinen waarop de werknemer werkzaam is. Want voor dit deel zijn veel betere instrumenten beschikbaar, namelijk de stage. Die is veel meer geschikt. En wij vinden het dus, zoals gezegd, beperkend dat je vrijwilligerswerk zo beperkt dat het zo gekoppeld wordt aan het werk wat je doet.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. D66, mede geagendeerd. Mevrouw Woudstra, u heeft het woord.

Mevrouw Woudstra: Heel kort. Ik wil me graag aansluiten bij de laatste opmerking van mevrouw Van Schie. Als je vrijwilligerswerk doet, gaat over de breedte en breed inzetten voor de maatschappij. Dat zou niet gekoppeld hoeven zijn aan het specifieke beleidsterrein. Het gaat juist over de verbreding.

De voorzitter: Dank u wel. Is er iemand anders die zijn hand … Mijnheer Van Malsen, PRO Rijswijk.

De heer Van Malsen: Voorzitter, dank. PRO Rijswijk sluit zich aan bij de woorden van de VVD. Wij zijn destijds, of althans, twee van de partijen die wij vorige periode nog waren, twee van de indieners geweest van de motie en wat ons betreft is die ook ondermaats uitgevoerd. En zoals gezegd, ik sluit me helemaal aan bij de woorden van de VVD. En ik wil misschien ook nog een wat specifiekere vraag stellen, namelijk: is het college bereid om iets verder te kijken dan haar neus lang is? En bijvoorbeeld te rade te gaan bij gemeenten waar initiatieven om ambtenaren vrijwilligerswerk te laten doen wat aansluit bij het beleidsterrein waar zij werkzaam zijn met succes uitgevoerd worden? Zoals bijvoorbeeld in de gemeente Utrecht, waar medewerkers van de afdeling Werk en Inkomen meedoen aan het programma Bewust Buurten en op die manier betrokken zijn bij, bijvoorbeeld, een maaltijdinitiatief, brievenhulp of de voedselbank. En ik ben het ook eens met mevrouw Van Schie en mevrouw Woudstra dat vrijwilligerswerk niet alleen op het beleidsterrein van een ambtenaar gedaan hoeft te worden. Maar het punt van de motie was juist om de brugfunctie van ambtenaren te versterken en vrijwilligerswerk te stimuleren dat daarover gaat. Dus volgens mij zijn we het allemaal best wel met elkaar eens, voorzitter, maar ik ben benieuwd naar de reactie van het college. Dank u wel, mijnheer Van Malsen. Beter voor Rijswijk? Dan ga ik naar burgemeester Sahin.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Ik reageer nu vanuit mijn portefeuille Personeel en Organisatie op de gestelde vragen vanuit de verschillende fracties. Wij hebben deze motie in de geest zoals u dat heeft gehoord, mijnheer Stuij, ook uitgevoerd en uitvoering gegeven aan een bestaande lokale regeling die wij hebben, om onze medewerkers in staat te stellen in hun eigen werktijden vrijwilligerswerk te kunnen doen. Deze regeling is heel oud, maar werd niet goed gebruikt. En daarom is die nu volop onder de aandacht gebracht, intern via intranet en op allerlei andere manieren. Ook is er een communicatieplan opgesteld om medewerkers te interviewen, om ook andere collega's, medewerkers, te stimuleren vrijwilligerswerk te doen. Wel vinden wij dat vrijwilligerswerk ook vrijwillig moet blijven. En de keuze is ook aan de medewerker uiteindelijk, om dat te blijven doen. En in die brugfunctie, ik kan me goed voorstellen dat er inderdaad voorbeelden zijn, maar het is uiteindelijk aan de medewerker of die daartoe bereid is. En wij hebben verschillende medewerkers werken die volop actief zijn in Rijswijk. Een daarvan besteedt heel veel tijd, bijvoorbeeld, aan de buitenkamer in RijswijkBuiten. Maar zo zijn er verschillende medewerkers die ook in hun woongemeente actief zijn. Dus we hebben niet alleen maar medewerkers die allemaal in Rijswijk wonen en hier een vrijwilligersfunctie uitoefenen, maar dat ook doen in hun woongemeente, op de voetbalvelden staan of op allerlei manieren actief zijn. Dus het moet vooral ook vrijwillig blijven. Ik heb wel heel goed gehoord dat de achterliggende intentie van de motie is om ook nadrukkelijk te kijken hoe de uitvoering werkt. En dat is iets waarvan ik denk: dat moet iedere medewerker, ook degenen die veel bezig zijn aan het opstellen van beleid en regels, omdat je altijd pas in de uitvoering ziet of het beleid wat je hebt opgesteld ook daadwerkelijk functioneert. Dus daarin zie ik wel een grote meerwaarde. En ik denk ook dat het goed is dat we onze medewerkers die beleid maken en de medewerkers die beleid uitvoeren veel meer nadrukkelijk met elkaar in contact brengen, zodat we ook onze inwoners en onze ondernemers beter ten dienste zijn.

Maar het moet wel … Vrijwilligerswerk is wel vrijwillig en ik vind dit ook niet dat je dit … Je weet niet hoe de privésituatie van mensen is. Als mensen naast hun baan nog een studie doen of naast hun baan een mantelzorg hebben of in een hele ingewikkelde privésituatie zijn, dan horen wij dat ook te respecteren. Dus in de geest van de motie hebben wij op een goede manier uitvoering gegeven. En ik hoop dat we nog meer medewerkers door meer stimulans ... We zullen stimuleren om vrijwilligerswerk te doen. En we hebben natuurlijk ook een Rijswijk Doet, of werkt met elkaar, we hebben hier een vrijwilligerscentrum. En daar kunnen ook medewerkers zich aanmelden en dat stimuleren wij ook. Ik hoop dat ik de vragen, en vooral de oproep, vooral heb ik het weer gehoord, voldoende heb beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, burgemeester. Mijnheer Stuij, voor uw tweede termijn.

De heer Stuij: Dank. En dank ook voor de beantwoording, burgemeester. En ook hier zijn we het volgens mij eens dat vrijwilligerswerk ook absoluut iets is wat uit vrijwillige overtuiging moet plaatsvinden. Ik denk alleen dat wat de heer Van Malsen zei, inderdaad raakt aan wat ik ook bedoel. Met dat het juist die interactie is tussen het beleidsterrein waar je op actief bent en dat dat niet alleen in papieren werkelijkheid is gevat, maar ook het in contact komen met de buitenwereld. Wat ik u hoor zeggen over die werelden op elkaar koppelen, dat kan ik alleen maar aanjagen en onderschrijven dat het heel fijn is als dat gebeurt. Valt daar iets in te betekenen qua … Ik zit even te zoeken. Kunt u ook meetbaar maken of inzichtelijk maken hoe daar binnen de gemeente nu op wordt gestuurd en wat voor resultaten dat oplevert? Want op moment dat we dat soort gegevens boven tafel kunnen krijgen, denk ik dat we ook in de geest van de motie zien wat daarmee gebeurt. Vraagteken, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuij. Mevrouw Van Schie, voor uw tweede termijn.

Mevrouw Van Schie: Ik hou het kort, mijnheer de voorzitter. Twee opmerkingen. Ik vind echt dat vrijwilligerswerk niet gebonden moet worden aan het terrein waarop iemand werkzaam is. Het is ook maar de vraag of je je dan echt ertoe kan zetten om iets als vrijwilligerswerk te zien, want je bent met dezelfde mensen, in hetzelfde systeem, enzovoort. En nog een vraag aan de burgemeester: klopt het nou dat vrijwilligerswerk 36 uur is en niet meer? En kun je dat alleen in Rijswijk doen of mag je die 36 uur ook opnemen in een andere gemeente waar je, in uw voorbeelden, woont?

De voorzitter: Mevrouw Van Schie, ik zie een interruptie van mijnheer Van Dam voor u.

De heer Van Dam: Ik hoor nu al twee keer dat we het vrijwilligerswerk niet moeten gaan binden aan het werkveld van de desbetreffende werknemer. Maar ik dacht juist, als ik die motie zo had gelezen, dat het juist heel mooi zou zijn als een medewerker, zeg jeugdzorg, ook vrijwilligerswerk in Rijswijk gaat doen in de jeugdzorg, omdat hij dan kan zien wat zijn beleidsterrein in realiteit eigenlijk is. En ik

kan me alleen voorstellen dat dat bijdraagt aan de kwaliteit van het werk van die werknemer en heel goed aansluit bij zijn of haar interesse. Dus de uitspraak dat dat juist niet zou moeten, die snap ik niet. Kunt u dat nog verhelderen?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Mevrouw Van Schie, u heeft het woord.

Mevrouw Van Schie: Ik vind vrijwilligerswerk het verkeerde instrument. Ik vind het doel goed, maar je kunt dan ook op stage gaan of je kunt dat dan ook gewoon binnen je werk doen. Een dag in de week, maand, dat soort dingen doen. En vrijwilligerswerk is vrijwilligerswerk en is niet werk-werk.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Schie. Dan ga ik voor een tweede termijn naar mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ik snap de spraakverwarring. En ook, hoe definieer je vrijwilligerswerk dan? Is dat een ambtenaar die vrijwillig iets doet of iets anders? Dus ik sluit me daar wel bij aan. En dank voor de antwoorden van de burgemeester en de oproep. Ik hoop dat we ermee verder gaan komen en ik wacht even af wat de VVD er nog mee gaan doen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, nogmaals wil ik me aansluiten bij de woorden van de heer Stuij. Het zou inderdaad mooi zijn als de gemeente inzichtelijk kan maken hoe goed wij hier de koppeling kunnen maken tussen beleid en uitvoering. Tegelijkertijd hoor ik de burgemeester in haar bijdrage eigenlijk feitelijk constateren dat er een hiaat in die koppeling zit, dus dat er iets mist. Dus sowieso goed om het inzichtelijk te maken als we dat kunnen, als we dat hebben. Maar mijn vraag uit de eerste termijn is nog niet beantwoord. Er zijn gemeenten die met een maatschappelijke diensttijd experimenteren en een van de initiatieven die ik in eerste termijn noemde, is zoiets. En misschien is het ook beter om wat wij met de motie oorspronkelijk beoogden zo ook te noemen en niet vrijwilligerswerk, want ik merk dat er aan de overkant wat verwarring is over de aard en in hoeverre wij mensen dwingen vrijwilligerswerk te doen. Maar die maatschappelijke diensttijd en het voorbeeld wat ik in de eerste termijn noemde, gaat over het versterken van die brugfunctie van de ambtenaar. En daar hoorde ik de burgemeester in haar eerste termijn ook niks over zeggen, dus mijn vraag blijft nog steeds staan. Is het college bereid om daar ook naar te kijken en zo niet, waarom niet? En tot die tijd vind ik ook dat de motie nog absoluut niet afgedaan is, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Malsen. Dan kijk ik naar mevrouw Van der Ende van Beter voor Rijswijk.

Mevrouw Van der Ende: Dank u wel, voorzitter. Beter voor Rijswijk wil nog even benadrukken dat wij vrijwilligerswerk ontzettend belangrijk vinden en wij sluiten ons daarom ook wel aan bij de woorden van burgemeester. Maar laten we vooral niet vergeten dat veel ambtenaren en

bestuurders zich al jarenlang vrijwillig inzetten voor onze inwoners. Het stimuleren is prima, maar verplichten is wat ons betreft geen optie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Ende. Mevrouw Koegler-Böhm, mag u toch praten van uw fractie?

Mevrouw Koegler-Böhm: Dank u wel.

De voorzitter: U heeft het woord.

Mevrouw Koegler-Böhm: Ik zit hier nou een paar uur, dus ik moet op een gegeven moment ook wat zeggen. Wij willen in ieder geval aangeven dat vrijwilligerswerk ook vrijwillig moet blijven. En als je per se op je eigen beleidsterrein blijft zitten, dan voelt het toch ook een beetje als werken. Volgens mij is de zingeving van vrijwilligerswerk juist dat je even iets doet buiten je werkwereld, buiten je privéwereld, gewoon even los daarvan. En geeft dat de zingeving. Rijswijks Belang zou het in ieder geval niet te veel willen sturen vanuit het management. Laat de medewerkers gewoon zelf bepalen of ze gebruik willen maken van de regeling die er nu ligt en laten we daarmee weer andere belangrijke dingen gaan doen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler-Böhm. Dan kijk ik even rond, dan … Mevrouw de burgemeester, u heeft het woord.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. In reactie op mijnheer Stuij over het bijhouden, monitoren. Wij houden niet bij hoeveel mensen, hoeveel vrijwilligerswerk en waar ze dat doen. We gaan natuurlijk wel bijhouden of medewerkers gebruik gaan maken van de lokale regeling die er is voor vrijwilligerswerk, dus dat is wat ik wel aan u kan melden. En wel gaan we natuurlijk ook monitoren of het effect heeft. Of de communicatie, plan en acties en stimulans ook tot meer vrijwilligerswerk leiden. Maar ik vind echt: vrijwilligerswerk moet vrijwillig blijven. En in reactie op mijnheer Van Malsen van PRO: u komt met nieuwe vragen die niet in het dictum van de motie staan, dus daarom vind ik het ook niet nu aan mij om te zeggen dat we deze vraag nu gaan oppakken en de maatschappelijke diensttijd invoeren. Ik ben wel … Als u daarvoor zelf met een initiatief komt, dan kunnen we daar natuurlijk naar kijken.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Van Malsen.

Mevrouw Sahin: Ik merk ook, omdat ik iets wil duidelijk maken, verschil in de raad. Dus de ene vindt dat vrijwilligers vrijwillig moet blijven. Dan vind ik het ook aan de raad om met een eigen richtinggevende motie of een voorstel te komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dan heb ik een interruptie van mijnheer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, vooropgesteld: wij vinden ook dat vrijwilligerswerk vrijwillig moet blijven. Ten tweede, de motie die wij beoogd hadden te gebruiken om te doen wat mevrouw de burgemeester nu vraagt aan ons, dat was deze motie. Waarin in het dictum staat: haar ambtenaren en lokale politici op te roepen tot het deelnemen aan vrijwillige activiteiten om de brugfunctie, dat is al de derde keer dat ik het zeg en ik heb de burgemeester er nog steeds niet over gehoord, van ambtenaren te versterken. En als het college niet bereid is om deze motie op die manier uit te voeren, dan moeten we ons misschien inderdaad beraden op een andere motie die daar wat duidelijker in is, voorzitter. Dus ik ben, nogmaals, benieuwd of de burgemeester mijn vraag kan beantwoorden uit de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Malsen. Burgemeester Sahin, wilt u daar nog op reageren?

Mevrouw Sahin: Ik wil daar zeker op reageren, want om die brugfunctie van ambtenaren te versterken naar uitvoering en naar de praktijk heb ik volgens mij wel benoemd. Dat dat altijd de intentie is, maar dat het niet altijd hoeft te gaan via vrijwilligerswerk. Dus de suggestie om een dag mee te lopen met de uitvoering, achter de balie te lopen, een dag met de handhaving. Dat zijn allerlei manieren om die brugfunctie te gaan versterken, maar het is niet aan ons om onze medewerkers te gaan verplichten om vrijwilligerswerk te gaan doen om die brugfunctie in het domein waarin ze werken te gaan versterken. Zo werkt het volgens mij niet.

De voorzitter: U heeft een tweede interruptie van mijnheer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Dan wil ik toch nog een laatste verhelderende vraag stellen. In mijn eerste termijn vroeg ik: is het college bereid om te rade te gaan bij gemeenten waar ze initiatieven zoals zo'n maatschappelijke diensttijd uitvoeren om die brugfunctie te versterken? Hoor ik de burgemeester nu zeggen, nee, op die vraag? Want als dat zo is, dan moeten we inderdaad gaan overwegen of we nog een andere motie moeten gaan opstellen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Malsen. Burgemeester Sahin.

Mevrouw Sahin: Ik vind echt dat we eerst moeten uitzoeken of dat gewenst is. Een misschien doen we dat al, dus het is … Ik weet niet in hoeverre we dat al niet doen. Dus u komt met een nieuwe vraag en ik vind … Deze motie is … In het dictum staat daar niets over. Dus ik vind het prima als u daar in de vorm van een vraag komt vanuit … De instrumentenkist die u heeft, is oneindig, dus stelt u die vraag en dan kunnen we dat uitvoeren. Ik merk nu te veel verschillen daarover in de raad, vandaar dat ik dat buiten deze motie vind.

De voorzitter: Ik hoor een derde interruptie van mijnheer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Dat is dan echt absoluut mijn allerlaatste. De burgemeester vraagt mij om de vraag te stellen. Ik heb de vraag gesteld, in eerste termijn. Is het college bereid om te onderzoeken,

voor zover we dat niet al doen, om dit soort initiatieven te gaan doen? En kan de burgemeester dat bij dezen dan ook toezeggen, voorzitter?

De voorzitter: Burgemeester Sahin.

Mevrouw Sahin: We gaan deze vraag wel schriftelijk beantwoorden. Dat lijkt mij beter.

De voorzitter: Dat is goed. Dan staat het zwart op wit en dan kan er eventueel een reactie komen.

13. RA 26 044 Signaal – Structurele omzeiling Wet betaalbare huur in 188 woningen (Complex 'The Beatrix')

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 13: RA 26 044 Signaal - Structurele omzeiling Wet betaalbare huur in 188 woningen. Complex is The Beatrice. Of zeg je The Beatrix? Dat Engels, sorry. Een hersenspinsel. Wie mag ik van PRO als eerste … Mevrouw Oude Alink.

Mevrouw Oude Alink: Dank u wel, voorzitter. Ik moet een kort verhaaltje vertellen, anders begrijpt de zaal waarschijnlijk niet hoe dit in elkaar zit. Voor het zomerreces hebben we allemaal dit raadsadres ontvangen. Die hebben we … Ik weet niet of dat toen bij iedereen was, maar hij is nu bij iedereen terechtgekomen. Een bewoner van dit complex geeft aan: ik betaal een veel te hoge huur voor wat ik, volgens mij, voor het puntensysteem eraan kwijt zou moeten zijn. Wij zijn daar verder ingedoken. Deze bewoner heeft een procedure bij de huurcommissie gewonnen en de maandelijkse huur wordt flink verlaagd. Nu bestaat het complex, zoals al in het raadsadres staat, uit 188 woningen. En daarmee bestaat er dus een grote kans dat elke huurder in dezelfde situatie zit en dus te veel betaalt. En wat de situatie, wat ons betreft, erger maakt, is dat niet alle huurders zich even bewust zijn van hun rechten. Dat hebben we ook gemerkt toen wij met hen in gesprek probeerden te gaan. Ze weten niet altijd waar ze naartoe kunnen met vragen. We hebben daar in eerste instantie raadsvragen over ingediend, we hebben ook antwoorden ontvangen. Vonden we goed om te lezen, want het college erkent ook dat mogelijk ruim 40 procent van het betaalbare particuliere aanbod in Rijswijk voor te veel geld wordt verhuurd. Dus het nieuwe registratiesysteem van de Pandbrigade biedt hoopt dat er beter zicht op die overtredingen komt. Daar zijn we blij mee. En omdat het aantal meldingen bij de gemeente schijnbaar achterloopt, is het college ook van plan proactief huurders te benaderen. Dat vinden wij een hele mooie stap en we zijn ook heel benieuwd naar het plan van aanpak dat we nog gaan krijgen. En recent hebben wij nieuwe informatie ontvangen over deze casus. De verhuurder van het complex The Beatrix is Holland2Stay. Die is in gesprek gegaan met de gemeente en we hebben begrepen dat er een ambtshalve verhoging van de WOZ-waarde is aangekondigd aan de bewoners, wat dus ook effect gaat hebben op hun huurprijs en op de onderbouwing daarvan. Daarom hebben we de volgende vragen. Welke acties de organisatie heeft ondernomen naar aanleiding van deze signalen van de bewoners en onze vragen. Want we hebben inderdaad een brief gekregen, maar we zijn benieuwd waar we nu staan. Die nieuwe

afspraak met Holland2Stay over de WOZ, hoe is die tot stand gekomen? En op welke datum is Holland2Stay in bezwaar gegaan en op welk taxatierapport is deze nieuwe waarde gebaseerd? En wij zijn heel benieuwd hoe het kan dat de WOZ-waarde voor het overleg zoveel lager was. Ik kan me voorstellen dat dat iets te maken had met een peildatum, maar het is ons niet helemaal duidelijk. En een ambtshalve verhoging van de WOZ-waarde is, voor zover bij ons bekend, ook best zeldzaam. Opmerkelijk is dat die in veel gevallen bijna verdubbeld is. Wat bij mij dan het beeld oproept dat het niet allebei kan kloppen. Dus of de oude WOZ-waarde klopte niet of de nieuwe klopt niet. In ieder geval lijkt het mij dat een bewoner daar wel iets mee zou kunnen om zijn recht te halen. Is het college het met PRO Rijswijk eens dat bezwaarschriften die buiten de bezwaarperiode ingediend worden per definitie niet ontvankelijk zijn en daarom ook niet behandeld dienen te worden? En hebben de bewoners van het complex nu wel de mogelijkheid gehad, of krijgen zij die nog, om in bezwaar te gaan tegen de verhoging van hun WOZ-waarde en zijn zij tijdig geïnformeerd? En als ik het dan breder trek, er komt meer middenhuur in de stad de komende jaren. De vrees dat dit soort misstanden onder de radar verdwijnt is daarmee nog iets groter geworden. Zouden we niet aan de voorkant moeten kunnen controleren, zodat huurders niet in lastige situaties vast komen te zitten en wij afhankelijk zijn van handhaving? Want die is prima, ik heb veel vertrouwen in de Pandbrigade, maar die is ook kostbaarder. Wij denken dan ook … Ik weet dat de vergunningsplicht van middenhuur niet is ingevoerd zoals voorgesteld, maar misschien zou het mogelijk zijn om een deel van een vergunning … Het zou een deel van de strategie kunnen zijn om hoge huren te voorkomen. Want het is direct voor de verhuur dan al duidelijk wat er wel en niet kan, voor beide kanten. Er zou in het proces een stap ingebouwd kunnen worden waarin de huur getoetst wordt en door slim gebruik te maken van onze instrumenten zijn we dan, hopelijk, later niet afhankelijk van meldingen van bewoners. Want het is natuurlijk heel goed dat er nu een actieve inwoner is geweest die aan de bel heeft getrokken. Maar zonder dat hij dat gedaan had, hadden we het nooit geweten en was zo'n instrument dan niet nuttig geweest. Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Oude Alink. Dan voor de techniek boven: we zitten bij agendapunt 13, betaalbare huur. Als dat veranderd zou kunnen worden. En dan kijk ik even naar D66. Mevrouw Loeff, heeft u nog andere vragen op dit onderwerp? U heeft het woord.

Mevrouw Loeff: De techniek werkt ook mee, dank. Voorzitter, dank u wel. U weet natuurlijk dat D66 Rijswijk een fijne woonplek, gemengde wijken en woningen in het middensegment van belang vindt. Dus dat gezegd hebbende, kan ik, met het oog op de tijd, direct door naar een aantal vragen aan het college. Een, welke afspraken zijn er tussen de investeerder en de gemeente, of tussen de investeerder en de omwonenden in de buurt, gemaakt over dit complex? Bijvoorbeeld over de betaalbaarheid en over de doelgroep. Dan, welke taken, verantwoordelijkheden en mogelijkheden uit, onder andere, de Wet betaalbare huur heeft het college, indien blijkt dat er sprake is van een te hoge huur? En wat kan het college doen om toe te zien dat verhuurders in Rijswijk zich houden aan het woningwaarderingsstelsel? Dan, kan de Pandbrigade een zaak waar mogelijk meerdere

woningen of casussen achter zitten met prioriteit oppakken of kan dat niet? En dan nog een vraag naar aanleiding van de inbreng van mevrouw Oude Alink Want als ik het goed begrijp, is er dus na de brief die wij nu bespreken nog een huurverlaging geweest en is daarna nog een verhoging geweest van de WOZ-waarde. En klopt dat, begrijp ik dat goed? En zo ja, wat betekent dat dan voor de huren van de huurders van soortgelijke woningen? Betekent dat dat hun huur omhooggaat? En komt die dan ook weer boven de grens voor middenhuur uit? Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Loeff. Dan zie ik … Want we hebben drie fracties nodig en DENK-PGenR heeft mede ingediend, maar die is naar huis. Dan was dat eigenlijk niet, denk ik, een meerderheid.

Mevrouw Bentvelzen: Dan ben ik aan de beurt.

De voorzitter: Maar dan ga ik kijken of een andere fractie nog iets wil zeggen. Mevrouw Van der Ende, Beter voor Rijswijk.

Mevrouw Van der Ende: Dank u wel, voorzitter. Beter voor Rijswijk wacht graag de reactie af van de Pandbrigade en de huurcommissie, aangezien die daar al bij betrokken zijn. En we gaan er ook van uit dat Holland2Stay zijn huiswerk heeft gedaan. Dus tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Ende. Dan …

Mevrouw Bentvelzen: Mand. Mandje Tichelaar zei u, voorzitter. Dus dat gaan we niet …

De voorzitter: Bent u klaar? Nee, grapje.

Mevrouw Bentvelzen: Ik ben zeker klaar ervoor. En ook niet, want om 23.30 uur ’s avonds … Ik heb helemaal niemand achter de schermen zitten die momenteel een rits van 20 technische vragen kan beantwoorden op dit moment, dus het gaat ook niet gebeuren. Ik verzoek de fractie van PRO en D66 om deze vragen even in te dienen, naar mij op de mail te zetten. En dan ga ik samen met mijn collega Van Damme en de burgemeester mijn best doen om die vragen zo spoedig mogelijk in antwoord naar u toe te krijgen. Om alvast een tipje van de sluier te geven, weet ik wel dat tijdens de bouw, en daar hebben we zelf regels voor opgesteld of weet ik veel, iemand heeft me dat uitgelegd, 20 procent van de WOZ-waarde verminderen. En zodra alle sleutels zijn uitgereikt, dat die WOZ-waarde op 100 procent zit. Dus daar zit helemaal geen fout in van toen naar nu, dat klopt volledig. Alleen is er wel een korting geweest van 20 procent. Voor de rest wil ik alle vragen heel graag serieus voor u beantwoorden, dus ik vraag om die naar mij toe te sturen.

De voorzitter: Dan heb ik een punt van orde. Naar de griffie en via de griffie komt het naar u.

Mevrouw Bentvelzen: Via de griffie en dan komt het naar mij.

De voorzitter: Want dan ziet iedereen het.

Mevrouw Bentvelzen: Wat een toestand.

De voorzitter: Dan komt het in iBabs, namelijk. Dan gaan we naar agendapunt 14. U mag nog een vervolgvraag stellen.

Mevrouw Oude Alink: Voor zover wij het nu begrijpen, is de WOZ-waarde dus in 2025 te laag ingeschat.

Mevrouw Bentvelzen: Nee, er heeft een korting plaatsgevonden van 20 procent, omdat de woningen nog niet volledig waren opgeleverd. Zo is het mij uitgelegd. Maar nogmaals, dit is echt wel een hele technische vraag, mevrouw Oude Alink. Dus ik wil u met alle liefde alle antwoorden geven naar waarheid, maar dan moet ik die wel ook goed kunnen geven en dat kan ik nu niet.

De voorzitter: Wilt u … Want dat zie ik dan maar even als een eerste termijn interruptie. Wilt u … Want u heeft recht op een tweede termijn. Ik heb de wethouder ook gehoord, maar als u nog vervolgvragen heeft, mag u die erbij zetten. U mag ze nu ook stellen, maar dan is het dubbel. Aan u, u bent in the lead.

Mevrouw Oude Alink: Ik kan niet echt vervolgvragen definiëren, want ik heb niet echt een antwoord gehad. Dus ik weet ook niet wat het vervolg zou kunnen zijn. Ik kan wel alles erin zetten wat ik nu nog niet weet, natuurlijk. Dan wordt het wel een heel stuk.

De voorzitter: Dat is goed. Dan kijk ik het forum rond.

14. Vragenuur

a. Vragen PRO – Vlag hijsen voor Coming Out Day

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 14: het vragenuur. Dan de eerste vraag. Dan kijk ik naar mevrouw Batelaan. Wilt u nog een verhelderende vraag hierop?

Mevrouw Batelaan: Voorzitter, dank. Ik heb nog een aanvullende vraag, maar wat mij betreft, omwille van de tijd, mag dat ook schriftelijk.

De voorzitter: Als het kort is. De wethouder, de heer Finke, zit eigenlijk al heel de avond op uw vraag te wachten.

Mevrouw Batelaan: Ik houd het heel kort. Mijn vraag ging over het hijsen van de vlag op Coming Out Day, afgelopen zondag. Kennelijk wordt er op zondag niet gevlagd. Heel fijn dat daar maandag toch nog aandacht voor was. In de antwoorden op mijn vragen werd het vlaggenprotocol aangehaald. En

ik vroeg mij af of dat vlaggenprotocol ofwel met de raad gedeeld kan worden of, als het al openbaar elders te vinden is, ik de instructie zou krijgen hoe dat te vinden.

De voorzitter: Wethouder Finke.

De heer Finke: Nu weet ik niet of het openbaar te vinden is, maar dat laat ik u dan weten. En anders krijgt u het van mij.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Finke.

b. Vragen D66 – Beheer Huis van de Stad

De voorzitter: Dan kijk ik naar D66.

Mevrouw Woudstra: Dank. Ik heb een vraag gesteld over het beheer van Huis van de Stad. Dat loopt inmiddels twee jaar en nu is in de beantwoording daarop aangegeven dat het gisteren door het college is vastgesteld dat ik op de RIB moet wachten. Dat is niet helemaal het antwoord op mijn vraag, want daarmee zijn mijn vragen nog steeds niet beantwoord en betekent dat dat ik volgende keer misschien een RIB moet gaan agenderen. Maar gezien het tijdstip … Maar ik hoop wel dat een volgende keer als het college iets vaststelt, maar er is een actuele vraag in het forum, dat er gewoon antwoord wordt gegeven op de vragen. En dat er niet enkel naar een brief die nog moet komen wordt verwezen. Want dat betekent, gezien hoe lang het geduurd heeft, dat ik dus nu zeker alvast het verzoek neerleg om die RIB te gaan agenderen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan vraag ik wel de rest van het forum. We zijn er bijna, ik kan ook nog niet opruimen, maar het is wel … Ik kan heel slecht mevrouw Woudstra verstaan, omdat iedereen al aan het opruimen is.

c. Actuele vragen RB – Gebeurtenissen in de Muziekbuurt

De voorzitter: Dan gaan we naar 14C, die is van Rijswijks Belang. Is die naarmate goed beantwoord?

Mevrouw Koegler-Böhm: Ja, daar heeft de burgemeester voldoende antwoord aan gegeven bij de mededeling. Bedankt nog daarvoor.

De voorzitter: Dank u wel.

d. Vragen D66 – RA 26 068 Drinkwaterbedrijf Lokale Natuurgebieden

De voorzitter: En dan gaan we naar 14D, die is van D66 over drinkwater. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Over drinkwater, maar eigenlijk ook over brandveiligheid van natuurgebieden en hoe we zorgen dat natuurgebieden goed worden bediend als we er een brand in zouden krijgen. Nou hebben we natuurlijk niet heel veel, maar we hebben zeker natuur en het Park Hollandse Duinen in Rijswijk. Er zijn een aantal vragen beantwoord. Ik heb nog wel een vraag over brandputten. In sommige gebieden worden … Of niet alleen in grote gebieden, maar ook in grote woonwijken, worden brandputten geslagen, zodat de brandweer goed en voldoende water heeft. Rijswijk heeft van zichzelf niet heel veel oppervlaktewater. Ik snap dat als het nu niet mondeling mogelijk is, dan is een schriftelijke beantwoording ook prima. Maar we zijn nog wel op zoek naar of we dus, naast de methodes die genoemd worden hier voor de natuurbrand, ook voldoende brandputten hebben. Ook voor het soort brand dat de natuurbrand kan zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan is het volgens mij van de burgemeester.

Mevrouw Sahin: Ik zou graag deze vraag schriftelijk willen beantwoorden. Ik hoor het voor het eerst, brandputten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nou, dan kan alles schriftelijk. Dan doen we dat het volgende forum ook. Grapje. We zijn bij het einde gekomen. Een fijne avond nog.